

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره:
شماره چاپ:
شماره ثبت:

طرح نمایندگان

عادی یک فوریتی دو فوریتی سه فوریتی

عنوان: طرح: با مدارای جمهوری اسلامی ایران

معاونت قوانین و مقررات و اظهار نظر نماید.
معاونت قوانین
این طرح در جلسه علنی ۹ مورخ ۹۹/۴/۳
اعلام وصول و در دفتر طرح ها و لوایح دبیرخانه اداره کل قوانین
به شماره ثبت ۵۸ و شماره ترتیب چاپ ۵۹
درج گردید

دبیر هیات رئیسه
امضاء

این طرح در جلسه علنی شماره ۹ روز سه شنبه مورخ ۹۹/۴/۳ مجلس شورای اسلامی

مطرح گردید و به صورت یک فوریتی عادی
به صورت دو فوریتی سه فوریتی
اعلام وصول گردید. یک فوریتی دو فوریتی سه فوریتی

دبیر هیات رئیسه
دبیر
امضاء

تذکره: اعلام وصول این طرح در اجرای ماده (۳) قانون تشکیل و تصحیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵ پس از اخذ نظر معاونت قوانین و در صورت عدم مغایرت آن با مواد این نامه داخلی مجلس شورای اسلامی امکان پذیر خواهد بود.

مقرران قانون
تاریخ: ۱۳۹۹/۴/۳
شماره: ۱۷۰۸۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌گردد.

مقدمه (دلایل توجیهی):

سالیان متمادی است که افکار عمومی و بویژه بخشها و بنگاههای اقتصادی در انتظار تحول در قوانین و ضوابط بانکها و مجموعه های مرتبط با آنها می باشند. چندین اصلاح در بودجه های سنواتی سالهای اخیر، احکام با ارزشی که در قوانین برنامه و بویژه در قانون برنامه ششم تصویب گردید و حتی آنچه در ضمن احکام قوانین دائمی در این راستا شاهد بودیم، دال بر این مهم است.

بنابراین و با توجه به ضرورت بازنگری در نظام بانکی کشور، شورای پول و اعتبار، بانک مرکزی جمهوری اسلامی، بانکداری اسلامی بدون ربا و نظر به کارهای با ارزشی که در دو دوره گذشته مجلس، در کمیسیون اقتصادی، مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی و با استفاده گسترده از نظرات کارشناسی صاحب نظران فراهم آمده است، بدینوسیله طرح ذیل با قید یک فوریت تقدیم می‌گردد:

بسمه تعالی

طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران

قسمت اول: کلیات

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- اصطلاحات زیر که در این قانون به کار رفته است، دارای معانی بدین شرح است :

الف- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ب- هیأت عالی: هیأت عالی بانک مرکزی.

پ- رئیس کل: رئیس کل بانک مرکزی.

ت- عملیات بانکی: دریافت سپرده از اشخاص حقیقی و حقوقی و اعطای تسهیلات یا ایجاد اعتبار.

ث- خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی، نظیر صدور ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی که مؤسسه اعتباری میتواند در چهارچوب ضوابط اعلامی بانک مرکزی به مشتریان ارائه و در قبال آن کارمزد دریافت کند.

ج- مؤسسه اعتباری: شخص حقوقی است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون تأسیس شده و به انجام عملیات بانکی و ارائه تمام یا بخشی از خدمات بانکی مبادرت می‌نماید و در این قانون، شامل «بانک» و «مؤسسه اعتباری غیربانکی» است. تفکیک کارگرد و اختیارات بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی حسب دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

چ- بانک: نوع خاصی از مؤسسه اعتباری است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون از عنوان بانک استفاده می‌کند و می‌تواند مشتمل بر انواع مختلفی از جمله تجاری، تخصصی، توسعه‌ای، مشارکتی، جامع و یا قرض‌الحسنه باشد. بانکهای مذکور می‌توانند به صورت حقیقی یا مجازی و در سطوح بین‌المللی، ملی یا منطقه‌ای فعالیت کنند.

ح- اشخاص تحت نظارت: منظور از عبارت «اشخاص تحت نظارت» در این قانون، کلیه مؤسسات اعتباری، صندوق های قرض الحسنه، تعاونی های اعتبار، شرکتهای واسپاری (لیزینگ)، صرافی‌ها، شرکتهای مدیریت دارایی های مؤسسات اعتباری، شرکتهای اعتبارسنجی ارائه‌دهنده خدمات به مؤسسات اعتباری، مؤسسات تضمین تعهدات و سایر اشخاصی است که حسب تشخیص بانک مرکزی، به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی، ارائه ابزارهای پرداخت و سایر فعالیت های مرتبط اشتغال دارند.

تبصره- مرجع تشخیص مصادیق «عملیات بانکی»، «خدمات بانکی» و «ابزارهای پرداخت»، بانک مرکزی در چارچوب دستورالعمل مصوب هیأت عالی است.

خ- اشخاص مرتبط: اشخاص حقیقی یا حقوقی که به نحوی از انحاء نظیر داشتن رابطه خویشاوندی، مالکیتی یا مدیریتی بتوانند به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر تصمیم گیری های «اشخاص تحت نظارت» اعمال نفوذ نمایند. تشخیص مصادیق «اشخاص مرتبط» با بانک مرکزی در چارچوب دستورالعمل مصوب هیأت عالی است.

د- گزیر: مجموعه اقداماتی است که بانک مرکزی با هدف صیانت از منافع عموم و حفظ ثبات مالی در خصوص «اشخاص تحت نظارت» که با مشکل نقدینگی مواجه شده یا در معرض ورشکستگی قرار گرفته اند، به مورد اجراء می گذارد.

فصل دوم: اهداف قانون

ماده ۲- اهداف این قانون عبارت است از:

- ۱- کمک به تحقق اهداف و احکام اقتصادی مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به ویژه بند «۵» اصل چهل و سوم (منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام)
 - ۲- مدیریت ایجاد اعتبار و تنظیم جریان نقدینگی در جهت رشد و توسعه اقتصاد کشور
 - ۳- ارتقای استقلال، کارآمدی و پاسخگویی بانک مرکزی
 - ۴- ارتقای سلامت، کارآمدی و پاسخگویی شبکه بانکی
 - ۵- هدایت تسهیلات و اعتبارات در جهت تأمین مالی زیرساختها و صنایع اساسی کشور، واحدهای اقتصادی مؤثر در رشد و توسعه اقتصادی، افزایش اشتغال و بهره وری عوامل تولید.
- ۶-

قسمت دوم: بانک مرکزی

فصل سوم: مسؤولیتها، اهداف، وظایف و اختیارات بانک مرکزی

ماده ۳-

الف- مسؤولیت استقرار بانکداری سازگار با شرع مقدس اسلام و برقراری مناسبات عادلانه در بخش پولی و بانکی اقتصاد کشور در چهارچوب قانون، برعهده بانک مرکزی است.

ب- بانک مرکزی باید اهداف زیر را پیگیری کند:

- ۱- ثبات سطح عمومی قیمت ها و کنترل تورم
- ۲- تأمین ثبات و سلامت شبکه بانکی
- ۳- حمایت از رشد و توسعه اقتصادی

ماده ۴-

الف- بانک مرکزی موظف است در چهارچوب قانون، نسبت به انجام وظایف زیر اقدام کند:

- ۱- تعیین و اجرای سیاستهای پولی و ارزی
- ۲- نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»
- ۳- نگهداری و مدیریت ذخایر بین المللی کشور
- ۴- ضرب مسکوکات و انتشار اسکناسهای رایج کشور
- ۵- نگهداری جواهرات ملی
- ۶- ایجاد و توسعه زیرساختها، سیاستگذاری و تنظیم گری نظام پرداخت کشور
- ۷- ایفای نقش به عنوان بانکدار، کارگزار و مشاور دولت
- ۸- ایفای نقش به عنوان بانکدار مؤسسات اعتباری

- ۹- ایجاد بسترهای لازم برای تشکیل پایگاه داده جامع و متمرکز عملیات بانکی، خدمات و تراکنش های «اشخاص تحت نظارت»
- ۱۰- ایجاد بسترهای لازم حقوقی و اطلاعاتی برای فعالیتهای شرکتی اعتبارسنجی، مؤسسات تضمین تعهدات و سایر نهادهای مکمل صنعت بانکداری
- ۱۱- ایجاد زیرساختهای حقوقی و فنی لازم برای انعقاد پیمان های پولی دو یا چندجانبه با سایر کشورها
- ۱۲- نظارت بر صادرات و واردات فلزات گرانبها و معاملات شمش و مسکوک فلزات گرانبها
- ۱۳- نظارت بر خرید و فروش انواع رمز ارز
- ب- بانک مرکزی می تواند با رعایت قوانین و مقررات، اقدامات زیر را انجام دهد:
 - ۱- استفاده از ابزارهای سیاستگذاری پولی و ارزی
 - ۲- انجام معاملات ارزی به منظور مدیریت ذخایر بین المللی کشور
 - ۳- مشارکت و عضویت در نهادهای بین المللی پس از اخذ مجوز از مجلس شورای اسلامی
 - ۴- ارائه خدمات بانکی به بانکهای مرکزی خارجی و یا نهادهای پولی و سازمان های بین المللی
 - ۵- انجام عملیات بانکی با مؤسسات اعتباری داخلی و خارجی
 - ۶- همکاری با بانکهای مرکزی و مقامات نظارت بانکی سایر کشورها
 - ۷- دریافت کارمزد در برابر ارائه خدمت به متقاضیان
 - ۸- انتشار انواع پول الکترونیکی و رمز ارز ملی
 - ۹- ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و پژوهشی مرتبط با وظایف بانک مرکزی و نظام بانکی در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط
 - ۱۰- سایر اموری که به تشخیص هیأت عالی برای تحقق اهداف بانک مرکزی مورد نیاز است.

تبصره ۱- مشارکت حقوقی بانک مرکزی و اشخاص مرتبط آن با «اشخاص تحت نظارت» و اشخاص مرتبط با آنها ممنوع است. بانک مرکزی و اشخاص مرتبط آن مشمول قانون برگزاری مناقصات هستند.

تبصره ۲- عملیات بانک مرکزی و تعاملات آن با اشخاص داخلی و خارجی نباید مغایر با احکام شرع باشد. مرجع تشخیص مغایرت، شورای فقهی است.

فصل چهارم: ساختار بانک مرکزی

ماده ۵- ارکان بانک مرکزی عبارت است از:

- ۱- هیأت عالی
- ۲- رئیس کل
- ۳- هیأت عامل
- ۴- هیأت نظارت و حسابرسی.
- مقررات مربوط به هیأت عالی
- ماده ۶- هیأت عالی، بالاترین مرجع سیاستگذاری، تصویب مقررات و نظارت بر عملکرد و حسن اجرای قوانین و مقررات در بانک مرکزی است. هیأت عالی مرکب از شش عضو غیراجرایی و سه عضو اجرایی، به شرح زیر است:
 - الف- اعضای غیراجرایی:
 - ۱- اعضای غیراجرایی هیأت عالی به ترتیب زیر انتخاب می شوند:
 - سه نفر اقتصاددان متخصص در حوزه پول و اقتصاد کلان، با انتخاب و حکم رئیس جمهور
 - سه نفر متخصص در حوزه بانکداری و حقوق بانکی، با انتخاب و حکم رئیس جمهور
 - ب- اعضای اجرایی:
 - ۱- اعضای اجرایی هیأت عالی عبارتند از: رئیس کل به عنوان رئیس هیأت عالی قائم مقام رئیس کل به عنوان نایب رئیس و دبیر هیأت عالی، و معاون نظارتهای بانک مرکزی.

رئیس کل توسط رئیس جمهور و پس از مشورت با اعضای غیراجرایی هیأت عالی تعیین و منصوب می شود. قائم مقام رئیس کل به پیشنهاد رئیس کل با تأیید و حکم رئیس جمهور منصوب می شود. معاون نظارتی بانک مرکزی توسط رئیس کل انتخاب و یا حکم وی منصوب می شود.

شرایط عمومی و اختصاصی، نحوه عزل و سایر مقررات مربوط به اعضای هیأت عالی

ماده ۷- شرایط عمومی و اختصاصی، نحوه عزل و سایر مقررات مربوط به هیأت عالی به شرح زیر است:

الف- شرایط عمومی اعضای هیأت عالی

۱- اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی

۲- تابعیت جمهوری اسلامی ایران و نداشتن تابعیت مضاعف برای خود، همسر و فرزندان وی، و عدم سکونت دائمی آنان در خارج از

کشور

۳- نداشتن سوء پیشینه کیفری و محکومیت های قطعی مالی

۴- عدم محکومیت قطعی انتظامی از بند «د» به بعد موضوع ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری (مصوب ۱۳۷۲/۹/۷)

ب- شرایط اختصاصی اعضای هیأت عالی

اعضای اجرائی و اعضای غیراجرایی هیأت عالی باید از تحصیلات عالی دانشگاهی مرتبط برخوردار و دارای حداقل ده سال تجربه مفید در حوزه های اقتصادی، مالی یا بانکداری بوده و آشنایی کافی با بانکداری اسلامی داشته باشند. رئیس کل باید دارای مدرک دکتری و سوابق برجسته در حوزه اقتصاد کلان باشد. اعضای هیأت عالی نباید در دو سال منتهی به آغاز مسئولیت در بانک مرکزی، با «اشخاص تحت نظارت» همکاری مدیریتی یا مشاوره ای داشته یا سهامدار آنها باشند.

پ- دوره خدمت اعضای هیأت عالی

۱- اعضای غیراجرایی هیأت عالی برای یک دوره شش ساله منصوب می شوند و انتخاب مجدد آنها صرفاً برای یک دوره دیگر بلامانع است.

۲- در اولین دوره تشکیل هیأت عالی، در پایان سالهای دوم و چهارم، یک نفر از اعضای موضوع بند (الف-۱) و یک نفر از اعضای موضوع بند (الف-۲) ماده (۶) به قید قرعه از هیأت عالی خارج می شوند. انتخاب مجدد اشخاصی که به قید قرعه از هیأت عالی خارج می شوند، بلامانع است.

۳- دوره تصدی اعضای اجرائی پنج سال است. انتخاب آنها صرفاً برای یک دوره دیگر، بلامانع است.

ت- چگونگی عزل اعضای هیأت عالی

۱- ۱- عزل رئیس کل از طرق زیر امکان پذیر است:

رئیس جمهور می تواند پس از مشورت با اعضای غیراجرایی هیأت عالی، رئیس کل را عزل کند. عزل رئیس کل باید مستند به قصور یا تقصیر رئیس کل در انجام وظائف یا اجرای مصوبات هیأت عالی باشد. اعضای غیراجرایی هیأت عالی موظفند نظر مشورتی خود را به همراه ادله و مستندات مربوط، کتباً به رئیس جمهور تقدیم نمایند. رئیس جمهور باید حداقل یک هفته قبل از صدور حکم عزل، دلایل و مستندات خود و نظرات مشورتی اعضای غیراجرایی هیأت عالی را برای اطلاع عموم منتشر کند.

۲- ۱- در صورتی که بیش از دو سوم اعضای غیراجرایی هیأت عالی خواستار برکناری رئیس کل باشند، دلایل و مستندات خود را کتباً به رئیس جمهور تقدیم می کنند. در صورت موافقت رئیس جمهور، رئیس کل عزل می شود. تقاضای برکناری رئیس کل باید مستند به قصور یا تقصیر در انجام وظیفه یا عدم اجرای مصوبات هیأت عالی باشد. در صورتی که رئیس جمهور با پیشنهاد عزل رئیس کل مخالفت کند، باید دلایل مخالفت خود را ظرف مدت یک هفته کتباً به رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کند. نامه رئیس جمهور در این خصوص، در اولین جلسه علنی مجلس شورای اسلامی قرائت و برای اطلاع عموم، منتشر می شود.

تبصره- رئیس جمهور در ابتدای دوره ریاست جمهوری، در صورتی که از دوره خدمت رئیس کل، یک سال یا کمتر باقی مانده باشد، نمی تواند وی را عزل کند.

۱- قائم مقام رئیس کل با پیشنهاد رئیس کل و تأیید رئیس جمهور عزل می شود.

۲- معاون نظارتی توسط رئیس کل و با حکم وی عزل می شود.

۳- در صورتی که هر یک از اعضای اجرائی یا غیراجرایی هیأت عالی به موجب حکم قطعی دادگاه، محکوم به محرومیت از حقوق اجتماعی شود، یا به علت بیماری یا کهولت سن قادر به انجام وظائف خود نباشد، یا بیش از ده روز کاری متوالی یا سی روز کاری غیرمتوالی در

طول یکسال غیبت غیرموجه داشته باشد، از عضویت در هیأت عالی معزول می گردد. تشخیص ناتوانی و غیرموجه بودن غیبت، با هیأت نظارت و حسابرسی است.

۴- عدم رعایت احکام مندرج در اجزاء (۲) تا (۶)، (۹) و (۱۰) بند (ج) این ماده جرم تلقی شده و موجب عزل از عضویت هیأت عالی می-شود.

ث- استعفای اعضای هیأت عالی

۱- پذیرش استعفای اعضای هیأت عالی، غیر از معاون نظارتی، منوط به موافقت رئیس جمهور است. پذیرش استعفای معاون نظارتی با رئیس کل است.

۲- جایگزین عضو مستعفی، متوفی، معزول یا معزول هیأت عالی، باید ظرف مدت دو هفته انتخاب شود.

۳- عضو هیأت عالی که جایگزین عضو مستعفی، متوفی، معزول یا معزول می شود، دوره عضو قبلی را به اتمام می رساند و اگر اولین دوره حضور او در هیأت عالی باشد، انتخاب مجدد وی برای یک دوره دیگر بلامانع است.

ج- سایر مقررات مربوط به هیأت عالی

۱- اعضای هیأت عالی باید قبل از شروع به کار در اولین جلسه هیأت عالی سوگند یاد کنند. متن سوگندنامه اعضای هیأت عالی به شرح زیر است:

«من به عنوان عضو هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به خداوند بزرگ سوگند یاد می کنم که ضمن توجه مستمر به خطیر بودن وظیفه ای که برعهده من گذاشته شده است، در کلیه اظهارنظرها و تصمیم گیری های خود، مصالح ملت ایران، پیشرفت اقتصاد کشور، ترویج احکام نورانی اسلام در عرصه پول، بانک و مالیه اسلامی و گسترش اخلاق و معنویت در تعاملات اقتصادی جامعه را در چهارچوب قانون اساسی مدنظر قرار دهم و به هیچ وجه منافع شخصی خود یا دیگران و فشارهای خارج از چهارچوب قانون، مرا از انجام وظایفی که شرعاً و قانوناً برعهده دارم، ندارد».

۲- اعضای هیأت عالی نمی توانند همزمان، شغل یا سمت موظف یا غیرموظف اعم از سمت مدیریتی، کارشناسی یا مشاورهای در هیچ نهاد دولتی، عمومی، خصوصی، تعاونی و همچنین در مؤسسات غیرانتفاعی یا مردم نهاد داشته باشند. این ممنوعیت شامل فعالیت آموزشی در دانشگاهها یا مراکز آموزشی غیروابسته به «اشخاص تحت نظارت»، در صورتی که خللی به انجام وظایف در هیأت عالی وارد نسازد، نمی شود.

۳- اعضای هیأت عالی و همسر و فرزندان آنها نباید سهامدار، عضو هیأت مدیره یا هیأت عامل «اشخاص تحت نظارت» باشند.

۴- در صورتی که والدین، پدربزرگ، مادر بزرگ، همسر فرزند، برادر یا خواهر عضو هیأت عالی، سهامدار مؤثر، عضو هیأت مدیره یا هیأت عامل یکی از «اشخاص تحت نظارت» باشد، عضو مزبور موظف است ضمن اعلام موضوع به رئیس کل، از شرکت در جلسات مربوط به «اشخاص تحت نظارت» مرتبط با آنها، خودداری کند. تشخیص سهامدار مؤثر با رئیس کل است.

۵- اعضای هیأت عالی باید در ابتدا و انتهای دوره عضویت در هیأت عالی، «فرم تعارض منافع» را تکمیل و به دبیرخانه هیأت عالی تحویل نمایند. دبیرخانه هیأت عالی موظف است «فرم تعارض منافع» اعضای هیأت عالی را برای رؤسای سه قوه ارسال نموده و در پایگاه اطلاع-رسانی بانک مرکزی منتشر نماید.

تبصره- «فرم تعارض منافع» مشتمل بر فهرست دارایی های فرد موردنظر و همسر و فرزندان وی و نیز کلیه فعالیتهای اقتصادی، مالی، تجاری و مشاغل تمام وقت یا پاره وقت آنها طی پنج سال منتهی به تصدی مسؤلیت در بانک مرکزی است.

۶- اعضای هیأت عالی مشمول قانون «لایحه منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲» هستند و علاوه بر آن نمی توانند از بخش دولتی، عمومی غیردولتی، خصوصی و تعاونی خارج از بانک مرکزی (غیر از موارد استثناء شده در جزء (۲)) هیچ گونه دریافتی داشته باشند. در صورت مأمور شدن اعضای هیأت عالی، در طول دوره مأموریت یا رعایت قوانین و مقررات مربوط، صرفاً میتوانند از یک محل حقوق دریافت کنند.

- ۷- اعضای هیأت عالی مشمول احکام ماده (۳) قانون رسیدگی به دزایی مقامات، مسؤولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴/۸/۹ می‌باشند.
- ۸- حقوق و مزایای اعضای هیأت عالی مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ تعیین می‌گردد.
- ۹- انجام کار دائم یا موقت برای «اشخاص تحت نظارت» یا ارائه هرگونه خدمات مشاوره‌ای به آنها، توسط اعضای هیأت عالی پس از پایان دوره عضویت آنها، به مدت سه سال ممنوع است. در صورتی که عضو هیأت عالی که دوره خدمت او به پایان رسیده است، از محل دیگری حقوق دریافت ننماید، حقوق وی در مدت سه سال ممنوعیت مذکور کماکان توسط بانک مرکزی پرداخت می‌شود.
- ۱۰- اعضای هیأت عالی نباید عضو احزاب سیاسی باشند.
- وظایف و اختیارات هیأت عالی**
- ماده ۸- هیأت عالی مسؤولیت انحصاری اجرای وظایف زیر را در چهارچوب قانون برعهده دارد:
- ۱- اتخاذ سیاست‌های پولی و ارزی و تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سیاست‌های مزبور و ابزارهای موردنیاز برای تحقق آنها
 - ۲- اتخاذ تدابیر کلان برای هدایت تسهیلات و اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) این قانون
 - ۳- تصویب راهبردها و اصول کلی نظارت بر «اشخاص تحت نظارت».
 - ۴- تصویب سیاست‌های مربوط به پیشگیری از مخاطرات فراگیر در نظام بانکی
 - ۵- تصویب مقررات عملیات بازار باز
 - ۶- تصویب مقررات ناظر بر بازار بین بانکی
 - ۷- تأیید گزارش‌های دوره‌ای که تهیه و انتشار آنها به موجب قانون بر عهده بانک مرکزی قرار داده شده است
 - ۸- تصویب کلیه مقررات و دستورالعمل‌های لازم به منظور اجرای این قانون که مرجع دیگری برای تصویب آنها پیش‌بینی نشده است
 - ۹- تصویب دستورالعمل نحوه اداره جلسات هیأت عالی
 - ۱۰- تصویب صورتهای مالی بانک مرکزی، تصمیم‌گیری در خصوص انتقال سود به حسابهای اندوخته و تصویب افزایش سرمایه بانک مرکزی با رعایت تبصره بند (ب) ماده (۱۷) این قانون
 - ۱۱- تصویب بودجه سالانه بانک مرکزی
 - ۱۲- تصویب دستورالعمل ناظر بر عیزان، ترکیب و کیفیت نگهداری ذخایر بین‌المللی در اختیار بانک مرکزی
 - ۱۳- ارائه مشاوره و توصیه‌های سیاستی به رئیس‌جمهور و مجلس شورای اسلامی در خصوص طرحها و لوایح مرتبط با اهداف و وظایف بانک مرکزی، قبل از تصویب آنها
 - ۱۴- اجازه تأسیس و تعطیلی شرکتهای تابعه، شعب و نمایندگی‌های بانک مرکزی
 - ۱۵- تصویب ساختار، حکمرانی داخلی و مقررات اداری و استخدامی بانک مرکزی و دستورالعمل‌های اجرایی مورد نیاز، در چهارچوب قوانین مربوط
 - ۱۶- صدور مقررات مربوط به حسابداری، حسابرسی و گزارشگری مالی «اشخاص تحت نظارت»
 - ۱۷- اتخاذ تصمیم نهایی در خصوص بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت»
 - ۱۸- اتخاذ تصمیم با رأی موافق دوسوم اعضاء در خصوص اعطای اعتبار به صندوق ضمانت سپرده‌ها در شرایط اضطراری با درخواست مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده‌ها و تأیید رئیس کل
 - ۱۹- تصویب ضوابط مربوط به نحوه نگهداری و نمایش جواهرات ملی
 - ۲۰- اتخاذ تصمیم در خصوص مشارکت حقوقی بانک مرکزی در سرمایه شرکتها و مؤسساتی که فعالیت‌های بانک مرکزی را پشتیبانی می‌کنند، به گونه‌ای که منجر به تصدیگری غیرضرور و رقابت بانک مرکزی با شرکتهای بخش خصوصی نشود
 - ۲۱- تصویب مقررات مربوط به صادرات و واردات فلزات گرانبها، ضرب مسکوکات و معاملات شمش و مسکوک طلا و نظارت بر اجرای صحیح آن

۲۲- اتخاذ تصمیم در خصوص انتشار انواع اسکناس و مسکوک رایج، تولید قطعات جدید اسکناس و مسکوک و خارج کردن اسکناس‌ها و مسکوکات قدیمی از گردش

۳۳- نظارت بر نحوه مدیریت بانک مرکزی و بررسی مداوم عملکرد آن در راستای حصول اطمینان از دستیابی به اهداف تعیین شده تبصره- در صورتی که اجرای این وظیفه، مستلزم رأی گیری باشد، اعضای اجرائی هیأت عالی حق رأی ندارند.

۲۴- تصویب مقررات نگهداری حسابها، گزارشگری مالی، شفافیت، طبقه‌بندی و تعیین سطح محرمانگی اطلاعات در بانک مرکزی با رعایت قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات

۲۵- تدوین راهبردها و دستورالعملهای حاکم بر فناوری‌های نوین مالی در حوزه ابزارهای پرداخت، پولهای رمز پایه و نظارت بر حسن اجرای آنها

۲۶- تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سایر وظایفی که براساس قانون به بانک مرکزی محول شده یا می‌شود.

ماده ۹- هیأت عالی موظف است کمیته‌های تطبیق، حسابرسی و کنترل داخلی، مدیریت خطر(ریسک) و سایر کمیته‌های مورد نیاز را ایجاد نماید. ترکیب اعضا و شرح وظایف کمیته‌های مزبور توسط هیأت عالی تعیین می‌شود. اعضای اجرائی هیأت عالی نباید در کمیته های موضوع این ماده عضویت داشته باشند.

جلسات هیأت عالی

ماده ۱۰-

الف- ریاست جلسات هیأت عالی با رئیس کل و در غیاب وی با قائم مقام رئیس کل است. تصمیمات هیأت عالی با رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه اتخاذ می‌گردد و در صورت تساوی آراء، رأی رئیس کل تعیین‌کننده می‌باشد. جلسات هیأت عالی با حضور حداقل شش نفر از اعضای دارای حق رأی هیأت عالی رسمیت می‌یابد. حضور حداقل چهار عضو غیراجرائی و رئیس کل یا قائم مقام وی برای رسمیت یافتن جلسات هیأت عالی الزامی است. نظرات مخالفان مصوبات جلسه بنا به درخواست آنان در صورتجلسه درج می‌گردد.

ب- جلسات هیأت عالی حداقل دو بار در ماه تشکیل می‌شود. جلسات فوق‌العاده هیأت عالی به درخواست رئیس کل یا حداقل دو عضو دیگر هیأت عالی تشکیل می‌گردد.

پ- معاونان بانک مرکزی و سایر اشخاص مرتبط با موضوع جلسه، به تشخیص رئیس کل می‌توانند بدون حق رأی در جلسات هیأت عالی شرکت نمایند.

ت- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس، از بین اعضای کمیسیون های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات، و یک نفر یا معرفی رئیس قوه قضائیه به عنوان ناظر در جلسات هیأت عالی شرکت میکنند. این افراد، مشمول قواعد مدیریت تعارض منافع مندرج در ماده (۵۵) این قانون می‌باشند.

پاسخگویی هیأت عالی

ماده ۱۱-

الف- اصل در مذاکرات و مصوبات هیأت عالی، غیرمحرمانه بودن و انتشار عمومی آنهاست. آرای اعضای هیأت عالی به تفکیک اسامی موافقین، مخالفین و افراد دارای رأی ممتنع و غائبین ذیل مصوبات هیأت عالی درج می‌شود. دستورالعمل نحوه انتشار مذاکرات و مصوبات هیأت عالی و شرایط و زمان بندی خروج مصوبات محرمانه از قید محرمانگی، به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی رسیده و بر روی پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی قرار می‌گیرد. تشخیص موارد غیرقابل انتشار در چارچوب دستورالعمل مربوط با هیأت عالی است.

ب- رئیس کل موظف است در اولین جلسه علنی اردیبهشت‌ماه و آبان‌ماه مجلس شورای اسلامی حضور یابد و گزارش عملکرد و برنامه‌های بانک مرکزی، مشتمل بر سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری، نظارت بانکی، تحولات اقتصادی، دلایل انحراف احتمالی متغیرهای هدف از پیش‌بینی‌های ارائه‌شده در گزارش قبلی رئیس کل و پیش‌بینی کلی از وضعیت آینده اقتصاد، عملکرد بانک مرکزی در حمایت از تولید و رشد اقتصادی و وضعیت سلامت و ثبات نظام بانکی را که به تصویب هیأت عالی رسیده است، به نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارائه دهد. گزارش مکتوب رئیس کل باید حداقل قبل از دو روز کاری در اختیار نمایندگان قرار گیرد و بخشهای غیرمحرمانه آن برای اطلاع عموم منتشر گردد. همچنین، رئیس کل و معاونان وی، حسب درخواست نمایندگان، در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی حضور یافته، توضیحات لازم را ارائه خواهند نمود.

پ- کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و «اشخاص تحت نظارت» مکلفند اطلاعاتی را که به تشخیص هیأت عالی برای تهیه گزارش‌های رئیس کل به مجلس شورای اسلامی لازم است، در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. مستنکف، مجرم شناخته‌شده و به انفسال از خدمت حداقل به مدت یک‌سال محکوم می‌شود. چنانچه مستنکف، از «اشخاص تحت نظارت» باشد، هریک از

اعضای هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل که قصور یا تقصیر آنها در ارتکاب جرم مزبور محرز شده باشد، از مسئولیت عزل و به تحمل حداکثر یک سال حبس محکوم می‌شوند.

ماده ۱۲- اعضای هیأت عالی و شوراهای تخصصی آن، اعضای هیأت نظارت و حسابرسی، اعضای هیأت های انتظامی، کارکنان و کارگزاران بانک مرکزی و سایر اشخاص مطلع نباید اطلاعات محرمانه دولت، بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت» را جز به موجب قانون یا حکم دادگاه صالح، افشا کنند. عدم رعایت ضوابط محرمانگی، جرم تلقی شده، مرتکب به تمام یا بخشی از مجازات های درجه پنج ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

رئیس کل و هیأت عامل

ماده ۱۳- رئیس کل، قائم مقام رئیس کل و معاونین وی که با حکم رئیس کل منصوب می‌شوند، هیأت عامل بانک مرکزی را تشکیل می‌دهند. رئیس کل بالاترین مقام اجرایی بانک مرکزی است که مسئولیت اداره بانک مرکزی و اجرای این قانون و مقررات مربوط به آن را برعهده دارد. رئیس کل عهده‌دار کلیه امور بانک مرکزی، به استثنای وظایفی که به موجب این قانون به عهده دیگران گذارده شده است، می‌باشد. رئیس کل علاوه بر سایر وظایف مندرج در این قانون، عهده‌دار مسئولیت‌های زیر است:

- ۱- اداره کلیه امور اجرایی بانک مرکزی
- ۲- عزل و نصب معاونان و مدیران بانک مرکزی
- ۳- اجرای مصوبات هیأت عالی
- ۴- نمایندگی بانک مرکزی در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی
- ۵- طرح دعوی در مراجع رسمی داخلی و خارجی
- ۶- سخنگویی بانک مرکزی و هیأت عالی
- ۷- امضای قرارداد و توافقنامه به نمایندگی از بانک مرکزی
- ۸- تهیه و تدوین ساختار و حکمرانی داخلی بانک مرکزی و ارائه آن به هیأت عالی جهت تصویب

تبصره ۱- رئیس کل می‌تواند حق امضا و یا بخشی از وظایف اجرایی خود را به قائم مقام، معاونان خود و یا هر یک از کارکنان بانک مرکزی تفویض کند.

تبصره ۲- اختیارات قائم مقام رئیس کل به‌جز مواردی که در این قانون تصریح شده است، از طرف رئیس کل تعیین می‌شود و در صورت غیبت، استعفا، معذوریت یا فوت رئیس کل، قائم مقام دارای کلیه اختیارات و وظایف رئیس کل می‌باشد.

تبصره ۳- اعضای هیأت عامل، مدیران تحت امر آنها و کارکنان مؤثر بانک مرکزی (به تشخیص رئیس کل)، نباید در سه سال منتهی به آغاز مسئولیت در بانک مرکزی، با «اشخاص تحت نظارت» همکاری داشته باشند.

ماده ۱۴- معاون نظارتی بانک مرکزی از اختیارات کامل برای طرح دعوی بر علیه کلیه «اشخاص تحت نظارت» و اشخاصی که بدون اخذ مجوز به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی و ابزارهای پرداخت یا سایر فعالیت‌هایی که مستلزم اخذ مجوز است، مبادرت می‌کنند، برخوردار می‌باشد.

ماده ۱۵- وظایف و اختیارات معاون نظارتی بانک مرکزی به شرح زیر است:

۱- انجام اقدامات لازم برای حفظ و ارتقای ثبات و سلامت «اشخاص تحت نظارت» در چهارچوب مصوبات شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی

۲- تدوین مقررات مربوط به تأسیس، فعالیت، بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت» جهت تصویب در شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی

۳- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز مؤسسات اعتباری پس از تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی

۴- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز سایر «اشخاص تحت نظارت» غیر از مؤسسات اعتباری، در چارچوب تعیین شده توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی

۵- پایش و گزارش مستمر شاخصهای ثبات و سلامت بانکی، به‌تفکیک «اشخاص تحت نظارت» و در مورد کل شبکه بانکی کشور

۶- نظارت بر حسن اجرای مقررات توسط «اشخاص تحت نظارت» و ارائه گزارش‌های ادواری

۷- اعمال اقدامات نظارتی و تنبیهی بر «اشخاص تحت نظارت» مطابق فصل شانزدهم این قانون

۸- اعلان عمومی و به روزرسانی فهرست «اشخاص تحت نظارت»

۹- راهبری فرآیند بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت»

۱۰- انجام سایر وظایفی که از طرف رئیس کل ارجاع می شود.

ماده ۱۶- معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است در انتهای هر فصل، گزارشی مشتمل بر اقدامات نظارتی صورت گرفته توسط حوزه نظارتی بانک مرکزی، وضعیت ثبات و سلامت شبکه بانکی و برنامه نظارتی آتی بانک مرکزی را پس از تصویب در شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی به رئیس کل و هیأت عالی ارائه کند.

هیأت نظارت و حسابرسی

ماده ۱۷-

الف- هیأت نظارت و حسابرسی، متشکل از رئیس و چهار عضو، از میان حسابداران رسمی، حسابرسان خبره یا سایر افراد متخصص در امور حسابداری و بانکی یا داشتن حداقل ده سال سابقه کاری مفید تشکیل می شود. رئیس و اعضای هیأت نظارت و حسابرسی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و با تأیید و حکم رئیس جمهور برای مدت دو سال منصوب می شوند. عزل این افراد قبل از اتمام دوره دو ساله، مگر به واسطه ارتکاب جرائم کیفری و صدور حکم قطعی دادگاه، ممنوع است. عضویت افراد در هیأت نظارت و حسابرسی به صورت تمام وقت می باشد و انتخاب مجدد آنان بلامانع است. اعضای هیأت نظارت و حسابرسی مشمول احکام مذکور در اجزاء (۲)، (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۷)، (۸) و (۹) و (۱۰) بند (ج) ماده (۷) این قانون و احکام مربوط به رازداری اعضای هیأت عالی می باشند.

ب- وظائف هیأت نظارت و حسابرسی عبارت است از:

۱- رسیدگی به صورت های مالی بانک مرکزی و تأیید آنها برای انتشار

۲- تهیه گزارش های سالانه و میان دوره های تفریح بودجه بانک مرکزی

۳- رسیدگی به عملکرد هیأت عالی و بانک مرکزی از لحاظ انطباق با قانون و مصوبات هیأت عالی.

تبصره ۱- رئیس هیأت نظارت و حسابرسی موظف است صورتهای مالی حسابرسی شده بانک مرکزی و گزارشهای مربوط به بندهای (۲) و (۳) را برای رؤسای سه قوه، وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس دیوان محاسبات و رئیس سازمان بازرسی کل کشور ارسال کند.

تبصره ۲- صورتهای مالی حسابرسی شده بانک مرکزی باید به تأیید رئیس جمهور برسد.

پ- بانک مرکزی موظف است کلیه اطلاعات، مصوبات هیأت عالی، قراردادها، اسناد و نیز اسکنات و نیروهای مورد نیاز برای انجام وظائف هیأت نظارت و حسابرسی را در اختیار هیأت قرار دهد.

ت- حقوق و مزایای اعضای هیأت نظارت و حسابرسی مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۱۸ توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین و از محل بودجه وزارتخانه مزبور پرداخت می شود.

شوراهای تخصصی هیأت عالی

ماده ۱۸- شوراهای تخصصی هیأت عالی عبارتند از:

۱- شورای سیاست گذاری پولی و ارزی

۲- شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی

شورای سیاست گذاری پولی و ارزی

ماده ۱۹-

الف- اعضای شورای سیاست گذاری پولی و ارزی عبارتند از:

۱- رئیس کل به عنوان رئیس شورا

۲- قائم مقام رئیس کل به عنوان نایب رئیس و دبیر

۳- سه نفر عضو غیراجرایی هیأت عالی موضوع بند ماده (۶) این قانون

۴- دو نفر از معاونان رئیس کل به انتخاب وی

۵- رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار

۶- معاون بانک و بیمه وزیر امور اقتصادی و دارایی

۷- دو نفر خبره اقتصادی مسلط به ابزارهای سیاست پولی به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی

تبصره ۱- دبیرخانه شورای سیاست گذاری پولی و ارزی در بانک مرکزی و در حوزه قائم مقام رئیس کل تشکیل می شود .
تبصره ۲- اشخاص موضوع بند (۷) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب هیأت عالی می باشد.

ب- وظایف شورای سیاستگذاری پولی و ارزی عبارت است از:

۱- پایش مستمر اقتصاد کشور، بازار پول، ارز و سرمایه و تأثیرات متقابل آنها بر یکدیگر

۲- تصمیم سازی در خصوص اتخاذ سیاستهای پولی و ارزی مناسب به منظور تحقق اهداف تعیین یا پیش بینی شده برای متغیرهای

اصلی اقتصادی نظیر نرخ تورم، نرخ بیکاری و نرخ رشد اقتصادی، در اسناد و قوانین بالادستی و گزارشهای دوره‌ای رئیس کل

۳- پایش مستمر عملکرد مؤسسات اعتباری از حیث همراهی با سیاست های اعلام شده بانک مرکزی در خصوص هدایت تسهیلات و

اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) این قانون و ارائه پیشنهادات تشویقی یا تنبیهی لازم به

هیأت عالی

۴- ارائه پیشنهاد به هیأت عالی در خصوص نرخ های سود و کارمزد موضوع ماده (۲۵) این قانون

۵- ارزیابی اثربخشی سیاستهای پولی و ارزی بانک مرکزی

۶- تصمیم سازی در خصوص میزان، ترکیب و کیفیت ذخایر بین المللی بانک مرکزی

۷- تصمیم سازی در مورد ابزارهای پرداخت

۸- تهیه پیش نویس گزارش های بانک مرکزی شامل گزارش های شش ماهه رئیس کل به رئیس جمهور، مجلس شورای اسلامی و مردم

۹- انجام سایر اموری که توسط هیأت عالی یا رئیس کل به این شورا ارجاع می شود.

تبصره- تصمیمات شورای سیاستگذاری پولی و ارزی پس از تصویب در هیأت عالی، نافذ است .

شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی

ماده ۲۰-

الف- اعضای شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی عبارتند از:

۱- رئیس کل به عنوان رئیس شورا

۲- معاون نظارتی بانک مرکزی به عنوان نایب رئیس و دبیر شورا

۳- سه عضو غیر اجرائی هیأت عالی موضوع بند (الف-۲) ماده (۶)

۴- دو نفر از معاونان رئیس کل به انتخاب وی

۵- نماینده دادستان کل کشور

۶- سه نفر خبره بانکی به پیشنهاد معاون نظارتی رئیس کل، تأیید رئیس کل و تصویب هیأت عالی

تبصره ۱- دبیرخانه شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی در حوزه معاونت نظارتی رئیس کل تشکیل می شود .

تبصره ۲- اشخاص موضوع بند (۶) این ماده برای مدت دو سال انتخاب میشوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب اعضای هیأت عالی است.

ب- وظایف شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی عبارت است از:

۱- تصویب مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت، انتقال دارایی ها و بدهی ها، بازسازی، ادغام، ورشکستگی، انحلال و تصفیه اشخاص

تحت نظارت»

۲- تصویب مقررات ناظر بر سرمایه گذاری اشخاص تحت نظارت

۳- پیشنهاد بازسازی، گزیر، ورشکستگی، انحلال و تصفیه «اشخاص تحت نظارت» به هیأت عالی

۴- وضع مقررات ناظر به انتقال و تسویه تراکنش‌های بانکی

۵- وضع مقررات مربوط به معاملات بین‌المللی در چارچوب قانون و نظارت بر اجرای آنها

۶- وضع مقررات ناظر بر ایجاد تعهد ارزی در چارچوب قانون و نظارت بر اجرای آن

۷- تصمیم‌گیری در خصوص صدور، تعلیق، لغو یا تمدید مجوز مؤسسات اعتباری

۸- تدوین و تصویب شاخصهای ثبات و سلامت بانکی

۹- تدوین گزارش‌های نظارتی رئیس کل

۱۰- نظارت بر حسن اجرای قانون مبارزه با پولشویی و مقررات شورای عالی مبارزه با پولشویی توسط «اشخاص تحت نظارت»

۱۱- شناسایی و حذف مقررات زائد در نظام بانکی

۱۲- سایر اموری که توسط هیأت‌عالی، رئیس کل یا معاون نظارتی وی به شورا ارجاع می‌شود.

تبصره- قبل از اتخاذ تصمیم در مواردی که حسب تشخیص رئیس جلسه ممکن است سیاست های پولی یا ارزی بانک مرکزی را دچار اختلال کند، باید نظر مشورتی شورای سیاست گذاری پولی و ارزی اخذ شود.

ب- در صورتی که رئیس کل یا هر سه عضو غیراجرایی موضوع بند (الف-۱) ماده (۶) یا تمام یا بخشی از مصوبه شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی مخالف باشند، می‌توانند مخالفت خود را ظرف سه روز کاری به صورت رسمی به معاون نظارتی اعلام کنند. در این صورت، مصوبه مزبور در دستور کار جلسه عادی یا فوق العاده هیأت عالی قرار می‌گیرد و هیأت عالی صرفاً در مورد آن بخش از مصوبه که مورد مخالفت قرار گرفته، تصمیم‌گیری می‌کند. در غیر این صورت، مصوبه شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی، پس از گذشت سه روز، مصوبه هیأت عالی تلقی شده و لازم الاجرا است.

شورای فقهی

ماده ۲۱- برای حصول اطمینان از اجرای صحیح عملیات بانکی بدون ربا در نظام بانکی کشور و جهت نظارت بر عملکرد نظام بانکی و اظهارنظر نسبت به رویه‌ها و ابزارهای رایج، شیوه‌های عملیاتی، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، چهارچوب قراردادهای و نحوه اجرای آنها، از جهت عدم مغایرت با موازین فقه اسلامی، شورای فقهی در بانک مرکزی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- پنج فقیه (مجتهد متجزی در حوزه فقه، معاملات و صاحب نظر در مسائل پولی و بانکی)

- رئیس کل (یا معاون نظارتی) بانک مرکزی

- یک نفر حقوقدان آشنا به مسائل پولی و بانکی و یک اقتصاددان (هر دو با معرفی رئیس کل بانک مرکزی)

- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی یا اولویت‌آشنایی با بانکداری اسلامی به انتخاب مجلس شورای اسلامی (به عنوان عضو ناظر)

- یکی از مدیران عامل بانکهای دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی

تبصره ۱- اعضای فقهی این شورا به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و تأیید فقهای شورای نگهبان انتخاب و با حکم رئیس کل بانک مرکزی منصوب می‌شوند.

تبصره ۲- مصوبات شورای فقهی لازم‌الرعایه است. رئیس کل بانک مرکزی اجرای مصوبات شورا را پیگیری و بر حسن اجرای آنها نظارت می‌کند. حکم این ماده نافی اختیارات و نظرات فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی‌باشد.

تبصره ۳- اعضای صاحب‌برای این شورا برای چهار سال تعیین می‌شوند و این مأموریت برای یک دوره دیگر قابل تمدید است.

تبصره ۴- جلسات شورای فقهی با حضور دوسوم اعضاء مشتمل بر رئیس شورا و حداقل سه نفر از فقهای عضو شورا رسمیت می‌یابد و تصمیمات شورا با رأی موافق اکثریت فقهای حاضر عضو شورا اتخاذ می‌شود.

هیأت انتظامی بانک مرکزی

ماده ۲۲- جهت رسیدگی به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» و صدور احکام انتظامی برای آنها، هیأت های انتظامی بدوی و تجدیدنظر در بانک مرکزی تشکیل می‌شود.

الف- هیأت انتظامی بدوی متشکل از پنج نفر می‌باشد که عبارتند از:

۱- سه قاضی خبره در حقوق بانکی که توسط رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس کل انتخاب می‌شوند

۲- دو کارشناس خبره بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید هیأت عالی.

ب- هیأت انتظامی تجدید نظر متشکل از سه نفر است که عبارتند از:

۱- دو قاضی خبره در حقوق بانکی که توسط رئیس قوه قضائیه پس از مشورت با رئیس کل انتخاب می شوند

۲- یک کارشناس خبره بانکی به انتخاب رئیس کل و تأیید هیأت عالی.

تبصره ۱- معاون نظارتی بانک مرکزی با حفظ مسؤولیت، به عنوان دادستان انتظامی بانک مرکزی تعیین می شود و بدون حق رأی در جلسات هیأت انتظامی شرکت می کند.

تبصره ۲- جلسات هیأت انتظامی بدوی با حضور حداقل چهار نفر و جلسات هیأت انتظامی تجدیدنظر با حضور کلیه اعضاء رسمیت می یابد و ملاک تصمیم گیری، رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه است. آراء هیأت انتظامی تجدیدنظر، قطعی و لازم الاجراء بوده و مراجع قضائی نمی توانند درخواست صدور حکم توقف یا تجدید نظر در آراء صادره را بپذیرند.

تبصره ۳- دستورالعمل های مربوط به ترتیب رسیدگی، تشخیص تخلفات و اعمال اقدامات نظارتی و تنبیهی موضوع مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون، به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

تبصره ۴- اعضای هیأت انتظامی به مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

تبصره ۵- کارشناسان عضو هیأت انتظامی به صورت تمام وقت در حوزه معاونت نظارتی رئیس کل استقرار می یابند و عزل آنها منوط به تأیید هیأت عالی است. افراد مزبور نباید در سه سال منتهی به آغاز به کار در هیأت انتظامی، با «شخص تحت نظارت» همکاری داشته باشند.

تبصره ۶- یکی از کارشناسان عضو هیأت انتظامی به انتخاب معاون نظارتی رئیس کل، به عنوان دبیر هیأت های انتظامی بانک مرکزی منصوب می شود. دبیرخانه هیأت های انتظامی در حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی مستقر می شود.

تبصره ۷- عزل قضات هیأت های انتظامی بدوی و تجدیدنظر با پیشنهاد رئیس کل و تأیید رئیس قوه قضائیه امکان پذیر است.

فصل پنجم: تعیین و اجرای سیاست های پولی، ارزی و اعتباری

ماده ۲۳- سیاست های پولی، ارزی و اعتباری بانک مرکزی در «نشست های ویژه سیاست گذاری» توسط هیأت عالی اتخاذ می شود. به این منظور، هیأت عالی موظف است در اولین جلسه هر فصل، نشستی صرفاً با دستور بررسی وضعیت و تصویب سیاست های پولی، ارزی و اعتباری بانک مرکزی تشکیل دهد. جلسات فوق العاده سیاست گذاری نیز به درخواست رئیس کل یا سه عضو دیگر هیأت عالی تشکیل می شود. رئیس کل می تواند افرادی از بخش دولتی، تعاونی یا خصوصی و یا کارشناسان مستقل را به منظور اطلاع از نظرات مشورتی آنان به صورت موردی برای حضور در نشست های سیاست گذاری دعوت کند. اعضای هیأت عالی و مدعوین، موظف به حفظ اطلاعات و گزارش های ارائه شده می باشند، مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهار نظر یا ادای شهادت شوند.

ماده ۲۴- دبیر هیأت عالی موظف است در ابتدای نشست سیاست گذاری، سه گزارش جداگانه شامل «وضعیت اقتصاد کشور در دوره مورد گزارش»، «عملکرد نظام بانکی در مجموع و مؤسسات اعتباری به تفکیک، در جهت تحقق سیاست های اعلام شده بانک مرکزی» و «پیش بینی وضعیت آتی و پیشنهاد های سیاستی» را که به تصویب شورای سیاست گذاری پولی و ارزی رسیده است، ارائه کند. هیأت عالی می تواند گزارش های رئیس کل را عیناً تصویب نماید، یا با رأی اکثریت حاضرین، اصلاحات لازم را در آن اعمال نماید. نظرات مخالفان به متن گزارش الصاق خواهد شد. مصوبات نشست های سیاست گذاری به همراه مستندات و منضمات آن باید ظرف سه روز کاری برای مقام معظم رهبری، رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه، وزیر امور اقتصادی و دارائی و رؤسای کمیسیون های اقتصادی و برنامه و بودجه و مجالس مجلس شورای اسلامی ارسال شود. اطلاع رسانی عمومی درباره مذاکرات و تصمیمات نشست های سیاست گذاری صرفاً توسط رئیس کل صورت می گیرد.

ماده ۲۵- تصمیم گیری در مورد «سقف نرخ سود سپرده سرمایه گذاری عام» صرفاً در نشست های سیاست گذاری توسط هیأت عالی انجام می شود. «سقف نرخ سود سپرده سرمایه گذاری عام» نرخ است که با توجه به نرخ های سود تحقق یافته در بخش واقعی اقتصاد، و با عنایت به اوضاع اقتصادی کشور در دوره پیش رو، توسط هیأت عالی قابل حصول، و برای تحقق رشد و توسعه اقتصاد کشور مناسب تشخیص داده می شود. هرگونه تغییر در «سقف نرخ سود سپرده سرمایه گذاری عام» باید توسط شورای سیاست گذاری پولی و ارزی پیشنهاد شده و در نشست عادی یا فوق العاده سیاست گذاری، به تصویب هیأت عالی برسد.

تبصره ۱- هیأت عالی می تواند «سقف نرخ سود سپرده سرمایه گذاری عام» را برای مؤسسات اعتباری که نسبت به سایر مؤسسات، از شاخص های کفایت سرمایه و نقدینگی نامناسب تری برخوردار هستند، کمتر از سقف نرخ سود سجا برای سایر مؤسسات اعتباری، تعیین کند.

تبصره ۲- در مواردی که ضرورت اقتضا کند، «سقف نرخ سود تسهیلات با سود معین»، «سقف نرخ کارمزد تسهیلات قرض الحسنه» و «سقف نرخ کارمزد انواع خدمات بانکی» به پیشنهاد شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی، در نشست های سیاست گذاری توسط هیأت عالی تعیین می شود.

ابزارهای سیاست گذاری پولی و ارزی

ماده ۲۶- بانک مرکزی می تواند برای اجرای سیاست های پولی و ارزی، از روش ها و ابزارهای زیر که به تأیید شورای فقهی رسیده باشد، استفاده کند:

۱- عملیات بازار باز با استفاده از اوراق بهادار منتشر شده توسط دولت، بانک مرکزی یا بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران با رعایت قوانین مربوط

۲- خرید و فروش ارز و طلا یا اوراق بهادار مبتنی بر آنها

۳- تعیین نسبت سپرده قانونی

۴- اعطای خطوط اعتباری و تسهیلات به مؤسسات اعتباری

۵- آخذ سپرده ویژه از مؤسسات اعتباری

۶- استفاده از سایر ابزارهای سیاست پولی با تصویب هیأت عالی

تبصره ۱- اعطای خطوط اعتباری و تسهیلات مذکور در بند (۴) باید در راستای تحقق اهداف بانک مرکزی، با تأکید بر هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) این قانون باشد و به تصویب هیأت عالی برسد. همچنین مبلغ، نرخ سود، مدت و وثائق تسهیلات و خطوط اعتباری موردنظر باید به تصویب هیأت عالی برسد. هیأت عالی در هنگام تصمیم گیری در این موارد، باید عملکرد مؤسسه اعتباری موردنظر در جهت تحقق اهداف و سیاست های اعلامی بانک مرکزی را مدنظر قرار دهد.

تبصره ۲- بانک مرکزی نمی تواند اوراق منتشر یا تضمین شده توسط دولت را در عرضه اولیه خریداری کند.

ماده ۲۷- بانک مرکزی مجاز است از «اشخاص تحت نظارت» که اقدام به سپرده گیری از عموم مردم می کنند، سپرده قانونی دریافت کند. نسبت سپرده قانونی باید به تأیید هیأت عالی برسد.

تبصره ۱- بانک مرکزی می تواند به پیشنهاد شورای سیاست گذاری پولی و ارزی و تأیید هیأت عالی، از مؤسسات اعتباری که از سیاست های بانک مرکزی در زمینه رونق تولید و افزایش اشتغال تبعیت می کنند، سپرده قانونی کمتری دریافت کند. ضوابط مربوط، به پیشنهاد شورای سیاست گذاری پولی و ارزی، به تصویب هیأت عالی می رسد.

تبصره ۲- شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی موظف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ لازم الاجر شدن این قانون، مقررات ناظر بر آخذ سپرده قانونی را تصویب کند.

ماده ۲۸- مؤسسات اعتباری می توانند مطابق دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می رسد، منابع مازاد خود را نزد بانک مرکزی سپرده گذاری نمایند.

تأمین کسری نقدینگی آنی مؤسسات اعتباری

ماده ۲۹- بانک مرکزی مجاز است نقدینگی مورد نیاز مؤسسات اعتباری را که در عملیات روزانه خود با مشکل کمبود نقدینگی مواجه می شوند، از طرق مورد تأیید شورای فقهی، با نرخ مصوب هیأت عالی و صرفاً با دریافت وثایق زیر تأمین کند:

الف- اوراق بهاداری که توسط دولت منتشر و یا تضمین شده است

ب- سایر وثائق معتبر یا تأیید دوسوم اعضای هیأت عالی.

تبصره ۱- میزان استفاده از منابع بانک مرکزی موضوع این ماده برای مؤسسات اعتباری، در قالب خط اعتباری و محدود به حدودی است که توسط بانک مرکزی تعیین و اعلام می شود.

تبصره ۲- هیأت عالی موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، دستورالعمل تعیین میزان استفاده مؤسسات اعتباری از خط اعتباری بانک مرکزی را تصویب کند. دستور العمل مزبور باید به گونه ای تدوین شود که سقف مجاز ماهانه هر یک از مؤسسات اعتباری برای استفاده از خط اعتباری بانک مرکزی به وضوح قابل محاسبه باشد.

تأمین کسری نقدینگی کوتاه‌مدت مؤسسات اعتباری

ماده ۳۰- چنانچه مؤسسه اعتباری، به دلیل مواجه‌شدن با مشکل جدی نقدینگی، متقاضی استفاده از منابع بانک مرکزی بیشتر از حد مجاز مذکور در تبصره (۱) ماده (۲۹) این قانون باشد، معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است بلافاصله موضوع را به اطلاع رئیس کل رسانده و در اولین جلسه عادی یا فوق العاده هیأت عالی مطرح کند. هیأت عالی پس از استماع گزارش معاون نظارتی رئیس کل، می‌تواند با درخواست مؤسسه اعتباری متقاضی، مبنی بر استفاده از منابع بانک مرکزی در قالب اعطای تسهیلات کوتاه‌مدت موافقت کند یا از معاون نظارتی بانک مرکزی بخواهد بازسازی یا گزیر مؤسسه اعتباری موردنظر را در دستور کار خود قرار دهد.

تبصره ۱- تأمین کسری نقدینگی کوتاه مدت مؤسسات اعتباری، منوط به اخذ وثایق مذکور در ماده (۲۹) این قانون است. بانک مرکزی مجاز است با تأیید هیأت عالی، ارزشهای معتبر را نیز به عنوان وثیقه بپذیرد.

تبصره ۲- در شرایطی که بنا به تشخیص معاون نظارتی خطر سرایت بحران نقدینگی از مؤسسه اعتباری موردنظر به کل نظام بانکی وجود داشته باشد، بانک مرکزی موظف است با پیشنهاد معاون نظارتی و تصویب حداقل دوسوم اعضای هیأت عالی، انواع دیگری از وثایق را که از قابلیت نقدشوندگی برخوردار بوده و از خطر نابودی و ضرر مصون باشد، بپذیرد.

تبصره ۳- سررسید تسهیلات موضوع این ماده حداکثر نود روز است. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است پیش از انقضای مدت مزبور، گزارشی از وضعیت مؤسسه اعتباری مورد نظر برای تصمیم‌گیری به هیأت عالی ارائه کند. هیأت عالی می‌تواند تسهیلات موضوع این ماده را با رأی موافق دوسوم اعضا، تمدید نماید.

تبصره ۴- در سه سال نخست اجرای این قانون، حداقل مانده بدهی قطعی مؤسسات اعتباری به بانک مرکزی طی سالهای ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، از شمول حکم این ماده در خصوص لزوم آغاز فرآیند بازسازی یا گزیر خارج می‌باشد. معاون نظارتی موظف است حداکثر سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، حداقل مانده بدهی قطعی مؤسسات اعتباری به بانک مرکزی طی سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ را تعیین و به تأیید هیأت عالی برساند. مؤسسات اعتباری موظفند در مهلت سه‌ساله مزبور، مطابق برنامه زمان‌بندی که به تصویب هیأت عالی می‌رسد، مانده بدهی خود به بانک مرکزی را به حدود مندرج در تبصره (۲) ماده (۲۹) این قانون کاهش دهند. پس از انقضای مدت یادشده، با مؤسسات اعتباری که متقاضی استفاده از منابع بانک مرکزی، بیش از حدود مجاز مندرج در تبصره (۲) ماده (۲۹) این قانون باشند، مطابق این ماده رفتار می‌شود.

فصل ششم: سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی بانک مرکزی

ماده ۳۱- بانک مرکزی موظف است از ابزارهای ارتباطی مناسب برای مدیریت انتظارات و اجرای سیاست‌های پولی استفاده کند. سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی بانک مرکزی به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۳۲- سیاست‌ها و مواضع بانک مرکزی صرفاً توسط رئیس کل در چارچوب سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی بانک مرکزی اعلام می‌شود. سایر اعضای هیأت عالی و مدیران بانک مرکزی فقط در چارچوب سیاست‌های رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی بانک مرکزی و با هماهنگی رئیس کل مجاز به اظهارنظر عمومی در خصوص موضوعات مرتبط با بانک مرکزی هستند.

ماده ۳۳- بانک مرکزی موظف است حداقل ماهی یک بار، گزیده آمارهای اقتصادی و اطلاعات نظام بانکی را در چهارچوبی که هیأت عالی تعیین می‌کند، منتشر کند.

فصل هفتم: رابطه بانک مرکزی با نهادهای حاکمیتی

بانک مرکزی به عنوان بانکدار دولت

ماده ۳۴- کلیه حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای دولت، وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها، سازمانها و دانشگاههای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح و نگهداری می‌شود. دستگاه‌های یادشده موظفند کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را فقط از طریق حساب‌های افتتاح‌شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.

کارگزاری دولت در بازارهای بین‌المللی

ماده ۳۵- بانک مرکزی موظف است به‌عنوان کارگزار دولت در بازارهای بین‌المللی به درخواست وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیأت عالی امور زیر را انجام دهد:

۱- فراهم کردن زمینه انتشار و عرضه اوراق بهادار ارزی به نمایندگی دولت در بازارهای بین‌المللی

۲- نگهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول، گروه بانک جهانی و مؤسسات بین‌المللی مشابه

۳- انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی، مالی، بازرگانی و حمل و نقل بین دولت و سایر کشورها که مطابق اصول (۷۷) و (۱۲۵) قانون اساسی منعقد شده باشد

۴- سایر امور مشابه به درخواست وزیر امور اقتصادی و دارایی .

تبصره- اجرای این ماده نباید موجب ایجاد تعهدات مالی برای بانک مرکزی شود.

ماده ۳۶- مدیریت تراز پرداخت های کشور برعهده بانک مرکزی است. دولت، شرکتهای دولتی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند در صورت ایجاد بدهی خارجی، آخرین وضعیت ایجاد یا انجام تعهدات مزبور را در چارچوب دستورالعملی که به تصویب هیأت عالی می رسد، به بانک مرکزی اطلاع دهند. بانک مرکزی موظف است در گزارشهای ادواری خود، آخرین وضعیت تعهدات خارجی کشور را گزارش کند. هیأت عالی می تواند در موارد ضرورت و در چارچوب قانون و سیاست های ارزی بانک مرکزی، ایجاد بدهی خارجی توسط دولت، شرکتهای دولتی و سایر اشخاص حقوقی و حقیقی را محدود کند. مدیریت بدهی های خارجی کشور به هیچوجه به معنی تضمین و یا بازپرداخت آنها توسط بانک مرکزی نمی باشد.

ماده ۳۷- رئیس کل نماینده دولت در صندوق بین المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین المللی پول از طریق بانک مرکزی می باشد و انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در مقررات کنفرانس منعقد در برتن وودز مربوط به تأسیس صندوق و بانک بین المللی مصوب ۱۳۲۴/۱۰/۱۶ به بانک ملی ایران واگذار شده است، با بانک مرکزی می باشد.

گزارش دهی به دولت و مجلس

ماده ۳۸-

الف- بانک مرکزی در موضوعات اقتصادی مشاور دولت است. دولت باید در تهیه پیش نویس لوایح، تصویب نامه ها و برنامه های اقتصادی و مالی از جمله عملیات ارزی، بودجه ریزی و تأمین مالی بخش عمومی از داخل و خارج و تضامین آن، از بانک مرکزی گزارش مشورتی بخواهد .

ب- بانک مرکزی و دولت موظفند یکدیگر را در خصوص موضوعات مربوط به سیاست های پولی و مالی آگاه کنند. رئیس کل می تواند بدون حق رأی در جلسات هیأت وزیران شرکت کند.

پ- بانک مرکزی موظف است در خصوص لوایح و طرح های مرتبط با اهداف و وظایف بانک مرکزی، نظرات خود را برای اطلاع نمایندگان، به رئیس مجلس شورای اسلامی ارائه کند .

پرداخت تنخواه به دولت

ماده ۳۹-

الف- بانک مرکزی می تواند با رعایت اصول (۵۲) و (۵۳) قانون اساسی، به دولت تنخواه با سررسید کمتر از یک سال اعطاء کند. کل تنخواه باید در همان سال بودجه ای تسویه شود .

ب- مانده تنخواه دریافت شده دولت در هر مقطع از سال نباید از هفت درصد (۷٪) کل درآمدهای مالیاتی تحقق یافته دولت در سال گذشته تجاوز کند. در شرایط ویژه، با پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب هیأت عالی، مبلغ تنخواه دریافتی دولت از بانک مرکزی می تواند تا سقف ده - درصد (۱۰٪) افزایش یابد.

پ- در صورت عدم تسویه تنخواه در ظرف زمانی مقرر، اعطای هرگونه تنخواه جدید به دولت توسط بانک مرکزی ممنوع است.

عاملیت فروش ارزهای دولتی

ماده ۴۰-

الف- بانک مرکزی می تواند در چارچوب سیاست های ارزی خود، ارز عرضه شده توسط دولت و دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری را خریداری کند .

ب- بانک مرکزی عاملیت خرید و فروش ارز برای دولت و دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری را بر عهده دارد.

پ- بانک مرکزی نباید پیش از انتقال ارز به خریدار و دریافت وجه آن یا انتقال مالکیت ارز به بانک مرکزی، معادل ریالی آن را به دولت پرداخت کند.

ت- بانک مرکزی می تواند با اختیار کامل برای مدیریت بازار ارز از طریق بانک ها و صرافی های مجاز و دیگر روش ها در بازار ارز مداخله کرده و از محل منابع ارزی در اختیار خود، اقدام به عرضه ارز نماید و نیز از هر شخص حقیقی و حقوقی ارز خریداری کند. هرگونه خرید و فروش ارز توسط بانک مرکزی باید به نرخ بازار و در محدوده ای که هیأت عالی تعیین می کند، انجام شود. فروش ارز برای مصارف خاص با کمتر از نرخ مزبور، مستلزم اجازه مجلس شورای اسلامی است.

فصل هشتم: سیاست‌های ارزی و مدیریت ذخایر

ماده ۴۱- نظام ارزی کشور، «شناور مدیریت شده» است. سیاست‌های موردنیاز برای استقرار نظام ارزی یادشده، توسط هیأت عالی اتخاذ می‌شود.

ماده ۴۲- بانک مرکزی موظف است با هدف اجرای سیاست‌های پولی، اطمینان از عملکرد مطلوب نظام پرداخت‌ها، پشتیبانی از نظام ارزی و مدیریت بدهی های خارجی کشور، ذخایر ارزی در اختیار خود، از جمله ذخایر ارزی متعلق به دولت و صندوق توسعه ملی را با رعایت ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور، مدیریت کند. چارچوب حاکم بر میزان، ترکیب، کیفیت و مدیریت نگهداری ذخایر ارزی به گونه‌ای که با اهداف بانک مرکزی متعارض نبوده و درعین حال، سبب ارزی در اختیار بانک مرکزی، بیشترین امنیت، نقدشوندگی و بازدهی و کمترین خطر (ریسک) ممکن را داشته باشد، توسط هیأت عالی تعیین می‌شود.

ماده ۳۴- بانک مرکزی به منظور مدیریت نگهداری ذخایر بین‌المللی در اختیار خود و انجام عملیات ارزی می‌تواند با تأیید هیأت عالی به انجام عملیات زیر اقدام کند:

۱- خرید و فروش ارز و مشتقات ارزی

۲- دریافت و یا اعطای تسهیلات ارزی در چهارچوب این قانون

۳- خرید و فروش و معامله شمش یا سکه‌های طلا یا سایر فلزات گرانبها

۴- خرید و فروش اوراق خزانه و سایر اوراق بهادار منتشره یا تضمین‌شده توسط دولت‌های خارجی یا نهادهای بین‌المللی

۵- افتتاح و نگهداری حساب نزد نهادهای مالی بین المللی، بانک های مرکزی و مؤسسات اعتباری خارجی

۶- افتتاح حساب برای نهادهای مالی بین المللی، بانک های مرکزی و مؤسسات اعتبار

۷- استفاده از سایر روش های مورد تأیید هیأت عالی

ماده ۴۴- مقررات مربوط به ورود و خروج ارز، فلزات گرانبها و پول رایج کشور در چهارچوب قانون، به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۴۵- مقررات مربوط به سپرده‌گیری و اعطای تسهیلات ارزی، انتشار و خرید و فروش اوراق مشارکت ارزی و هرگونه تعهد یا تضمین پرداخت‌های ارزی توسط «اشخاص تحت نظارت» و اشخاص مرتبط با آنها، به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ماده ۴۶-

الف- تغییرات ارزش ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی اعم از طلا، حق برداشت مخصوص (SDR)، ارز یا سایر دارایی های خارجی بانک مرکزی برحسب رالر، در «حساب تسعیر دارائی ها و بدهی های خارجی بانک مرکزی» ثبت می‌شود.

ب- چنانچه «حساب تسعیر دارائی ها و بدهی های خارجی بانک مرکزی» بستانکار شود، مانده حساب مزبور قابل برداشت نمی‌باشد و هیچ‌گونه اعتبار یا بدهی نباید از آن محل ایجاد شود.

پ- در صورتی که مطابق صورتهای مالی بانک مرکزی، بانک مزبور در نتیجه تغییرات ارزش ذخایر بین‌المللی خود برحسب رالا در دوره مورد گزارش با زیان مواجه شده باشد و مانده «حساب تسعیر دارائی ها و بدهی های خارجی بانک مرکزی» برای پوشش زیان کافی نباشد، باقیمانده زیان از محل «حساب اندوخته عام» موضوع ماده (۵۰) این قانون برداشت می‌شود. چنانچه مانده حساب اندوخته عام هم برای پوشش زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف مدت سی روز از زمان تأیید هیأت نظارت و حسابرسی، اوراق بهادار دولتی به میزان باقیمانده زیان، در اختیار بانک مرکزی قرار دهد، اوراق مزبور در صورت افزایش مانده «حساب تسعیر دارائی ها و بدهی های خارجی بانک مرکزی» یا «حساب اندوخته عام» در سالهای بعد، به دولت عودت داده می‌شود.

ت- مانده «حساب تسعیر دارائی ها و بدهی های خارجی بانک مرکزی» در درآمد سالانه بانک مرکزی وارد نشده و مشمول مالیات نمی‌باشد.

ث- بانک مرکزی طی یک ماه بعد از اتمام هر سال مالی، باید گزارش جزئیات واریز و برداشت از «حساب تسعیر دارائی ها و بدهی های خارجی بانک مرکزی»، اقلام تغییر در تسعیر دارایی‌ها و مانده اوراق موضوع بند «ب» این ماده را برای رئیس جمهور و رییس مجلس شورای اسلامی ارسال کند.

فصل نهم: صورت های مالی بانک مرکزی، حسابرسی و انتشار آنها

ماده ۴۷- صورتهای مالی بانک مرکزی باید حداقل یک بار در سال مطابق ترتیبات مندرج در ماده (۱۷) این قانون توسط هیأت نظارت و حسابرسی بانک مرکزی مورد حسابرسی قرار گیرد. صورت های مالی بانک مرکزی، پس از تصویب هیأت عالی و تأیید رئیس جمهور، در روزنامه رسمی منتشر می شود. همچنین گزارش های تفریغ بودجه بانک مرکزی توسط هیأت نظارت و حسابرسی تهیه و در روزنامه رسمی کشور منتشر می شود.

ماده ۴۸- گزارش های تفریغ بودجه بانک مرکزی توسط هیأت نظارت و حسابرسی تهیه می شود و توسط رئیس هیأت برای مقامات مذکور در تبصره (۱) بند «ب» ماده (۱۷) این قانون ارسال و در روزنامه رسمی کشور منتشر می شود.

تبصره- موارد غیرقابل انتشار صورت های مالی و گزارش های تفریغ بودجه بانک مرکزی توسط هیأت عالی تعیین می شود.

ماده ۴۹- سرمایه بانک مرکزی متشکل از سرمایه پرداخت شده، اندوخته قانونی، اندوخته های احتیاطی و سایر اندوخته ها و سود (زیان) انباشته می باشد که متعلق به جمهوری اسلامی ایران است و در برابر تعهدات دولت، قابل واگذاری، انتقال، تهرین یا مصادره نمی باشد.

ماده ۵۰- بانک مرکزی موظف است سالانه سی درصد (۳۰٪) سود خالص خود را به «حساب اندوخته عام» منظور کند و باقیمانده را به نحوی که قانون معین می کند، به دولت پرداخت نماید. پس از آن که مانده حساب «اندوخته عام» به پنج برابر سرمایه پرداخت شده بانک مرکزی بالغ شود، مبلغ مزبور صرف افزایش سرمایه بانک می شود.

ماده ۵۱- اگر بانک مرکزی در نتیجه عملیات خود در طول سال مالی متحمل زیان شود، زیان مزبور باید از محل حساب «اندوخته عام» تأمین شود. اگر میزان حساب «اندوخته عام» برای پوشش کل زیان کافی نباشد، دولت باید ظرف مدت سی روز از زمان تأیید هیأت نظارت و حسابرسی، به میزان کسری، اوراق بهادار دولتی در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. اوراق مزبور در صورت سودآوری بانک مرکزی در سالهای بعد، به تناسب به دولت عودت داده می شود. این اوراق از حدود و مقررات مربوط به انتشار اوراق بهادار دولتی در قوانین برنامه و بودجه های سنواتی مستثنی می باشد.

ماده ۵۲-

الف- رویه های صدور اسناد تعهدآور صادره از بانک مرکزی، بر اساس دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می رسد.

ب- مدت و نحوه نگهداری اسناد، اوراق و دفاتر بانک مرکزی به صورت عین و همچنین نحوه تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا نظایر آن به موجب دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می رسد. این قبیل عکس ها و فیلم ها و نظایر آن پس از گذشتن مدت های مقرر در این دستورالعمل، حکم اصل اسناد را دارند.

فصل دهم: سایر موضوعات مربوط به بانک مرکزی

ماده ۵۳-

الف- بانک مرکزی دارای شخصیت حقوقی مستقل است و منحصرأ به موجب این قانون و مقررات آن اداره می شود. شمول قوانین و مقررات مربوط به وزارتخانه ها، شرکتهای دولتی و مؤسسات دولتی و وابسته به آنها که پس از لازم الاجرا شدن این قانون تصویب می شود، بر بانک مرکزی، مستلزم ذکر نام بانک مرکزی به صورت خاص است.

ب- مرکز اصلی بانک مرکزی در تهران است و می تواند با موافقت هیأت عالی در داخل و یا خارج از کشور شعبه و دفتر نمایندگی دایر کند و یا به هر یک از بانک ها نمایندگی بدهد.

پ- سال مالی بانک مرکزی از ابتدای فروردین هر سال آغاز می شود و در پایان اسفند همان سال خاتمه می یابد.

ت- انحلال بانک مرکزی فقط به موجب قانون امکان پذیر است.

ماده ۵۴- بانک مرکزی در راستای اجرای وظایف قانونی خود و به کارگیری ابزارهای موردنیاز، در چهارچوب قانون از اختیار کامل برخوردار است. تعقیب قضائی اعضای هیأت عالی، شوراها، تخصصی، هیأت های انتظامی معاونان و مدیران بانک مرکزی و مدیران صندوق ضمانت سپرده ها در قبال تصمیماتی که در چهارچوب وظایف و اختیارات قانونی خود اتخاذ می کنند، مجاز نیست. هرگونه دعوی در خصوص تصمیمات یا اقدامات مزبور صرفاً می تواند علیه بانک مرکزی اقامه شود.

ماده ۵۵- اعضای شوراها، تخصصی هیأت عالی، کارشناسان عضو هیأت انتظامی بدوی و تجدید نظر، اعضای کارگروه موضوع ماده (۸۳) این قانون و نیز معاونان، مدیران و کارکنان مؤثر بانک مرکزی، به تشخیص رئیس کل، مشمول قواعد مدیریت تعارض منافع هستند و باید موارد زیر را رعایت کنند:

الف- در ابتدا و انتهای دوره مسؤولیت یا اشتغال در بانک مرکزی، «فرم تعارض منافع» موضوع جزء (۵) بند «ج» ماده (۷) این قانون را تکمیل و به دبیرخانه هیأت عالی تحویل نمایند.

ب- در صورتی که انجام امور محوله، یا شرکت در رأی گیری مرتبط با دستور جلسات شوراها یا هیأت های یادشده، هر نوع تعارض منافی برای ایشان ایجاد نماید، موضوع را کتباً به دبیرخانه هیأت عالی اعلام نمایند.

پ- تسهیلات و ضمانت نامه های دریافتی از مؤسسات اعتباری توسط خود یا افراد تحت تکفل خود را حداکثر ظرف مدت یک هفته از زمان دریافت، به صورت مکتوب به دبیرخانه هیأت عالی اعلام نمایند. حکم این بند در مورد اعضای هیأت عالی نیز جاری است.

تبصره- اعطای هرگونه تسهیلات یا قبول تعهدات توسط مؤسسات اعتباری به نفع اعضای هیأت عالی، اعضای شوراها، تخصصی هیأت عالی، قضات و کارشناسان عضو هیأت انتظامی بدوی و تجدید نظر، معاونان، مدیران و کارکنان مؤثر بانک مرکزی و همسر و فرزندان آنها و نیز اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیران و سهامداران مؤثر مؤسسات اعتباری و «اشخاص مرتبط» با آنها، باید توسط مؤسسه اعتباری تسهیلات دهنده یا متعهد، به بانک مرکزی گزارش شود. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است واحد ویژه ای در حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی برای مدیریت تعارض منافع در نظام بانکی ایجاد نماید. اسامی افراد یادشده و «اشخاص مرتبط» با آنها باید مستمراً توسط واحد مزبور به اطلاع مؤسسات اعتباری رسانده شود.

ت- هیچ شغل یا سمت موظف یا غیرموظف، اعم از سمت مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای در «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص وابسته آنها نداشته باشند. همچنین افراد یادشده نباید رابطه سهامداری با «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص وابسته آنها داشته باشند.

ث- هرگونه همکاری با «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص حقوقی وابسته به آنها، پس از پایان دوره مسؤولیت یا اشتغال در بانک مرکزی، به مدت دو سال ممنوع است.

ماده ۵۶- انجام اقدامات زیر توسط بانک مرکزی ممنوع است:

الف- تضمین بدهی‌های دولت یا نهادهای دولتی و یا هر شخص دیگر یا اعطای تسهیلات به آنان جز در مواردی که در این قانون یا سایر قوانین مجاز شده است.

تبصره- تضمین بدهیهای خارجی دولت که با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده پس از اخذ وثیقه کافی به تشخیص هیأت عالی بلامانع است.

ب- اعطای تسهیلات یا خطوط اعتباری به مؤسسات اعتباری بدون اخذ وثیقه

پ- مشارکت در سرمایه شرکتهایی که فعالیت های بانک مرکزی را پشتیبانی می کنند، در صورتی که منجر به تعارض منافع شود

تبصره- تشخیص تعارض منافع با هیأت عالی است. این حکم شامل مشارکت‌هایی که قبیل از تصویب این قانون صورت گرفته است نیز می‌شود.

ت- اقدام به انجام عملیات بانکی برای اشخاصی غیر از مؤسسات اعتباری، دولت، وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکتهای، سازمانها، دانشگاههای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی.

ث- انجام فعالیت اقتصادی و تجاری صرفاً به قصد کسب سود یا انجام ندادن تکالیف قانونی صرفاً به دلیل ورود هزینه یا زیان مالی یا غیرمالی.

فصل یازدهم: پول و نظام پرداخت

ماده ۵۷-

الف- واحد پول جمهوری اسلامی ایران، رالا است.

ب- امتیاز انتشار پول رایج کشور منحصرأ در اختیار بانک مرکزی است.

پ- دارایی‌های بانک مرکزی، پشتوانه پول منتشرشده توسط بانک مرکزی است.

ت- پول رایج کشور به صورت اسکناس و مسکوک و سایر ابزارهای پرداخت رسمی در چارچوب مقرراتی که به تصویب هیأت عالی می‌رسد، توسط بانک مرکزی منتشر می شود.

ث- فقط پول رایج که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق قانون انتشار می‌یابد، جریان قانونی داشته و به مبلغ اسمی، قوه ابراه دارد.

ج- تسویه هرگونه دین و یا بدهی فقط با پول رایج کشور امکان‌پذیر است، مگر آن که قانون، شیوه دیگری را تعیین کرده یا با رعایت مقررات، ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار توافق شده باشد.

چ- مبلغ اسمی، شکل، جنس، رنگ، اندازه، نقشه و سایر مشخصات اسکناس‌ها و مسکوکات رایج کشور به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی، تعیین می‌شود.

ح- اسکناس دارای امضای رئیس کل و وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌باشد.

خ- شرایط و ترتیبات جایگزین نمودن اسکناس‌ها و مسکوکات جدید با اسکناس و مسکوکاتی که از جریان خارج می‌شوند به وسیله هیأت عالی تعیین می‌شود. معادل ارزش اسکناس‌ها و مسکوکاتی که صاحبان آنها در مهلت مقرر مراجعه نمی‌کنند به حساب درآمدهای بانک مرکزی منظور می‌شود.

د- تعهد بانک مرکزی در مقابل اسکناس‌ها یا مسکوکات منتشرشده، منحصر به پرداخت پول رایج کشور است.

ذ- اسکناسها و مسکوکات معمول یا تقلبی مکشوفه در سراسر کشور، برای امحاء باید در اختیار بانک مرکزی قرار گیرد.

ر- کلیه حقوق مادی و معنوی طرح اسکناس و مسکوک متعلق به بانک مرکزی است. انجام هرگونه تبلیغ بر روی اسکناس و مسکوک یا استفاده از طرح آنها ممنوع و در حکم جعل محسوب می‌شود.

ز- ایجاد اعتبار توسط مؤسسات اعتباری خارج از مقررات اعلامی بانک مرکزی، یا برای مصارفی غیر از موارد تجویز شده توسط بانک مرکزی، ممنوع و مشمول اقدامات نظارتی و تنبیهی موضوع مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون است.

ماده ۵۸- نگهداری و حفاظت از جواهرات ملی متعلق به جمهوری اسلامی ایران بر عهده بانک مرکزی می‌باشد.

قسمت سوم: بانکداری

فصل دوازدهم: مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، ادغام و انحلال مؤسسات اعتباری

ماده ۵۹- انجام هرگونه عملیات بانکی، ارائه انواع خدمات بانکی و نیز ایجاد و ثبت «اشخاص تحت نظارت»، ایجاد شعبه، باجه یا نمایندگی و هر نوع فعالیت در نظام پرداخت، صرفاً با مجوز بانک مرکزی و در چهارچوب مقررات مصوب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی مجاز است. همچنین انجام عملیات و ارائه خدمات بانکی از طریق پایگاه های اینترنتی، برنامه های کاربردی بر بستر تلفن همراه و مشابه آن، به جز مواردی که با تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی از دریافت مجوز معاف می باشد، منوط به کسب مجوز از بانک مرکزی است. بانک مرکزی موظف است اسامی و اطلاعات کلیه اشخاص مجاز و غیرمجاز را به طرق مقتضی از جمله درج در پایگاه اطلاع رسانی خود اعلام عمومی نموده و به اطلاع نیروی انتظامی و قوه قضائیه برساند.

ماده ۶۰- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است فعالیت اشخاص حقیقی یا حقوقی را که بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی مبادرت به اقدامات موضوع ماده (۵۹) این قانون می‌نمایند، به محض اعلام بانک مرکزی و بدون نیاز به دستور مقام قضایی متوقف کند. همچنین نیروی انتظامی موظف است در صورت اطلاع از انجام فعالیت های موضوع ماده (۵۹) این قانون توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی بدون کسب مجوز از بانک مرکزی، مراتب را بلافاصله، کتباً به بانک مرکزی گزارش نماید.

ماده ۶۱- مجازات اشخاصی که بدون اخذ مجوز مبادرت به اقدامات موضوع ماده (۵۹) این قانون نمایند، به ترتیب ذیل اعمال می گردد:

الف- چنانچه مرتکب شخص حقیقی باشد، ضمن الزام به بازپرداخت وجوه دریافتی از مردم، علاوه بر جزای نقدی حداکثر معادل دوبرابر وجه تحصیل یا جمع‌آوری شده تحت هر عنوان، به حبس درجه ۵ یا ۶ ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲/۲/۱ محکوم می‌گردد.

ب- چنانچه مرتکب شخص حقوقی باشد علاوه بر انحلال و مصادره کل اموال آن به استثنای اموالی که متعلق به مردم است و باید عودت داده شود، مؤسسان، اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و سایر مدیران یا سهامداران مؤثر به تشخیص مرجع قضائی، به مجازات حبس مذکور در بند «الف» این ماده محکوم می شوند. این افراد در قبال خسارات وارده به اشخاص ثالث مسؤولیت تضامنی خواهند داشت. جرائم موضوع این ماده، از جرائم اقتصادی محسوب می‌گردد.

ماده ۶۲- اعطای هرگونه پروانه فعالیت و ارائه آگهیانه هرگونه خدمت به اشخاصی که بدون مجوز بانک مرکزی اقدام به فعالیت های موضوع ماده (۵۹) این قانون می‌نمایند، ممنوع است. همچنین، استفاده آگهیانه کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دستگاههای دولتی و عمومی غیردولتی از خدمات اشخاص موضوع ماده (۵۹) این قانون ممنوع می باشد. در صورت نقض این حکم، شخص حقیقی یا نماینده قانونی شخص حقوقی مرتکب، به یک یا چند مورد از مجازات های درجه ۵ ماده (۱۹) قانون مجازات، محکوم می شود.

ماده ۳۶- مقررات ناظر بر تأسیس و اداره انواع مؤسسات اعتباری از قبیل جامع، تجاری، توسعه‌ای، مشارکتی، تخصصی، قرض‌الحسنه و نظایر آن که می توانند در فضای حقیقی یا مجازی، و در سطوح بین المللی، ملی یا منطقه ای فعالیت کنند، در چارچوب این قانون به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می رسد.

ماده ۶۴- تشکیل مؤسسه اعتباری صرفاً در قالب شرکت سهامی عام یا تعاونی سهامی عام امکان پذیر می باشد. حدود و ضوابط سهامداری مؤسسات اعتباری، مشمول احکام قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی است.

ماده ۶۵- صندوق های قرض الحسنه حداکثر شش ماه پس از ابلاغ این قانون موظف به ثبت کلیه حساب های بانکی، عملیات و تراکنش ها اعم از سپرده گیری و سپرده گذاری، اخذ و اعطای تسهیلات، کارمزدهای دریافتی از مشتریان، پرداخت حقوق و هزینه های جاری و مانند آن، در سامانه یک پارچه ای که به همین منظور توسط بانک مرکزی ایجاد و مدیریت می شود، می باشند. بانک مرکزی موظف است ضمن راه اندازی سامانه یادشده در مهلت فوق الذکر، امکان دسترسی کلیه صندوق های قرض الحسنه را به سامانه مذکور فراهم نماید. اجرای حکم تبصره (۲) بند «ب» ماده (۱۴) قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، الزامی است و در صورتی که مانده سپرده های تودیع شده نزد آنان از مبلغ مذکور در تبصره (۲) بند (ب) ماده (۱۴) قانون برنامه ششم تجاوز نکرده باشد، برای ادامه فعالیت نیز، نیاز به اخذ مجوز از بانک مرکزی ندارند. مبلغ مذکور، متناسب با نرخ تورم اعلام شده توسط بانک مرکزی، افزایش می یابد.

تبصره ۱- انجام عملیات نقدی توسط صندوق های قرض الحسنه از طریق انتقال اینترنتی وجه، صدور چک، استفاده از دستگاه پایانه فروش (POS) و مانند آن می باشد.

ماده ۶۶- انتشار هر نوع آگهی یا اطلاعیه یا اقدام تبلیغی از طریق هر نوع رسانه (ملی، خصوصی، داخلی یا خارجی) اعم از نشریات و مطبوعات الکترونیکی و غیرالکترونیکی، دیداری یا شنیداری به نفع اشخاصی که به فعالیت های پولی و بانکی بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی اشتغال دارند، ممنوع است. تخلف رسانه ها از این حکم در صورتی که با اطلاع از غیرمجاز بودن اشخاص مزبور انجام شود، مستوجب جریمه نقدی تا میزان ده برابر هزینه تبلیغ صورت گرفته یا سقف جزای نقدی درجه سه موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی، هر کدام که بیشتر باشد خواهد بود که به حساب صندوق ضمانت سپرده ها و اریز می شود. در خصوص تخلف رسانه های دولتی یا وابسته به دستگاه های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بالاترین مقام مسؤول (به تشخیص دادگاه) به انفصال از خدمات دولتی از یک تا پنج سال محکوم خواهد شد. رعایت اصل (۱۶۸) قانون اساسی در اجرای احکام این ماده الزامی است.

ماده ۶۷- هرگونه انتشار خیر کذب یا غیرمستند در خصوص «اشخاص تحت نظارت» توسط هر شخص از طریق رسانه های ارتباط جمعی، به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی، جرم محسوب و مشمول مجازاتهای موضوع ماده (۶۹۸) قانون مجازات اسلامی (کتاب پنجم - مجازاتهای بازدارنده مصوب ۷۵/۳/۲) می شود. همچنین مرتکب با شکایت شخص تحت نظارت ذینفع، به جبران خسارت مادی و معنوی وارده به وی محکوم می شود.

ماده ۶۸- کلیه مؤسسات اعتباری، اعم از دولتی و غیردولتی مکلفند اساسنامه خود را حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، برای تأیید در شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی به بانک مرکزی تسلیم کنند. اساسنامه نمونه مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی یا همکاری سازمان بورس و اوراق بهادار تهیه می شود و به تأیید هیأت عالی می رسد. در مواردی که اساسنامه بانک دولتی قبلاً توسط مجلس شورای اسلامی یا مرجع ذیصلاح دیگر، تصویب شده باشد، قانون یا مصوبه مربوط، پس از تصویب اساسنامه جدید توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی، نسخ می گردد. در مورد بانک های تخصصی، مطابق ماده (۱۸۶) این قانون عمل می شود.

ماده ۶۹- مراجع ثبت شرکتها نمی توانند تقاضای تأسیس یا تغییرات در اساسنامه «اشخاص تحت نظارت»، اعم از بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه و مانند آن را بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی به ثبت برسانند. شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می تواند برای هر یک از «اشخاص تحت نظارت» اساسنامه نمونه تهیه نموده و یا «اشخاص تحت نظارت» را به درج برخی نکات لازم الرعایه در اساسنامه خود یا تغییر در مفاد آن مکلف نماید.

ماده ۷۰- هرگونه تغییر در اساسنامه مؤسسه اعتباری نیازمند اخذ موافقت از شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی است. بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت ۳۰ روز کاری به درخواست تغییر در اساسنامه مؤسسه اعتباری متقاضی پاسخ دهد. مؤسسات اعتباری باید آخرین نسخه اساسنامه خود را بر روی پایگاه اطلاع رسانی خود قرار دهند.

ماده ۷۱- انحلال اختیاری مؤسسه اعتباری پس از تصویب مجمع عمومی آن و در چهارچوب ضوابط قانونی مربوط و صرفاً پس از تأیید هیأت عالی امکان پذیر است. در صورت انحلال اختیاری، مدیر تصفیه مؤسسه اعتباری توسط مجمع عمومی فوق العاده آن تعیین و پس از تأیید معاون نظارتی بانک مرکزی منصوب می شود. از تاریخ انتصاب مدیر تصفیه، اداره کلیه امور و دارایی های مؤسسه اعتباری بر عهده وی می باشد. کلیه

مدیران و کارکنان مؤسسه اعتباری مکلفند در محدوده وظایف و اختیارات خود با مدیر تصفیه همکاری نموده، اسناد، مدارک، اطلاعات و دارایی‌های مؤسسه اعتباری را در اختیار وی قرار دهند. انحلال غیراختیاری مؤسسات اعتباری، مشمول احکام فصل هفدهم این قانون می‌باشد. ماده ۷۲- دو یا چند مؤسسه اعتباری می‌توانند به اختیار خود با موافقت بانک مرکزی بایکدیگر ادغام شوند. ادغام می‌تواند به صورت یک‌جانبه یا چندجانبه باشد.

ادغام یک‌جانبه عبارت است از تجمیع حقوق، تعهدات، دارایی‌ها و امکانات دو یا چند مؤسسه اعتباری به نحوی که صرفاً شخصیت حقوقی یکی از آنها باقی بماند و شخصیت حقوقی سایر مؤسسات اعتباری ادغام شده محو گردد.

ادغام چندجانبه عبارت است از تجمیع حقوق، تعهدات و دارایی‌ها و امکانات دو یا چند مؤسسه اعتباری به نحوی که یک شخصیت حقوقی جدید از آن حاصل شود.

همچنین، یک مؤسسه اعتباری می‌تواند با تصویب مجمع عمومی فوق العاده آن مؤسسه و تأیید هیأت عالی، به دو یا چند مؤسسه اعتباری تجزیه شود. چگونگی ادغام یا تجزیه مؤسسات اعتباری، مطابق دستورالعملی است که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد. ادغام غیراختیاری مؤسسات اعتباری، مشمول احکام فصل هفدهم این قانون است.

ماده ۳۷- شرایط و نحوه صدور مجوز تأسیس، فعالیت، ادغام و انحلال تعاونی‌های اعتباری، صندوق‌های قرض‌الحسنه و سایر اشخاص تحت نظارت» در مواردی که این قانون ساکت است، صرفاً به موجب دستورالعملی خواهد بود که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

فصل سیزدهم: مقررات ناظر بر مدیریت مؤسسات اعتباری

ماده ۷۴- مؤسسه اعتباری دارای ارکان زیر می‌باشد:

۱- مجمع عمومی صاحبان سهام

۲- هیأت مدیره

۳- هیأت عامل

۴- حسابرس و بازرس قانونی

ماده ۷۵- مسؤلیت سیاست‌گذاری، تصویب مقررات داخلی، نظارت بر اقدامات مدیرعامل و سایر اعضای هیأت عامل، و مدیریت خطر(ریسک) مؤسسه اعتباری بر عهده هیأت مدیره‌ای است که از میان اشخاص حقیقی توسط مجمع عمومی انتخاب و به تأیید بانک مرکزی می‌رسد. هیأت مدیره مؤسسه اعتباری از کلیه اختیارات لازم برای تصمیم‌گیری در مورد اداره مؤسسه اعتباری، غیر از مواردی که طبق اساسنامه، اخذ تصمیم درباره آن‌ها در صلاحیت مجمع عمومی است، برخوردار می‌باشد.

ماده ۷۶- امور زیر باید به عنوان وظائف اصلی هیأت مدیره در اساسنامه مؤسسه اعتباری درج گردد:

۱- تعیین راهبردهای کسب و کار مؤسسه اعتباری در راستای تحقق اهداف و سیاست‌های نظام بانکی کشور که توسط بانک مرکزی اعلام می‌شود

۲- تصویب مقررات داخلی موردنیاز، برای اجرای مصوبات هیأت عالی، شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، شورای فقهی و دستورات بانک مرکزی

۳- ایجاد ساختار سازمانی مناسب به گونه‌ای که مسؤلیت‌ها و اختیارات هیأت‌مدیره، مدیرعامل و سایر اعضای هیأت عامل در انطباق با اصول حاکمیت شرکتی کاملاً مشخص باشد

۴- ایجاد نظام جامع مدیریت خطر(ریسک)، کنترل داخلی و حسابرسی داخلی مؤسسه اعتباری

۵- تصویب ساختار گروهی مؤسسه اعتباری شامل شرکت مادر یا مؤسسات تابعه و وابسته و کنترل خطر(ریسک) ها و تعارض منافع مربوط.

تبصره ۱- سایر وظایف و اختیارات هیأت مدیره در اساسنامه مؤسسه اعتباری مشخص می‌شود.

تبصره ۲- مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره نسبت به تخلفات مؤسسه اعتباری در مقابل مجمع عمومی، بانک مرکزی و سایر مراجع ذی صلاح مسؤول هستند.

ماده ۷۷- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون، دستورالعمل‌های لازم برای استقرار حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری را تهیه کند و به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برساند. دستورالعمل‌های یادشده باید متناسب با تحولات و نوآوری‌های صنعت بانکداری در حوزه حاکمیت شرکتی، به‌روزرسانی شود.

تبصره- حاکمیت شرکتی مجموعه‌ای از ساختارها و فرآیندهای ناظر بر روابط هیأت مدیره، هیأت عامل، سهامداران و سایر ذی‌نفعان است که برای تحقق اهداف مؤسسه اعتباری، تأمین حقوق ذی‌نفعان، حفظ ثبات و سلامت شبکه بانکی، کنترل تعارض منافع و ایجاد شفافیت حداکثری، در چهارچوب مقررات بانک مرکزی به تصویب هیأت مدیره می‌رسد. نحوه توزیع اختیارات و مسؤولیت های هر یک از بخش‌های مؤسسه اعتباری، در چهارچوب حاکمیت شرکتی تعیین می‌شود.

ماده ۷۸- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است:

الف- کمیته‌های مربوط به حاکمیت شرکتی و کنترل داخلی از جمله کمیته حسابرسی، کمیته مدیریت خطر (ریسک)، کمیته جبران خدمات، کمیته انتصابات، کمیته تطبیق قوانین و مقررات و کمیته‌های ضروری دیگر را متناسب با اندازه، پیچیدگی فعالیت ها و ساختار گروهی مؤسسه اعتباری حسب اعلام بانک مرکزی تشکیل دهد. ترکیب هر یک از کمیته‌ها، شرایط و مدت عضویت اعضا، اختیارات، وظایف، نحوه برگزاری جلسات و حق الزحمه اعضا و سایر مقررات مربوط در چهارچوب دستورالعملی است که بنا به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ب- رعایت الزامات مربوط به حاکمیت شرکتی توسط مدیرعامل و سایر اعضای هیأت عامل را از طریق کمیته‌های وابسته به هیأت مدیره و واحدهای مرتبط با آنها، مورد پایش دائمی قرار داده و در صورت احراز تخلف، تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

ماده ۷۹- اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر مدیران مؤسسه اعتباری به تشخیص بانک مرکزی موظفند در ابتدا و انتهای دوره مسؤولیت، «فرم تعارض منافع» موضوع جزء (۵) بند «ج» ماده (۷) این قانون را تکمیل و به بانک مرکزی ارسال کنند.

ماده ۸۰- اعطای هرگونه تسهیلات یا قبول تعهدات توسط مؤسسات اعتباری به نفع اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل، مدیران و سهامداران مؤثر مؤسسات اعتباری و «اشخاص مرتبط» با آن ها به تشخیص بانک مرکزی، باید توسط ذی نفع و مؤسسه متعهد یا ارائه دهنده تسهیلات، به بانک مرکزی گزارش شود. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است واحد ویژه ای در حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی برای مدیریت تعارض منافع در نظام بانکی ایجاد نماید. اساسی افراد یادشده و «اشخاص مرتبط» با آنها باید بطور مستمر توسط واحد مزبور به اطلاع مؤسسات اعتباری برسد.

ماده ۸۱- کلیه مؤسسات اعتباری موظفند، سامانه‌های مربوط به عملیات و خدمات بانکی خود را مطابق الگوی ابلاغی بانک مرکزی ظرف مدت یک سال به گونه‌ای تنظیم کنند که هرگونه تغییر در هر یک از متغیرهای زیر به صورت برخط یا با کمترین زمان ممکن، برای اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل و بانک مرکزی قابل مشاهده باشد:

نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری

نسبت‌های نقدینگی مؤسسه اعتباری به تفکیک انواع

مانده سپرده ها، به تفکیک انواع سپرده

مانده تسهیلات اعطائی، به تفکیک انواع تسهیلات

مانده کل تعهدات پذیرفته شده به نفع اشخاص

مانده «تسهیلات و تعهدات کلان»، به تفکیک جاری، سررسیدگذشته، معوق، مشکوک الوصول

مانده تسهیلات اعطائی و تعهدات پذیرفته شده به نفع «اشخاص مرتبط» به تفکیک جاری، سررسیدگذشته، معوق، مشکوک الوصول

صورت تفصیلی تسهیلات و تعهدات مربوط به مصادیق اشخاص مذکور در ردیف های (۶) و (۷) به همراه نرخ سود و وثائق دریافتی در هر

مورد، به تفکیک جاری، سررسیدگذشته، معوق، مشکوک الوصول

مانده تسهیلات اعطائی به دولت و دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ یا اصلاحات و

الحاقات بعدی، به تفکیک جاری، سررسیدگذشته، معوق، مشکوک الوصول

جمع مطالبات غیر جاری به تفکیک سررسیدگذشته، معوق، مشکوک الوصول و نسبت مطالبات غیر جاری به کل مطالبات مؤسسه اعتباری

میزان تسهیلات امهال شده به تفکیک «اشخاص مرتبط» و گیرندگان «تسهیلات کلان»

مانده بدهی به بانک مرکزی به تفکیک سرفصل‌های مربوط

مانده مطالبات از بانک مرکزی

مانده بدهی به سایر مؤسسات اعتباری، به صورت سرجمع و تفکیک شده

مانده مطالبات از سایر مؤسسات اعتباری، به صورت سرجمع و تفکیک شده

ارزش دارایی‌های ثابت به قیمت دفتری و برآورد قیمت روز

حقوق صاحبان سهام به تفکیک سرفصل

فهرست سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری

میزان سهام مؤسسه اعتباری در سایر بنگاه‌های اقتصادی به تفکیک

میانگین و بالاترین نرخ سود پرداخت شده به سپرده‌گذاران در یک سال گذشته

میانگین و بالاترین نرخ سود تسهیلات اعطا شده در یک سال گذشته

فهرست قراردادهای سپرده‌گیری یا اعطای تسهیلات با نرخ سود بیشتر از نرخ اعلام شده توسط بانک مرکزی

سایر شاخص‌های عملکردی یا مدیریتی به تشخیص بانک مرکزی.

تبصره ۱- تعاریف، نحوه محاسبه و حدود مجاز هر یک از موارد فوق توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود.

تبصره ۲- هیأت مدیره و مدیرعامل موظفند فعالیت‌های مؤسسه اعتباری را به گونه‌ای تنظیم کنند که متغیرهای مزبور از حدود تعیین شده

توسط قانون یا دستورالعمل‌های صادره توسط بانک مرکزی، تجاوز نکنند. اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل و معاونان یا

مدیران ذی‌ربط در هر یک از موارد فوق الذکر مسؤول هستند و ادعای جهل نسبت به وضعیت و عملکرد مؤسسه اعتباری از آنان مسموع

نیست.

ماده ۸۲- اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسات اعتباری باید دارای شرایط زیر باشند:

دارا بودن تخصص و مهارت کافی در زمینه امور مالی و بانکی

دارا بودن حداقل ده سال تجربه علمی، اجرایی یا مدیریتی در حوزه‌های اقتصادی و بانکی

آشنایی کافی با بانکداری اسلامی و احکام و ابزارهای آن

دارا بودن مدرک دانشگاهی مرتبط

دارا بودن حسن شهرت و امانتداری

نداشتن هیچ‌گونه سمت مدیریتی، اجرایی، کارشناسی یا مشاوره‌ای همزمان در شرکت‌های وابسته به مؤسسه اعتباری و نیز در مؤسسات

اعتباری دیگر و شرکت‌های وابسته به آن‌ها

ذی‌نفع واحد نبودن با دریافت کنندگان تسهیلات کلان از همان مؤسسه اعتباری و سایر مؤسسات اعتباری از دو سال قبل از تصدی مسئولیت

نداشتن مسؤولیت همزمان در دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری

نداشتن بدهی غیرجاری به مؤسسات اعتباری

نداشتن سوء پیشینه کیفری.

تبصره ۱- در صورت داشتن دانشنامه کارشناسی ارشد یا دکتری مرتبط، به تشخیص بانک مرکزی، حداقل سابقه کار مذکور در بند (۲) این ماده

به ترتیب به، شش و چهار سال کاهش می‌یابد.

تبصره ۲- عضویت اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و معاونان وی در مؤسسات اعتباری شغل تمام وقت محسوب می‌شود.

تبصره ۳- مرجع تشخیص در مورد بندهای (۱) تا (۹) این ماده، «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» موضوع ماده ۸۳ این قانون است. مرجع صالح

برای تشخیص و تطبیق احکام صادره از دادگاه‌های خارجی در مورد بند (۱۰) این ماده، دادسرای عمومی و انقلاب تهران است.

ماده ۸۳- به کارگیری اشخاص به عنوان عضو هیأت مدیره، عضو هیأت عامل و مسؤول واحدهای مدیریت خطر (ریسک)، حسابرسی داخلی و

تطبیق در مؤسسات اعتباری و تمدید دوره مسؤولیت آن‌ها، مستلزم تأیید صلاحیت آنان توسط «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» است. اعضای

کارگروه مزبور عبارتند از:

۱- سه نفر خبره در امور بانکی با حداقل ده سال تجربه مفید به پیشنهاد رئیس کل و تأیید هیأت عالی

۲- نماینده معاون نظارتی رئیس کل

۳- نماینده معاون بانک و بیمه وزیر امور اقتصادی و دارایی.

افراد عضو کارگروه برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و عزل آنها منوط به موافقت هیأت عالی است.

تبصره ۱- دستورالعمل اجرایی تأیید و سلب صلاحیت اشخاص مذکور در این ماده، به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

تبصره ۲- عدم پاسخگویی «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» ظرف مدت سی روز کاری به منزله تأیید است.

تبصره ۳- فعالیت اشخاص در سمت‌های مذکور در این ماده به عنوان «سرپرست»، تنها پس از معرفی آن‌ها به بانک مرکزی برای بررسی

صلاحیت و در چارچوب مقررات بانک مرکزی مجاز است.

تبصره ۴- مرجع رسیدگی به اعتراض اشخاصی که صلاحیت آنها توسط «کارگروه بررسی صلاحیت ها» رد می‌شود، هیأت عالی است. هیأت عالی موظف است ظرف مدت حداکثر سی روز کاری نسبت به اعتراض وارده اظهار نظر نماید.

تبصره ۵- هر صورتی که بانک مرکزی برای تأیید صلاحیت اشخاص نیاز به استعلام از دستگاههای نظارتی داشته باشد، دستگاههای مزبور موظفند حداکثر ظرف مدت پانزده روز کاری از تاریخ وصول استعلام پاسخ دهند. عدم پاسخگویی در مهلت مقرر به منزله پاسخ مثبت دستگاه نظارتی استعلام شونده است.

تبصره ۶- بانک مرکزی می تواند به افرادی که صلاحیت حرفه ای و مورد وثوق بودن آنان برای تصدی سمتهای مدیریتی در مؤسسات اعتباری به تأیید «کارگروه بررسی صلاحیت ها» رسیده است، گواهینامه صلاحیت حرفه ای اعطا کند. مدت اعتبار گواهینامه صلاحیت حرفه ای و حدود صلاحیت دارنده آن، توسط «کارگروه بررسی صلاحیت ها» تعیین می شود. در صورتی که مؤسسات اعتباری برای تصدی مناصب مدیریتی موضوع این ماده، از افراد دارای گواهینامه صلاحیت حرفه ای معتبر استفاده کنند، صرف اطلاع رسانی به بانک مرکزی کافی می باشد.

بانک مرکزی موظف است اسامی افراد دارای گواهینامه صلاحیت حرفه ای را به همراه محدوده صلاحیت آنان و مدت اعتبار گواهینامه، بر روی پایگاه اینترنتی خود قرار دهد.

ماده ۸۴- بالاترین مقام اجرائی مؤسسه اعتباری، مدیرعامل است که از میان اشخاص حقیقی توسط هیأت مدیره انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت مدیره به وی تفویض شده، نماینده بانک محسوب می‌شود. مدیرعامل، قائم مقام و معاونان خود را منصوب می‌کند. مدیرعامل، قائم مقام و معاونان وی، اعضای هیأت عامل مؤسسه اعتباری را تشکیل می دهند که مسؤولیت اداره مؤسسه اعتباری و اجرای راهبردها و سیاست های مصوب هیأت مدیره را بر عهده دارند. اعضای هیأت عامل در برابر تصمیماتی که بر خلاف قوانین و مقررات، مفاد اساسنامه، مصوبات مجمع عمومی و یا هیأت مدیره اتخاذ می کنند، مسؤولیت دارند و باید به هیأت مدیره پاسخگو باشند. انتصاب قائم مقام و معاونان مدیرعامل باید به تأیید هیأت مدیره برسد. حدود وظایف و اختیارات و مدت تصدی و حقوق و مزایای اعضای هیأت عامل در چارچوب قوانین، مقررات و اساسنامه مؤسسه اعتباری، توسط هیأت مدیره تعیین می‌شود.

ماده ۸۵- برکناری اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و روسای ادارات یا واحدهای مدیریت خطر (ریسک)، حسابرسی داخلی و تطبیق، پیش از اتمام مدت تصدی، منوط به اخذ موافقت بانک مرکزی است. حکم این ماده، نافی حکم مذکور در ماده (۱۳) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ نمی باشد.

ماده ۸۶- رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است نسخه‌ای از احکام یا قراردادهای استخدامی منعقد شده با اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر مدیران ارشد مؤسسه اعتباری را در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. تشخیص مدیر ارشد یا بانک مرکزی است.

ماده ۸۷- رئیس هیأت مدیره موظف است حقوق، مزایا، پاداش و هرگونه پرداختی مربوط به اشخاص موضوع ماده (۸۶) این قانون را در صورت های مالی و پایگاه اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری افشاء و منتشر نماید.

ماده ۸۸- عضویت همزمان در هیأت مدیره و هیأت عامل در کلیه مؤسسات اعتباری ممنوع است.

ماده ۸۹- مدیرعامل و اکثریت اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری ایرانی باید از اتباع ایران باشند.

تبصره- مؤسسه اعتباری ایرانی، مؤسسه اعتباری است که اکثریت سهام آن متعلق به اتباع ایران باشد.

ماده ۹۰- موارد زیر مستلزم کسب اجازه از مجلس شورای اسلامی است:

الف- تملک سهام مؤسسات اعتباری ایرانی موجود یا مشارکت در تأسیس مؤسسات اعتباری ایرانی جدید توسط دولت های خارجی به هر میزان

ب- تملک مجموعاً بیش از چهار درصد (۴۰٪) سهام مؤسسات اعتباری ایرانی موجود یا مشارکت بیش از چهار درصد (۴۰٪) در تأسیس مؤسسات اعتباری ایرانی جدید توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی (به تشخیص بانک مرکزی)

تبصره ۱- هر کلیه این موارد، رعایت مفاد ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن ضروری است.

تبصره ۲- مقررات ناظر بر تأسیس و فعالیت بانک های خارجی و مشترک بر اساس دستورالعملی است که با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۹۱- میزان و نحوه ایجاد اندوخته قانونی مؤسسات اعتباری طبق دستورالعملی که با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد، تعیین می‌شود. اندوخته قانونی نباید از بیست درصد (۲۰٪) سود ویژه سالانه، پس از کسر زیان انباشته سالهای قبل،

کمتر باشد. وضع اندوخته قانونی تا میزان سرمایه ثبت شده در مرجع ثبت شرکتها الزامی است. بعد از آن، منظور نمودن اندوخته قانونی اختیاری خواهد بود.

ماده ۹۲-بازرس یا بازرسان اصلی و علی البدل و حسابرس مؤسسات اعتباری از میان فهرست مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که مورد تأیید بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار باشند، انتخاب می گردند. سازمان حسابرسی به عنوان بازرس قانونی و حسابرس مؤسسات اعتباری دولتی تعیین می شود.

فصل چهاردهم: عملیات بانکی بدون ربا

ماده ۹۳- مؤسسات اعتباری مجازند در چارچوب قوانین مربوط و مقررات اعلامی بانک مرکزی که به تأیید شورای فقهی رسیده است، فعالیت های زیر را انجام دهند:

۱- پذیرش سپرده و اعطای تسهیلات

۲- خرید و نگهداری انواع اوراق مالی منتشر یا تضمین شده توسط دولت یا بانک مرکزی

۳- انتشار اوراق مالی اسلامی مبتنی بر دارایی هایی مؤسسه اعتباری

۴- صدور انواع ضمانت نامه و گشایش اعتبار اسنادی

۵- قبول سپرده ارزی و خرید و نگهداری ارز برای ایفای تعهدات ناشی از گشایش اعتبار اسنادی یا اعطای تسهیلات ارزی

۶- پرداخت، تسویه و انتقال پول

۶- سایر فعالیت های مرتبط با حوزه بانکداری، با تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی.

تبصره ۱- بانک مرکزی موظف است با تصویب هیأت عالی، فعالیت های مجاز موضوع این ماده و حدود مربوط به هر یک از آن ها را به تفکیک انواع مؤسسات اعتباری مذکور در ماده (۶۳) این قانون، تعیین کند.

تبصره ۲- مؤسسات اعتباری می توانند با مجوز بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار اقدام به تأسیس نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی نمایند.

ماده ۹۴- سپرده گیری توسط مؤسسات اعتباری در اشکال زیر مجاز است:

۱- سپرده جاری

۲- سپرده قرض الحسنه

۳- سپرده سرمایه گذاری عام

۴- سپرده سرمایه گذاری خاص

۵- انواع دیگر سپرده . با تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی

ماده ۹۵- مؤسسات اعتباری می توانند به صورت های زیر و در قالب عقود اسلامی که به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی رسیده است، به متقاضیان تسهیلات اعطا کنند:

۱- تسهیلات قرض الحسنه

۲- تسهیلات با نرخ سود معین

۳- تسهیلات با نرخ سود نامعین

سپرده جاری

ماده ۹۶- رابطه مؤسسه اعتباری با سپرده گذار در سپرده جاری، «قرض بدون بهره» است. مؤسسه اعتباری متعهد است معادل اصل سپرده سپرده گذاران را در صورت درخواست آنان، فوراً پرداخت کند. مؤسسه اعتباری می تواند با رعایت قوانین مربوط، به صاحبان سپرده های جاری دسته چک اعطا کند. برداشت از سپرده جاری به وسیله کارت بانکی و سایر طرق و ابزارهای مورد تأیید بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۹۷- بانک مرکزی می تواند مؤسسات اعتباری را موظف کند بخشی از مانده سپرده های جاری را برای اعطای تسهیلات قرض الحسنه به اشخاص و موارد مذکور در ماده (۹۹) این قانون به مصرف برسانند.

سپرده و تسهیلات قرض الحسنه

ماده ۹۸- رابطه حقوقی سپرده گذار با مؤسسه اعتباری در سپرده قرض الحسنه، «وکالت برای اعطای قرض الحسنه» است. مؤسسه اعتباری متعهد است معادل اصل سپرده سپرده گذاران را در صورت درخواست آنان، فوراً پرداخت کند. منابع ناشی از سپرده های قرض الحسنه، جزء منابع مؤسسه اعتباری محسوب نمی شود. مؤسسه اعتباری موظف است کل منابع مزبور را پس از کسر ذخایر قانونی برای پرداخت تسهیلات

قرض الحسنه به ترتیب مقرر در ماده (۹۹) این قانون، به مصرف برسند. مقررات مربوط به نحوه محاسبه و دریافت کارمزد تسهیلات قرض الحسنه به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می رسد. برداشت از سپرده قرض الحسنه به وسیله کارت بانکی و سایر روش ها و ابزارهای مورد تأیید بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۹۹- پرداخت تسهیلات قرض الحسنه توسط مؤسسات اعتباری صرفاً برای ازدواج، تولد فرزند، فوت، هزینه های بستری شدن در بیمارستان، آزادی زندانیان جرائم غیر عمد نیازمند و تأمین معیشت خانواده های آن ها، تأمین و تعمیر مسکن و اشتغال و رفع نیازهای ضروری مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی و زنان سرپرست خانوار مجاز است. بانک مرکزی می تواند با تصویب هیأت عالی مصارف دیگری را به موارد فوق بیافزاید.

تبصره ۱- در مواردی که قانون ساکت باشد، سقف و شرایط اعطای تسهیلات قرض الحسنه و سهم هریک از موارد مذکور در این ماده از کل منابع قرض الحسنه در اختیار مؤسسات اعتباری، به تصویب هیأت عالی می رسد.

تبصره ۲- بانک مرکزی موظف است بر عدم انحراف تسهیلات قرض الحسنه نظارت کند و عملکرد هریک از مؤسسات اعتباری در ارتباط با سپرده و تسهیلات قرض الحسنه را به صورت ماهانه از طریق پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی به اطلاع عموم برساند.

تبصره ۳- بانک های قرض الحسنه مشمول احکام و محدودیت های مندرج در این ماده نیستند. مقررات ویژه بانک های قرض الحسنه به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

ماده ۱۰۰- به منظور تشویق سپرده گذاران قرض الحسنه، مؤسسات اعتباری می توانند از روش های زیر استفاده نمایند:

۱- اولویت در پرداخت تسهیلات قرض الحسنه به سپرده گذار یا افراد معرفی شده توسط وی

۲- تخفیف یا معافیت از پرداخت کارمزد یا حق الوکاله

۳- سایر روش های تشویقی یا تأیید شورای فقهی.

تبصره- استفاده از روش های فوق در چهارچوب دستورالعملی است که به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

سپرده سرمایه گذاری عام

ماده ۱۰۱- در سپرده سرمایه گذاری عام، مؤسسه اعتباری وکیل سپرده گذاران برای انجام فعالیت های مذکور در ماده (۹۳) این قانون است. مؤسسه اعتباری موظف است سود ناشی از به کارگیری سپرده های سرمایه گذاری عام را مطابق ماده (۱۰۳) این قانون، توزیع نماید.

ماده ۱۰۲- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر نرخ سود قابل پرداخت به سپرده گذاران را که همان نرخ موضوع ماده (۲۵) این قانون است، در قرارداد سپرده سرمایه گذاری عام درج نماید. درج نرخ مزبور، به معنی قطعی بودن یا تضمین آن توسط مؤسسه اعتباری نیست.

ماده ۱۰۳- مؤسسه اعتباری موظف است در صورتی که سود تحقق یافته ناشی از به کارگیری سپرده های سرمایه گذاری عام مساوی یا کمتر از سود مندرج در قرارداد باشد، تمام سود تحقق یافته را بین سپرده گذاران توزیع کند و در صورتی که سود تحقق یافته، بیشتر از سود مندرج در قرارداد باشد، مازاد را به عنوان حق الوکاله خود برداشت نماید.

تبصره ۱- محاسبات مربوط به تعیین سود تحقق یافته باید به تأیید بانک مرکزی برسد.

تبصره ۲- حداکثر نرخ سود قابل پرداخت به سپرده گذاران سرمایه گذاری عام در طول مدت قرارداد ثابت نیست و در هر مقطع، تابع تصمیم نشست ویژه سیاست گذاری هیأت عالی در مورد «سقف نرخ سود سپرده های سرمایه گذاری عام» است که توسط بانک مرکزی اعلام می شود.

تبصره ۳- مؤسسه اعتباری مجاز به درج نرخ سود بیشتر از نرخ موضوع ماده (۲۵) این قانون در قراردادهای سپرده سرمایه گذاری عام نیست. در صورتی که مؤسسه اعتباری به صورت مستقیم یا غیرمستقیم و تحت هر عنوان، بیشتر از نرخ موضوع ماده (۲۵) این قانون به سپرده گذاران سود پرداخت کند، مشمول اقدامات نظارتی و تنبیهی مذکور در مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون می شود. در این موارد، سپرده گذار میبایستی را که مازاد بر حد مجاز دریافت نموده، مالک نیست. مبالغ مزبور باید به صندوق ضمانت سپرده ها واریز شود.

سپرده سرمایه گذاری خاص

ماده ۱۰۴- مؤسسات اعتباری می توانند به درخواست بنگاههای اقتصادی و به منظور تأمین مالی پروژه های موردنظر آنان، اقدام به جذب سپرده سرمایه گذاری خاص نمایند. جذب سپرده سرمایه گذاری خاص، در قالب صدور «گواهی سپرده سرمایه گذاری خاص» توسط مؤسسه اعتباری انجام می شود. گواهی مزبور نشان دهنده میزان مشارکت دارنده آن، در پروژه موردنظر است. مؤسسه اعتباری موظف است وجوه جمع آوری شده را مطابق قرارداد منعقد با متقاضی، در قالب عقود با نرخ سود نامعین در اختیار وی قرار داده و به عنوان وکیل صاحبان گواهی

سپرده سرمایه گذاری خاص، در تصمیم‌گیری‌های مربوط به پروژه، مشارکت نماید. کلیه حساب‌های بانکی پروژه، عملیات توزیع سود و تسویه حساب با سپرده‌گذاران باید در مؤسسه اعتباری پذیرنده سپرده سرمایه‌گذاری خاص متمرکز باشد.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری می‌توانند برای یک پروژه خاص یا سیدی از پروژه‌ها اقدام به جذب سپرده سرمایه‌گذاری خاص نمایند.

تبصره ۲- پرداخت سود به سپرده های سرمایه گذاری خاص نباید تضمین شود. مؤسسه اعتباری می تواند بازپرداخت اصل سپرده های سرمایه‌گذاری خاص را در سررسید، با هزینه خود یا بنگاه متقاضی، تعهد یا بیمه نماید.

تبصره ۳- اوراق گواهی سپرده سرمایه گذاری خاص قابل خرید و فروش در بازار سرمایه است. خریدار، جایگزین سپرده‌گذار اولیه می‌شود.

تبصره ۴- مؤسسه اعتباری می‌تواند طبق قرارداد، نقش های متعهد پذیره نویسن، ضامن (فقط نسبت به اصل مبلغ سپرده) و بازارگردان را در رابطه با اوراق گواهی سپرده سرمایه گذاری خاص برعهده بگیرد و در ازای ارائه خدمات مزبور، بخشی از سود حاصله را به عنوان کارمزد خود دریافت نماید.

ماده ۱۰۵- پروژه هایی که از طریق سپرده سرمایه‌گذاری خاص تامین مالی می‌شوند، باید از سازوکار «صندوقپروژه»، «شرکت پروژه» یا سایر سازوکارهایی که امکان محاسبه واقعی سود و زیان پروژه را فراهم می کند، استفاده نمایند.

ماده ۱۰۶- مؤسسات اعتباری مکلفند قبل از پذیرش سپرده سرمایه گذاری خاص، مشخصات پروژه موردنظر، دامنه بازدهی احتمالی، نحوه تسویه حساب نهایی با سپرده گذاران و سایر اطلاعات موردنیاز را به تفکیک هر پروژه مشخص و اعلام کنند. مقررات ویژه اعطای تسهیلات

ماده ۱۰۷- مؤسسات اعتباری می توانند برای تأمین مالی انواع فعالیت های اقتصادی و خرید کلیه کالاها و خدماتی که مبادله آنها منع شرعی و قانونی ندارد، به متقاضیان تسهیلات پرداخت کنند. پرداخت هرگونه تسهیلات یا ارائه هر نوع خدمت بانکی باید در چارچوب عقود اسلامی مورد تأیید شورای فقهی انجام شود.

تبصره- در مورد اعطای تسهیلات برای تهیه کالاها و خدماتی که خرید و فروش آن ها طبق «قانون پایانه های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب ۱۳۹۸/۷/۲۱» باید در سامانه مؤدیان ثبت شود، مؤسسات اعتباری، بعد از انقضای مهلت مقرر در قانون مذکور و راه اندازی سامانه مؤدیان، فقط در صورت ثبت معامله موردنظر در سامانه مزبور، مجاز به اعطای تسهیلات هستند. سازمان امور مالیاتی کشور موظف است امکان دسترسی به سامانه مؤدیان را در حدی که برای اجرای این حکم لازم است، برای مؤسسات اعتباری و بانک مرکزی فراهم کند.

ماده ۱۰۸- مؤسسات اعتباری موظفند نوع عقد، نحوه محاسبه سود و اقساط تسهیلات، جریمه تأخیر و سایر موارد ضروری مربوط به قرارداد را حسب مورد به صوت شفاف در متن قرارداد ذکر کنند و نسخه‌ای از قرارداد را در اختیار تسهیلات گیرنده و ضامن یا ضامین قرار دهند. ضمانت ضامن یا ضامین محدود به اصل بدهی مندرج در قرارداد است و شامل جرائم متعلقه نمی‌شود.

تبصره- در صورتی که مشتری، حسب گزارش شرکتهای گزارشگری اعتبار موضوع ماده (۱۹۲) این قانون، از اعتبار مناسب برخوردار باشد، مؤسسات اعتباری می‌توانند بدون أخذ ضامن یا وثیقه، به وی تسهیلات خرد پرداخت کنند. سقف تسهیلات خرد در زمان ابلاغ این قانون، پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است. بانک مرکزی می‌تواند با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، مبلغ مزبور را افزایش دهد.

ماده ۱۰۹- اعطای تسهیلات با سود نامعین، صرفاً در چهارچوب احکام مذکور در مواد (۱۰۴) تا (۱۰۶) این قانون مجاز است.

ماده ۱۱۰- بانک مرکزی موظف است حداکثر سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون، چهارچوب و نحوه حسابداری عقود مورد استفاده مؤسسات اعتباری و نحوه انعکاس آن در صورت های مالی مؤسسات اعتباری را پس از تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

ماده ۱۱۱- بانک مرکزی مکلف است انواع وثایق قابل دریافت توسط مؤسسات اعتباری (اعم از وثائق ملکی و غیرملکی مشتمل بر دارائی‌های مادی و معنوی) و نحوه ارزش‌گذاری و تعدیل ارزش آنها را متناسب با نوع و میزان تسهیلات و وضعیت اعتباری مشتری، طی دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد، به مؤسسات اعتباری ابلاغ کند.

ماده ۱۱۲- مؤسسات اعتباری مکلفند در صورت ملزاد بودن ارزش وثائق یا لحاظ نرخ تعدیل ارزش وثایق از مجموع بدهی‌ها و تعهدات مشتری، نسبت به آزادسازی وثیقه‌های ملزاد، تعویض وثیقه، یا فراهم کردن امکان استفاده از وثائق ملزاد برای دریافت تسهیلات یا ایجاد تعهدات جدید (مانند گشایش اعتبار اسنادی و دریافت ضمانت نامه بانکی) با درخواست مشتری اقدام نمایند.

تبصره- در صورتی که فرایند آزادسازی یا تعویض وثیقه متضمن پرداخت هزینه باشد، تماماً توسط مشتری متقاضی پرداخت می‌شود.

ماده ۱۱۳- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت یک‌سال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، «سامانه جامع وثایق بانکی» را ایجاد کند. پس از راه اندازی سامانه مذکور، کلیه فرایندهای أخذ وثیقه، اعم از درخواست توهین، تعویض، ارزش‌گذاری، تعدیل ارزش، اجرا و آزادسازی وثایق باید در این سامانه ثبت شده و به هر وثیقه، شناسه یکتا اختصاص یابد.

تبصره- مراجع دارنده اطلاعات مربوط به وثایق (به تشخیص بانک مرکزی) نظیر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت راه و شهرسازی، سازمان امور مالیاتی کشور، سازمان تأمین اجتماعی و سازمان اوقاف و امور خیریه مکلفند مطابق دستورالعمل ابلاغی بانک مرکزی اطلاعات لازم را به صورت برخط در اختیار بانک مرکزی قرار دهند.

پیشگیری از انباشت مطالبات غیرجاری

ماده ۱۱۴- در صورت عدم پرداخت بدهی سررسید شده و گذشت دو ماه از سررسید هر قسط، مؤسسه اعتباری می تواند معادل مبلغ بدهی سررسید و پرداخت نشده را از هریک از حساب های مشتری نزد همان مؤسسه برداشت نماید. همچنین مؤسسه اعتباری می تواند در صورت عدم تکفوی موجودی حساب های مشتری، از سایر مؤسسات اعتباری که مشتری نزد آنها حساب دارد درخواست کند تا به میزان مانده بدهی سررسید شده و پرداخت نشده مشتری از حسابهای وی برداشت و به حساب مؤسسه اعتباری طلبکار واریز کنند. بانک مرکزی موظف است سازوکار هوشمندی را جهت شناسایی حساب های مشتریان بدهکار نزد سایر مؤسسات اعتباری و انتقال مانده مبلغ بدهی سررسید شده و پرداخت نشده مشتری به مؤسسه اعتباری طلبکار فراهم نماید. کلیه مؤسسات اعتباری موظفند در این زمینه با بانک مرکزی همکاری کنند. عدم همکاری مؤسسات اعتباری، مشمول اقدامات نظارتی و تنبیهی مندرج در فصل شانزدهم این قانون میشود. در خصوص حساب های مشترک متعلق به مشتریان، برداشت از حساب تا سقف سهم انشراکه می باشد.

ماده ۱۱۵- تأخیر در پرداخت بدهی سررسید شده، از نظر این قانون «تخلف» محسوب شده، متخلف، مشمول تنبیهات غیرمالی مذکور در ماده (۱۱۷) این قانون و ملزم به پرداخت جریمه به شرح مذکور در ماده (۱۱۸) این قانون می شود. مؤسسات اعتباری موظفند فهرست تنبیهات غیرمالی و جریمه های مالی ناشی از تأخیر را در هنگام امضای قرارداد به اطلاع مشتری رسانده و در متن قرارداد درج نمایند.

تبصره ۱- اگر تأخیر در پرداخت بدهی سررسید شده، به دلیل اعسار یا ورشکستگی بدهکار (یا حکم دادگاه) باشد، مؤسسه اعتباری طلبکار موظف است تا زمان برطرف شدن اعسار یا خروج از ورشکستگی (به تشخیص دادگاه)، به وی مهلت دهد. در دوران اعسار یا ورشکستگی، هیچگونه تنبیه غیرمالی و مالی متوجه بدهکار معسر یا ورشکسته نمی شود. در حکم اعسار یا ورشکستگی، نباید زمان توقف بیشتر از شش ماه قبل از صدور حکم تعیین شود.

تبصره ۲- قوه قضائیه موظف است شعب رسیدگی به درخواست های اعسار و ورشکستگی را برای رسیدگی سریع به درخواست های مزبور، سازمان دهی کند. مدعی اعسار یا ورشکستگی موظف است همزمان با ارائه درخواست اعسار یا ورشکستگی، کلیه دارائی های خود و افراد تحت تکفل خود (در مورد اشخاص حقیقی) را به تفصیل در سامانه ویژه ای که به همین منظور توسط قوه قضائیه ایجاد می شود، ثبت کند. مدعی اعسار یا ورشکستگی به دادگاه اجازه می دهد در صورتی که دارائی دیگری کشف شود، به نفع دولت ضبط گردد.

ماده ۱۱۶- مؤسسات اعتباری موظفند کلیه اطلاعات مربوط به پرداخت و بازپرداخت تسهیلات و تعهدات را به صورت برخط در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» و بر اساس بند «ب» ماده (۱۸) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ثبت نمایند. به هریک از اقساط بدهی مشتریان مؤسسات اعتباری در سامانه مذکور، شناسه یکتا اختصاص می یابد. مشتریانی که بدهی (قسط) سررسید شده و پرداخت نشده داشته باشند، به عنوان «مشتری بدحساب» شناخته می شوند.

تبصره ۱- ثبت اسامی اشخاص به عنوان «مشتری بدحساب» در سامانه «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)»، امتیاز و رتبه اعتباری آنان را متناسب با میزان و مدت تأخیر در پرداخت اقساط، کاهش می دهد. بانک مرکزی موظف است اطلاعات مندرج در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را به صورت برخط به پایگاه داده اعتباری کشور موضوع ماده (۱۹۴) این قانون انتقال دهد.

تبصره ۲- قراردادهایی که کلیه تراکنش های مرتبط با آنها توسط مؤسسه اعتباری در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» ثبت شده باشد، در حکم اسناد رسمی است و در صورتی که در مفاد آن طرفین اختلافی نداشته باشند، لازم الاجرا است و از کلیه مزایای اسناد تجاری از جمله عدم نیاز به تودیع خسارت احتمالی بابت اخذ قرار تأمین خواسته برخوردار می باشند. بانک مرکزی موظف است امکان استعلام برخط از «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را برای مراجع قضایی فراهم کند.

تنبیهات غیرمالی

ماده ۱۱۷- مشتریان بدحساب، متناسب با مبلغ بدهی سررسید شده و پرداخت نشده، با توجه به وضعیت اعتباری مشتری و بسته به نوع شخصیت وی (حقیقی یا حقوقی)، در چهارچوب دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت می رسد، مشمول تمام یا برخی از محدودیت های زیر می شوند. شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می تواند موارد دیگری را به فهرست محدودیت های ذکر شده اضافه کند یا با توجه به شرایط و اوضاع اقتصادی، اعمال برخی از آنها را برای تمام یا بخشی از بدهکاران مؤسسات اعتباری منتفی نماید.

الف- پس از درج نام مشتری به عنوان «مشتری بدحساب» در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)»، محدودیت های زیر در رابطه با مشتری اعمال می شود:

۱- کاهش تدریجی سقف مبلغ قابل برداشت از حساب های بانکی از طریق کارت بانکی یا سایر روش های برداشت

۲- کاهش تدریجی سقف مبلغ قابل انتقال از حساب های بانکی از طریق کارت بانکی و سایر روش های انتقال (نظیر استفاده از سامانه های شتاب و ساتنا)

۳- ممنوعیت دریافت تسهیلات جدید

۴- ممنوعیت دریافت ضمانت نامه بانکی و گشایش اعتبار اسنادی

ب- در صورتی که نام مشتری بیشتر از چهار ماه پیوسته در فهرست مشتریان بدحساب باقی مانده باشد، علاوه بر موارد فوق، تنبیهات زیر در باره او اعمال می شود:

۱- ممنوعیت انتقال وجه مگر با اذن مؤسسه اعتباری طلبکار یا به موجب حکم دادگاه

۲- ممنوعیت افتتاح هرگونه حساب بانکی

۳- ممنوعیت دریافت دسته چک جدید

پ- در صورتی که نام مشتری حداقل به مدت شش ماه پیوسته در فهرست مشتریان بدحساب باقی مانده باشد، علاوه بر تنبیهات مذکور در بندهای «الف» و «ب»، تنبیهات زیر درباره وی اعمال می شود:

ممنوعیت صدور چک

۲- ممنوعیت نقل و انتقال سهام و سایر اوراق بهادار، مگر با موافقت مؤسسه اعتباری طلبکار یا به موجب حکم دادگاه

۳- ممنوعیت نقل و انتقال هرگونه اموال منقول و غیرمنقول، مگر با موافقت مؤسسه اعتباری طلبکار یا به موجب حکم دادگاه .

تبصره ۱- نحوه اعمال محدودیت های مذکور در اجرای بند (الف) این ماده، توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تعیین می شود.

تبصره ۲- مؤسسات اعتباری و سایر ارائه کنندگان خدمات مذکور در این ماده موظفند قبل از ارائه خدمت به مشتریان، از عدم ممنوعیت ارائه خدمت موردنظر به آنان اطمینان حاصل کنند. بانک مرکزی موظف است دسترسی به فهرست مشتریان بدحساب در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را برای سازمان بورس و اوراق بهادار و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور فراهم کند .

تبصره ۳- پس از تسویه بدهی های سررسید شده، محدودیت های مندرج در این ماده برطرف می شود .

تبصره ۴- ستادهای استانی «تسهیل و رفع موانع تولید»، موضوع ماده (۶۱) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ موظفند در صورتی که احراز کنند تأخیر واحد تولیدی در پرداخت بدهی بانکی، ناشی از وضعیت اقتصادی کشور بوده و اعمال تنبیهات غیرمالی مذکور در این ماده به تعطیلی واحد تولیدی موردنظر یا اکت شدید تولید آن منجر می شود، ضرورت عدم اجرای تمام یا بخشی از جرائم غیرمالی موضوع این ماده را پس از طی مراحل مذکور در مواد (۶۲) تا (۶۴) قانون یادشده، به بانک مرکزی اعلام کنند. بانک مرکزی موظف است بلافاصله، مصوبه ستاد مزبور را در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» ثبت نماید. در این صورت، تنبیهات غیرمالی نسبت به واحد تولیدی موردنظر به مدت یک سال تعلیق می شود. ستادهای استانی تسهیل و رفع موانع تولید موظفند تقاضای کلیه واحدهای تولیدی را که از طریق تشکل صنفی مربوط، به دبیرخانه ستاد واصل شده، به ترتیب وصول بررسی نمایند .

تبصره ۵- در خصوص «اشخاص مرتبط» با مؤسسات اعتباری، کلیه تنبیهات مذکور در این ماده به محض بدحساب شدن مشتری، اعمال می شود. اشخاص مزبور مشمول حکم تبصره (۴) این ماده نمی باشند. همچنین خروج «اشخاص مرتبط» با مؤسسات اعتباری و اشخاصی که تسهیلات یا تعهدات کلان سررسیدگذاشته دارند، از کشور، بدون اجازه بانک مرکزی ممنوع است .

جریمه مالی

ماده ۱۱۸- نرخ جریمه تخلف از انجام به موقع تعهدات، در مورد انواع قراردادها توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تعیین می شود. شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی موظف است در تعیین نرخ جریمه، شرایط و اوضاع اقتصادی کشور را مدنظر قرار داده و عنداللزوم، نرخ های جریمه را تعدیل کند .

ماده ۱۱۹- جریمه تأخیر فقط نسبت به مانده اصل بدهی مشتری قابل محاسبه و دریافت است. دریافت هرگونه وجه دیگر تحت عنوان وجه التزام و عناوین مشابه از مشتری یا ضامن وی ممنوع است. همچنین اخذ سود از سود، سود از جریمه و جریمه از جریمه مطلقاً ممنوع بوده و علاوه بر الزام مؤسسه اعتباری به اعاده مبالغ دریافتی غیرمجاز، مشمول اقدامات نظارتی و تنبیهی مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون است.

تبصره- منظور از اصل بدهی مشتری در قراردادهای تسهیلات با سود معین، اصل تسهیلات دریافتی مشتری به علاوه سود مندرج در قرارداد تا سررسید است. سود و جرائم مربوط به بعد از سررسید، جزء اصل بدهی مشتری نیست .

ماده ۱۲۰- وجوه پرداختی توسط مشتری، مادامی که اصل بدهی وی تسویه نشده باشد، بابت تسویه اصل بدهی منظور می‌شود و تماماً متعلق به مؤسسه اعتباری است. پس از تسویه اصل بدهی، در صورتی که به مشتری جریمه تعلق گرفته باشد، وجوه پرداختی توسط وی، به «حساب ویژه جرائم» واریز می‌گردد. در این مرحله، جریمه جدیدی به مشتری تعلق نمی‌گیرد، لکن تنبیهات غیرمالی تا زمان پرداخت کل جرائم متعلقه و خروج از فهرست مشتریان بدحساب برقرار می‌باشد.

ماده ۱۲۱- «حساب ویژه جرائم» به وسیله بانک مرکزی نزد هریک از مؤسسات اعتباری افتتاح می‌شود و موجودی آن متعلق به دولت است. وجوه تجمیع شده در حساب ویژه جرائم نزد هر مؤسسه اعتباری، با تصمیم کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارت دادگستری، دادستانی کل کشور و بانک مرکزی در هر استان، برای تسویه بدهی بدهکارانی که حسب رأی دادگاه معسر و ورشکسته تشخیص داده شده اند، به استثنای اشخاص مرتبط موسسات اعتباری و بدهکاران کلان بانکی، با اولویت بدهکاران خرد معسر و ورشکسته همان مؤسسه و مدت اعمار یا ورشکستگی، مورد استفاده قرار می‌گیرد. بدهکارانی که مشمول حکم این ماده می‌شوند، موظفند پس از حصول تمکن مالی، وجوه موردنظر را به دولت برگردانده و حساب ویژه جرائم نزد همان مؤسسه اعتباری واریز نمایند. مادامی که اشخاص مزبور بدهی خود را به دولت (حساب ویژه جرائم) پرداخت نکنند، تنبیهات غیرمالی موضوع ماده (۱۱۷) این قانون در جق آنان برقرار است. در صورت ضرورت، دادگاه می‌تواند به درخواست بدهکار معسر یا ورشکسته، تمام یا بخشی از تنبیهات مزبور را لغو نماید.

ماده ۱۲۲- جریمه های مالی و تنبیهات غیرمالی مذکور در مواد (۱۱۷) و (۱۱۸) این قانون در موارد زیر به مشتریان بدحساب تعلق می‌گیرد:

- ۱- عدم پرداخت به موقع اقساط تسهیلات قرض الحسنه و تسهیلات با نرخ سود معین

- ۲- عدم پرداخت طلب مؤسسه اعتباری در عقود بانرخ سود غیرمعین، پس از اتمام یا فسخ قرارداد، محاسبه سود و زیان طرح (پروژه)، تعیین طلب قطعی مؤسسه اعتباری و توافق بر سر نحوه پرداخت آن. در عقود مزبور، مشتری تنها پس از این مرحله و در صورت عدم ایفای تعهدات توافق شده، مشمول تنبیهات و جریمه می‌شود.

- ۳- عدم ایفای تعهدات مالی که مشتری به واسطه صدور ضمانت نامه، گشایش اعتبار اسنادی یا ارائه سایر خدمات بانکی توسط بانک به وی، به نفع بانک بر عهده گرفته است.

ماده ۱۲۳- اعطای مهلت به مشتری بدحساب، یا عقد قرارداد جدید با هدف تمدید تسهیلات اعطائی غیرجاری، نباید منجر به دریافت سود مرکب و جریمه مضاعف از بدهکار شود. دستورالعمل امهال یا تمدید مطالبات سررسید گذشته به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می‌رسد.

تبصره: بانک مرکزی موظف است «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را به نحوی اصلاح کند که امکان نظارت بر نحوه محاسبه سود و جرائم و موجودی حساب ویژه جرائم، نزد هر بانک فراهم شود و از اجرای مواد (۱۱۹) و (۱۲۳) اطمینان حاصل نماید.

سایر مقررات ناظر بر عملیات بانکی

ماده ۱۲۴- مقررات ناظر بر عملیات بانکی بین مؤسسات اعتباری با یکدیگر، و بین مؤسسات اعتباری با بانک مرکزی باید به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی برسد.

ماده ۱۲۵- کلیه شعب مؤسسات اعتباری ایرانی، اعم از این که در داخل کشور، مناطق آزاد تجاری یا خارج از کشور فعالیت کنند، و نیز کلیه شعب مؤسسات اعتباری خارجی مستقر در داخل ایران و مناطق آزاد تجاری، فقط در چارچوب این قانون مجاز به عملیات بانکی می‌باشند.

ماده ۱۲۶- انجام اقدامات زیر توسط مؤسسات اعتباری به صورت فردی یا سندیکایی (جمعیتی)، منوط به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در چارچوب ضوابط بانک مرکزی است:

الف- اعطای تسهیلات و قبول تعهدات کلان

ب- اعطای تسهیلات به «اشخاص مرتبط» و قبول تعهدات به نفع آنان به هر میزان.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری موظفند قراردادهای موضوع این ماده و ضوابط آنها را بلافاصله بر روی پایگاه اطلاع رسانی خود قرار دهند. همچنین هرگونه تأخیر در ایفای تعهدات ناشی از قراردادهای موضوع این ماده باید بلافاصله از طریق پایگاه اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری برای اطلاع عموم، افشا شود.

تبصره ۲- حدود و مصادیق «تسهیلات و تعهدات کلان» و «اشخاص مرتبط» توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود. همچنین سقف مجاز مؤسسات اعتباری برای اعطای تسهیلات کلان و اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط یا قبول تعهدات به نفع آنان، به صورت فردی یا سندیکایی (جمعیتی)، توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌گردد.

تبصره ۳- کفایت و نقدشوندگی وثائق و احراز توانمندی ضامن یا ضامنین مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان و تسهیلات و تعهدات مربوط به «اشخاص مرتبط» با مؤسسه اعتباری باید به تأیید مدیرعامل و تصویب هیأت مدیره برسد.

فصل پانزدهم: مقررات مربوط به ثبت داده ها و تهیه گزارش های مالی

ماده ۱۲۷- بانک مرکزی موظف است شیوه ثبت، جمع آوری و پردازش داده ها و همچنین دستورالعمل تهیه و انتشار اطلاعات مربوط به عملیات مؤسسات اعتباری را ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه کند و به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی برساند استانداردها و دستورالعمل مزبور باید به گونه ای باشد که:

- ۱- ثبت صحیح، فوری و جامع داده ها مشتمل بر مشخصات مشتریان و کلیه تراکنش های مربوط به عملیات و خدمات بانکی به صورت یکپارچه تضمین شود و هرگونه تغییر و اصلاح در داده های ثبت شده قابل مشاهده و پیگیری باشد.
- ۲- امکان جست و جو و بازیابی سریع اطلاعات در سطوح مختلف (اطلاعات مورد نیاز مشتری، شعبه، مدیران میانی، هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری و بانک مرکزی) با استفاده از داده های ثبت شده وجود داشته باشد.
- ۳- صورت های مالی مؤسسات اعتباری و سایر گزارش های مالی مورد نیاز، با استفاده از داده های ثبت شده قابل تهیه و راستی آزمایی باشد.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری موظفند امکان دسترسی برخط بانک مرکزی به اطلاعات کلیه حساب ها و تراکنش های مربوط به عملیات و خدمات بانکی از جمله افتتاح و انسداد حساب، پرداخت تسهیلات، دریافت اقساط تسهیلات، گشایش اعتبارات اسنادی و صدور ضمانت و سایر اطلاعات مورد درخواست را فراهم نمایند.

تبصره ۲- بانک مرکزی مجاز است به منظور تسریع و حسن اجرای این حکم از ابزارهای تشویقی و تنبیهی لازم با تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی استفاده نماید.

ماده ۱۲۸- بازرسان قانونی و حسابرسان مستقل «اشخاص تحت نظارت» غیردولتی و نیز حسابرسی که به عنوان نماینده یا مأمور سازمان حسابرسی در «اشخاص تحت نظارت» دولتی مستقر می شوند، موظفند به محض اطلاع از هر یک از تخلفات زیر، مراتب را به بانک مرکزی گزارش نمایند. عدم رعایت این حکم برای اولین بار موجب محرومیت متخلف از فعالیت حرفه ای به مدت یک سال، و تکرار تخلف موجب محرومیت دائمی شخص متخلف از فعالیت حرفه ای است:

- ۱- عدم ثبت تراکنش های مالی یا ثبت نادرست آن ها توسط «اشخاص تحت نظارت»
- ۲- هرگونه تخلف از قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت «اشخاص تحت نظارت»
- ۳- خودداری «اشخاص تحت نظارت» از ارائه اطلاعات مورد درخواست بازرسان قانونی و حسابرس مستقل
- ۴- هرگونه رفتاری که مانع از اظهار نظر حسابرس در خصوص صورت های مالی «اشخاص تحت نظارت» شود.

فصل شانزدهم: نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»

ماده ۱۲۹- کلیه «اشخاص تحت نظارت» موظف به همکاری با ناظران و بازرسان بانک مرکزی هستند و باید تمامی اطلاعات و مستندات مورد نیاز را در چارچوب مقررات این قانون در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۱۳۰- نظارت بانک مرکزی بر مؤسسه اعتباری، به صورت نظارت یکپارچه می باشد، به نحوی که علاوه بر ارزیابی خطر (ریسک) فعالیت مؤسسه اعتباری، خطر (ریسک) ناشی از فعالیت گروه مؤسسه اعتباری نیز مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد.

تبصره ۱- گروه مؤسسه اعتباری شامل کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از شرکت های تابعه و وابسته و سهامداران مؤثر است که به تشخیص بانک مرکزی به واسطه برخورداری از روابط مالکیتی، مدیریتی، مالی، کنترلی و یا به هر نحو دیگر، مؤسسه اعتباری را به صورت مؤثر در معرض خطر (ریسک) قرار دهند.

تبصره ۲- دستورالعمل نظارت یکپارچه به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد.

ماده ۱۳۱- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات و مستندات را که مبین عملکرد واقعی و وضعیت مالی گروه مؤسسه اعتباری است، به صورت گزارش های انفرادی و تلفیقی در قالب مورد نظر بانک مرکزی ارائه کند و زمینه دسترسی ناظران و بازرسان بانک مرکزی به داده ها و اطلاعات را به صورت الکترونیکی و فیزیکی فراهم نماید.

ماده ۱۳۲- حدت و شیوه نگهداری اوراق بازرگانی و اسناد و دفاتر مؤسسات اعتباری به صورت عین یا الکترونیکی و همچنین نحوه تبدیل عین اسناد به عکس، فیلم، اسناد الکترونیکی و یا نظایر آن، به موجب دستورالعملی که به تصویب کمیته مقررات گذاری و نظارت بانکی می رسد،

تعیین می‌شود. اسنادی که به صورت الکترونیکی ایجاد شده‌اند و همچنین عکس‌ها، فیلم‌ها، اسناد الکترونیکی و نظایر آن در دادگاه‌ها و سایر مراجع قانونی، حکم اصل اسناد را دارند.

تخلفات انتظامی «اشخاص تحت نظارت»

ماده ۱۳۳- انجام موارد زیر از سوی «اشخاص تحت نظارت» یا مدیران آنها تخلف محسوب می‌شود. بانک مرکزی موظف است در صورت مشاهده هریک از تخلفات، با استفاده از اقدامات نظارتی و تنبیهی مذکور در ماده (۱۳۵) این قانون نسبت به معانعت از تداوم و تکرار تخلف اقدام نماید. همچنین بانک مرکزی می‌تواند قبل یا بعد از اعمال اقدامات نظارتی و تنبیهی مزبور، تخلفات «اشخاص تحت نظارت» را برای رسیدگی به هیأت انتظامی بانک مرکزی ارجاع دهد:

۱- تخطی از احکام این قانون و سایر قوانین مربوط و نیز تخطی از مقررات، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و دستورات بانک مرکزی و هرگونه تلاش برای بی‌اثرکردن آن‌ها

۲- تخطی از شرایط و ضوابط مجوزهای صادره بانک مرکزی و یا نقض هریک از شرایط و ضوابطی که مجوزهای مذکور براساس آنها صادر شده است

۳- تخطی از مفاد اساسنامه

۴- تخطی از تعهدات ارائه‌شده به بانک مرکزی در مورد انجام اقدامات اصلاحی

۵- اقداماتی که منافع سپرده‌گذاران، مشتریان و یا ثبات، ایمنی و سلامت مالی آن مؤسسه اعتباری یا شبکه بانکی یا نظام پرداخت را به مخاطره می‌اندازد (به تشخیص بانک مرکزی)

۶- عدم تنظیم و نگهداری صحیح دفاتر، حسابها، اطلاعات و صورتهای مالی مطابق با مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی بانک مرکزی و عدم ارائه به موقع، صحیح و کامل داده‌ها، اطلاعات، صورتهای مالی و گزارش‌ها به بانک مرکزی و صندوق ضمانت سپرده‌ها

۷- خودداری از ارائه اطلاعات در مواردی که به موجب قانون یا دستور مرجع قضایی مکلف به ارائه یا افشاء آن است

۸- جلوگیری از اعمال نظارت بانک مرکزی

۹- فعالیت به عنوان عضو هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر مناصب مدیریتی مؤسسات اعتباری بدون تأیید بانک مرکزی

۱۰- توقف فعالیت مؤسسه اعتباری بدون عذر موجه

۱۱- افشای اسرار بانکی مشتریان و یا اطلاعات حسابهای آنها بدون حکم قانونی یا دستور مرجع قضایی

۱۲- جعل یا مخدوش نمودن اسناد فیزیکی و الکترونیکی

۱۳- ارائه خدمات بانکی به اشخاصی که حسب قوانین و مقررات، ارائه خدمات به آنها ممنوع است

۱۴- عدم اجرای دستورات صندوق ضمانت سپرده ها در مواردی که به موجب این قانون به صندوق اختیار داده شده است

۱۵- سایر موارد مشابه به تشخیص شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.

ماده ۱۳۴- مؤسسات اعتباری موظف به رعایت نرخ های موضوع ماده (۲۵) این قانون هستند. هرگونه رفتاری از سوی مؤسسات اعتباری که نتیجه آن افزایش سود پرداختی به سپرده گذاران یا افزایش سود یا کارمزد دریافتی از تسهیلات گیرندگان یا متقاضیان خدمات بانکی باشد، از جمله الزام تسهیلات‌گیرندگان به سپرده‌گذاری یا مسدود کردن بخشی از تسهیلات دریافتی، ممنوع بوده و مشمول اقدامات نظارتی و

تنبیهی مذکور در مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون است.

اقدامات نظارتی و تنبیهی

ماده ۱۳۵- معاون نظارتی بانک مرکزی می تواند یک یا چند مورد از اقدامات نظارتی و تنبیهی زیر را در مورد «اشخاص تحت نظارت» متخلف اعمال نماید:

۱- اخطار کتبی به شخص تحت نظارت یا مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و رئیس یا هریک از اعضای هیأت مدیره آن

۲- دستور تهیه صورت های مالی میان دوره‌های در مقاطع زمانی موردنظر بانک مرکزی و تهیه گزارش حسابرسی و بازرسی قانونی

۳- دستور انجام اقدامات اصلاحی در چارچوب برنامه زمانی مورد تأیید بانک مرکزی

۴- انتصاب حسابرس مستقل جهت رسیدگی به حسابهای «شخص تحت نظارت»

۵- انتصاب ناظر مقیم برای حصول اطمینان از حسن اجرای اقدامات اصلاحی مقرر از سوی بانک مرکزی

۶- تشدید الزامات احتیاطی برای «اشخاص تحت نظارت» متخلف

۷- مکلف کردن «اشخاص تحت نظارت» به افزایش سرمایه

۸- پیشنهاد افزایش نرخ سپرده قانونی مؤسسه اعتباری به هیأت عالی

- ۹- پیشنهاد کاهش «سقف نرخ سود سپرده سرمایه گذاری عام» مؤسسه اعتباری متخلف به شورای سیاست گذاری پولی و ارزی
- ۱۰- ایجاد محدودیت در گسترش شعب در داخل یا خارج از کشور و یا دستور کاهش و ادغام شعب
- ۱۱- ممنوعیت یا محدودیت موقت یا دائم «اشخاص تحت نظارت» از انجام بعضی از عملیات یا خدمات بانکی
- ۱۲- تعلیق یا سلب صلاحیت موقت یا دائم هر یک از اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل یا مدیران «شخص تحت نظارت»
- ۱۳- ارائه پیشنهاد گزیر مؤسسه اعتباری به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی.
- ۱۴- ارائه پیشنهاد لغو مجوز «شخص تحت نظارت» به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی.

تبصره- در صورت اعمال مجازات ردیف های (۱۰) تا (۱۴) این ماده توسط بانک مرکزی، «اشخاص تحت نظارت» می توانند حداکثر ظرف مدت ده روز اعتراض خود را به دبیرخانه هیأت انتظامی تسلیم و رسید دریافت نمایند. هیأت انتظامی موظف است ظرف مدت ده روز کاری از تاریخ دریافت اعتراض، صدور حکم نماید. در هر حال، تا زمانی که مجازات معترض عنها لغو نشده باشد، مجازات مزبور به قوت خود باقی و دستور بانک مرکزی در آن زمینه لازم الاجراست.

ماده ۱۳۶- هیأت انتظامی بانک مرکزی، مکلف است حسب درخواست دادستان انتظامی بانک مرکزی یا رئیس کل، به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» رسیدگی نماید. هیأت انتظامی می تواند اقدامات تشبیهی زیر را در مورد «اشخاص تحت نظارت» متخلف یا مدیران آنها اعمال نماید:

- ۱- دستور موقت عدم پرداخت سود سهام یا تقسیم اندوخته‌ها
- ۲- اعمال جریمه نقدی برای «اشخاص تحت نظارت» تا سقف یک درصد (۱٪) سرمایه یا پانصد میلیارد (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال هر کدام که بیشتر باشد

۳- اعمال جریمه نقدی برای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و یا هر یک از اعضای هیأت مدیره تا پنجاه میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا پنج برابر میزان تخلف هر کدام که بیشتر باشد

۴- انفصال دائم مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و یا هر یک از اعضای هیأت مدیره از خدمات دولتی و عمومی.

ماده ۱۳۷- فعالیت اشخاصی که بدون اخذ تأییدیه صلاحیت از بانک مرکزی یا پس از عزل، تعلیق، عدم تأیید مجدد و یا لغو تأییدیه صلاحیت قبلی، در سمتهای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و عضو هیأت مدیره مؤسسات اعتباری فعالیت نمایند، در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می شود. اشخاص مذکور علاوه بر مجازات مربوط به آن که بنا به شکایت بانک مرکزی توسط دادگاه تعیین می شود، از سوی هیأت انتظامی مؤسسات اعتباری به پرداخت جزای نقدی تا مبلغ یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به ازای هر روز تخلف محکوم می شوند. مدیران موضوع این ماده، مجاز به امضای هیچ یک از اسناد تعهدآور مؤسسه اعتباری نمی باشند.

ماده ۱۳۸- طرح هرگونه دعوی که منشأ آن اقدامات نظارتی بانک مرکزی باشد، باید به طرفیت بانک مرکزی صورت پذیرد و در مواردی که به تشخیص مرجع قضایی، اقدامات نظارتی بانک مرکزی موجب ایراد خسارت به «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص ثالث شده باشد، خسارت وارده توسط بانک مرکزی جبران می شود. صرفاً در صورت اثبات تقصیر مدیران و کارکنان بانک مرکزی توسط مراجع قضائی، این اشخاص مسؤول جبران خسارت می باشند. این حکم، مانع از رسیدگی به عملکرد مدیران و کارکنان توسط هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان نیست.

تبصره- منظور از اقدامات نظارتی، اقداماتی است که در راستای اعمال نظارت بر «اشخاص تحت نظارت» می باشد و مشتمل بر اقدامات به عمل آمده در تمامی مراحل از جمله تأسیس، اعطای مجوز، نظارت بر فعالیت، تغییرات ثبتی، بازسازی، ادغام، انحلال و تصفیه می باشد.

فصل هفدهم: احکام مربوط به بازسازی، گزیر، ورشکستگی و انحلال مؤسسه اعتباری

ماده ۱۳۹-

الف- کلیه مؤسسات اعتباری موظفند در پایان ماههای بهمن و مرداد هر سال و نیز پس از تغییرات حقوقی و مالی عمده، «بیانیه وضعیت» خود را بر اساس استانداردهای مصوب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تهیه و به بانک مرکزی ارائه نمایند. بیانیه وضعیت باید متضمن تبیین شرایط و محیط داخلی و بیرونی مؤسسه اعتباری و پیش بینی وضعیت آتی آن میزان، ترکیب و درجه نقدشوندگی داراییها، میزان و ترکیب بدهیها، مخاطرات احتمالی پیش رو و نحوه مقابله با آن ها و تمهید ابزارهای لازم جهت بازگرداندن وضعیت مؤسسه اعتباری به شرایط عادی پس از وقوع نایب سامانی های مالی در قالب یک برنامه اصلاحی پیشنهادی باشد. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است بلافاصله پس از دریافت بیانیه وضعیت مؤسسه اعتباری، آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده، نتیجه را برای تصمیم گیری، به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

ب- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است بلافاصله پس از دریافت گزارش موضوع بند «الف»، با برگزاری جلسات فوق‌العاده، گزارش‌های مربوط به هر مؤسسه اعتباری را مورد بررسی قرار دهد و وضعیت آن را با اختصاص یکی از عناوین «قابل قبول»، «در معرض خطر» یا «بحرانی» مشخص نماید. در مواردی که شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ضروری تشخیص دهد مؤسسه اعتباری موظف است با استفاده از مؤسسات حسابرسی معتمد بانک مرکزی به ارزیابی کیفیت دارایی‌های خود اقدام کند. در هر حال کیفیت دارایی‌های کلیه مؤسسات اعتباری حداکثر هر سه سال یک‌بار باید توسط حسابرس معتمد بانک مرکزی مورد ارزیابی قرار گیرد. مدت یادشده می‌تواند با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی کاهش یابد.

تبصره ۱- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است حداکثر ظرف مدت سه‌ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون، تعاریف مربوط به وضعیت‌های «قابل قبول»، «در معرض خطر» و «بحرانی» را با استفاده از موارد مذکور در ماده (۸۱) این قانون و سایر اطلاعات ممکن الحصول، تصویب و به بانک مرکزی ابلاغ کند.

تبصره ۲- گزارش‌های دوره ای بند (الف)، نافذ و وظیفه بانک مرکزی در خصوص پایش مستمر وضعیت «اشخاص تحت نظارت» نیست. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است هر زمان تشخیص دهد که مؤسسه اعتباری در وضعیت «در معرض خطر» یا «بحرانی» قرار گرفته است، بلافاصله مراتب را برای اخذ تصمیم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

پ- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری «در معرض خطر» تشخیص داده شود، بانک مرکزی باید بلافاصله مؤسسه اعتباری موردنظر را به اجرای «برنامه بازسازی» مطابق مواد (۱۴۰) و (۱۴۱) این قانون موظف کند. در فرآیند بازسازی، از مجمع عمومی مؤسسه اعتباری سلب صلاحیت نمی‌شود.

ت- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری «بحرانی» تشخیص داده شود، بانک مرکزی موظف است با استفاده از اختیارات پیش بینی شده در این قانون و تحت نظارت شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، «عملیات‌گیر» مؤسسه مزبور را مطابق مواد (۱۴۲) تا (۱۴۴) این قانون آغاز کند. عملیات‌گیر، با عزل هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری و سلب صلاحیت از مجمع عمومی آن آغاز می‌شود.

بازسازی مؤسسه اعتباری

ماده ۱۴۰- اختیارات بانک مرکزی در مورد مؤسسات اعتباری در حال بازسازی به شرح زیر است. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند موارد مشابه دیگر را به فهرست ذیل اضافه کند:

۱- سلب صلاحیت تمام یا بخشی از اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل و الزام مجمع عمومی یا هیأت مدیره حسب مورد به انتخاب اعضای جدید

۲- الزام به افزایش سرمایه

۳- اعمال محدودیت در تعیین سود سپرده

۴- اعمال محدودیت در توزیع سود سهام

۵- اعمال محدودیت در انجام عملیات بانکی و ارائه خدمات بانکی

۶- الزام به فروش یا واگذاری تمام یا بخشی از سهام یا سهم‌الشرکه متعلق به مؤسسه اعتباری در سایر شرکتها

۷- الزام به فروش تمام یا بخشی از دارایی‌های مؤسسه اعتباری به شرکت‌های مدیریت دارایی یا خریداران دیگر

۸- الزام به تبدیل مطالبات حال شده سهامداران به سرمایه

۹- ممنوعیت توزیع اندوخته‌ها بین سهامداران

۱۰- تبدیل تمام یا بخشی از بدهی‌های غیرسپرده‌ای به سهام مطابق مصوبه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی یا طبق قرارداد مربوط

۱۱- تأمین مالی مشروط توسط بانک مرکزی در صورت حصول اطمینان از امکان بازپرداخت به موقع آن، پس از تصویب در شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید هیأت عالی.

تبصره- چنانچه هر یک از اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل یا سایر مدیران مؤسسه اعتباری در حال بازسازی، به تشخیص بانک مرکزی، از اجرای برنامه بازسازی مصوب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی استنکاف کند، حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه ۵ یا ۶ موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و جبران خسارات وارده محکوم می‌شوند.

ماده ۱۴۱- هر زمان معاون نظارتی بانک مرکزی تشخیص دهد که مؤسسه اعتباری در حال بازسازی از وضعیت «در معرض خطر» خارج شده است، باید مراتب را برای اخذ تصمیم، به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

گزیر مؤسسات اعتباری

ماده ۱۴۲- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی «بحرانی» تشخیص داده شود و تشخیص شورای مزبور به تأیید هیأت عالی برسد، بانک مرکزی موظف است مدیران مؤسسه اعتباری را عزل کند و اداره مؤسسه اعتباری را در اختیار مدیر گزیر قرار دهد.

تبصره ۱- مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده ها، به موجب قانون، به عنوان مدیرگزیر کلیه مؤسسات اعتباری در حال گزیر تعیین می شود. مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده ها می‌تواند با تأیید هیأت عالی فرد دیگری را به عنوان قائم مقام خود در مؤسسه اعتباری در حال گزیر منصوب کند.

تبصره ۲- مدیر گزیر دارای کلیه اختیارات هیأت مدیره و هیأت عامل مطابق اساسنامه می‌باشد. اختیارات مجمع عمومی صاحبان سهام تا پایان عملیات گزیر و انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر، به موجب قانون، به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تفویض می‌شود.

تبصره ۳- سهامداران، اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل و کلیه کارکنان مؤسسه اعتباری در حال گزیر ملزم به همکاری با بانک مرکزی و مدیر گزیر هستند. هرگونه خودداری از تحویل اسناد، مدارک و دارایی‌ها یا اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر، موجب محکومیت به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه ۵ یا ۶ موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی و جبران خسارات وارده است.

تبصره ۴- مدیر گزیر موظف است هر سه‌ماه یک بار، گزارش کاملی از وضعیت دارایی‌ها، بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری در حال گزیر و اقدامات انجام شده را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ارائه کند.

ماده ۱۴۳- مدیر گزیر موظف است برای جلوگیری از ابراد صدمات بیشتر به سپرده گذاران و سهامداران، اقدامات لازم را به موقع اجرا بگذارد و حداکثر ظرف مدت دو ماه، اقداماتی را که اجرای آنها نیاز به تصمیم‌گیری در مجمع عمومی صاحبان سهام دارد، برای اتخاذ تصمیم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد کند. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی باید ظرف مدت ده روز کاری، در خصوص پیشنهادهای ارائه شده توسط مدیر گزیر، تصمیم‌گیری کند. مدیر گزیر موظف است مصوبات شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی را بلافاصله و بدون الزام به رسیدگی قضائی به موقع اجرا بگذارد.

ماده ۱۴۴- مدیر گزیر می‌تواند پیشنهادهای زیر را در خصوص مؤسسه اعتباری در حال گزیر به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ارائه کند. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند موارد دیگری را به فهرست ذیل اضافه کند:

۱- فروش یا واگذاری تمام یا بخشی از دارائی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر یا اوراق بدهادار مبتنی بر آن به مؤسسات اعتباری دیگر، شرکت‌های مدیریت دارایی و یا اشخاص دیگر.

۲- انتقال تمام یا بخشی از دارائی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر به یک «مؤسسه اعتباری موقت» مطابق با تبصره (۱) این ماده

۳- تبدیل بخشی از بدهی‌های ضمانت‌نشده مؤسسه اعتباری در حال گزیر به سهام پس از طی مراحل قانونی طبق مقرراتی که هیأت عالی تصویب می‌کند

۴- ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در یک مؤسسه اعتباری داوطلب

۵- انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر.

تبصره ۱- «مؤسسه اعتباری موقت» با هدف رسیدگی به امور سپرده گذاران، تسهیلات گیرندگان و سایر ذی نفعان از محل انتقال تمام یا بخشی از دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری تحت گزیر تشکیل می‌شود. به محض تأسیس «مؤسسه اعتباری موقت» و انتقال تمام دارائی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر به آن، مؤسسه اعتباری در حال گزیر منحل می‌شود. «مؤسسه اعتباری موقت» حداکثر برای مدت سه‌سال می‌تواند فعالیت داشته باشد. تمدید این مدت با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی حداکثر برای دو دوره‌ی یک‌ساله مجاز است. پس از انقضای مهلت‌های یادشده، «مؤسسه اعتباری موقت» به بخش غیردولتی واگذار می‌شود. تأمین مالی «مؤسسه اعتباری موقت» توسط بانک مرکزی، با درخواست مدیر گزیر، تصویب هیأت عالی، و تأیید رئیس کل مجاز می‌باشد.

تبصره ۲- مدت زمان اجرای عملیات گزیر، سه‌سال است. در صورتی که طی این مدت، وضعیت مؤسسه اعتباری در حال گزیر بهبود نیابد، یا در مؤسسه اعتباری دیگری ادغام نشود، مدیر گزیر موظف است انحلال آن را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد دهد. مدیر گزیر می‌تواند در اثنای مهلت مذکور نیز انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد کند.

ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در مؤسسه اعتباری دیگر

ماده ۱۴۵- در صورتی که شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی با پیشنهاد مدیر گزیر، مبنی بر ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در یک مؤسسه اعتباری داوطلب دیگر، موافقت کند، مدیر گزیر باید بلافاصله فرایند ادغام را آغاز نموده و کلیه دارائی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری

در حال گزیر را به آن مؤسسه اعتباری منتقل نماید پس از پایان عملیات ادغام و اعلام رسمی آن توسط بانک مرکزی، شخصیت حقوقی مؤسسه اعتباری در حال گزیر برای همیشه پایان یافته تلقی شده و کلیه حقوق، دارایی ها و تعهدات له یا علیه آن، به مؤسسه اعتباری پذیرنده ادغام، منتقل می شود. موضوع ادغام باید به تصویب مجمع عمومی مؤسسه اعتباری داوطلب برسد.

تبصره - مدیر گزیر موظف است نسخه الکترونیکی کلیه دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری ادغام شده را به بانک مرکزی تحویل دهد. همچنین مؤسسه اعتباری پذیرنده ادغام موظف است دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری ادغام شده را به مدت ده سال نگهداری نماید.

انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر

ماده ۱۴۶- در صورتی که مدیر گزیر، انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد دهد و این پیشنهاد به تصویب شورای مزبور و تأیید هیأت عالی برسد، مراتب انحلال جهت ثبت و آگهی به مرجع ثبت شرکتها اعلام و فرایند تصفیه آغاز می شود. مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده ها، به موجب این قانون، به عنوان مدیر تصفیه مؤسسات اعتباری که به صورت غیرارادی منحل می شوند، تعیین می گردد. مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده ها می تواند با تأیید هیأت عالی فرد دیگری را به عنوان قائم مقام خود در مؤسسه اعتباری در حال تصفیه منصوب کند.

تبصره - تصویب انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می تواند همراه با تقاضای صدور حکم ورشکستگی از قوه قضائیه یا بدون آن باشد. در صورتی که به تشخیص شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی، دارائی های مؤسسه اعتباری در حال گزیر کمتر از بدهی ها و تعهدات آن باشد، باید همزمان با صدور حکم انحلال، تقاضای ورشکستگی مؤسسه اعتباری در حال گزیر توسط بانک مرکزی به قوه قضائیه ارسال شود. در صورت صدور حکم ورشکستگی مؤسسه اعتباری، صندوق ضمانت سپرده ها توسط دادگاه به عنوان مدیر تصفیه مؤسسه اعتباری ورشکسته تعیین می شود.

ماده ۱۴۷- با پیشنهاد رئیس کل یا معاون نظارتی بانک مرکزی و تصویب هیأت عالی، صندوق ضمانت سپرده ها موظف است سپرده های ضمانت شده مؤسسه اعتباری را مطابق احکام مندرج در فصل هجدهم این قانون پرداخت نماید.

ماده ۱۴۸- پس از صدور حکم انحلال یا ورشکستگی، کلیه مجوزهای صادره توسط بانک مرکزی، خودبه خود ملغی می گردد و باید در کلیه مراسلات و اعلامات مؤسسه اعتباری موردنظر، از عبارت «در حال تصفیه» در انتهای نام مؤسسه اعتباری استفاده شود.

ماده ۱۴۹- پس از صدور حکم انحلال یا ورشکستگی، انجام هرگونه عملیات جز آنچه برای تصفیه مؤسسه اعتباری در حال تصفیه ضرورت دارد، ممنوع است.

ماده ۱۵۰- مدت زمان انجام عملیات مربوط به تصفیه، دو سال می باشد و در صورت تقاضای مدیر تصفیه، پس از تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی حداکثر برای یکسال دیگر قابل تمدید است. پس از خاتمه عملیات تصفیه، مراتب باید حداکثر ظرف مدت یکماه توسط مدیر تصفیه به مرجع ثبت شرکتها اعلام و در روزنامه رسمی و روزنامه کثیرالانتشار تعیین شده در آخرین اساسنامه مؤسسه اعتباری مزبور، آگهی شود.

ماده ۱۵۱- در مواردی که دادگاه حکم به ورشکستگی مؤسسه اعتباری در حال گزیر می دهد، تاریخ توقف مؤسسه اعتباری ورشکسته، تاریخ آغاز عملیات گزیر است. معاملاتی که از تاریخ شروع عملیات گزیر تا زمان صدور حکم ورشکستگی توسط مدیر گزیر انجام شده، از احکام قانون تجارت در خصوص معاملات تاجر متوقف مستثنی است. ارزش گذاری دارایی ها و بدهی های مؤسسه اعتباری ورشکسته طبق دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی می رسد.

ماده ۱۵۲- در تصفیه بدهی ها و تعهدات مؤسسه اعتباری منحل شده و ورشکسته، اولویت پرداخت به ترتیب طبقات زیر می باشد:

الف- پستانکاران دارای وثیقه به میزان وثیقه

ب- سایر پستانکاران و پستانکاران بند «الف» نسبت به مازاد بر وثیقه به ترتیب زیر:

هزینه های مربوط به بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه مؤسسه و هزینه های دادرسی

حقوق طلبکاران بابت فروش کالا و خدمات

حقوق و مزایای کارکنان مؤسسه اعتباری به استثنای اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل، بابت حقوق و مزایا

۴- اصل سپرده ها به جز سپرده های سرمایه گذاری

۵- مطالبات صندوق ضمانت سپرده ها بابت پرداخت سپرده های ضمانت شده

۶- مطالبات بانک مرکزی

۷- اصل و سود سپرده های سرمایه گذاری عام تا زمان انحلال

۸- اصل سپرده دارندگان گواهی سپرده خاص در صورتی که مؤسسه اعتباری بازپرداخت آن را تعهد کرده باشد

۹- مالیات و سایر بدهی‌ها

۱۰- حقوق ممتازه وفق قانون

۱۱- حقوق دارندگان اوراق تبعی

۱۲- حقوق سهامداران ممتاز

۱۳- حقوق سهامداران عادی.

تبصره- چنانچه دارایی‌هایی از مؤسسه اعتباری به وثیقه گذاشته شده باشد، از محل عواید حاصل از فروش دارایی‌های مزبور، ابتداء حقوق مرتبه‌ها پرداخت می‌شود. در صورتی که طلب مرتبه‌ها بیش از عواید حاصل از فروش دارایی‌های فوق‌الذکر باشد مابقی تفاوت طلب بر حسب اولویت‌های مقرر در این ماده پرداخت می‌گردد. چنانچه طلب مرتبه‌ها معادل یا کمتر از ارزش کارشناسی رهینه باشد، مرتبه‌ها مکلف است به محض دریافت طلب خود، نسبت به آزادسازی وثیقه اقدام نماید.

ماده ۱۵۳- ۳- پدهکاران مؤسسه اعتباری در حال تصفیه، در هیچ صورتی حق استناد به ادعای تهاثر برای پرداخت بدهی‌های خود را ندارند. هرگونه تهاثر فقط با پیشنهاد مدیر گزیر یا مدیر تصفیه و تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی با رعایت مفاد ماده (۱۵۲) این قانون مجاز است.

ماده ۱۵۴- طلبکاران مؤسسه اعتباری در حال تصفیه، به استثنای سپرده‌گذاران و کارکنان، باید ظرف مهلت زمانی حداکثر ۹۰ روز کاری تمامی اسناد و مدارک مربوط به مطالبات خود را ارائه نمایند. مطالبات طلبکارانی که در فرصت زمانی مزبور اقدام به ارائه اسناد خود ننمایند، در صورت تأیید تنها زمانی قابل پرداخت می‌باشد که مطالبات سایر طلبکاران وفق ترتیبات موضوع ماده (۱۵۲) این قانون پرداخت شده باشد.

ماده ۱۵۵- پس از پرداخت بدهی‌ها و ایفای تعهدات بر اساس اولویت‌های تعیین شده در ماده (۱۵۲) این قانون، اموال و وجوه باقی‌مانده ابتدا به بازپرداخت مبلغ اسمی سهام به سهامداران اختصاص می‌یابد و مازاد به ترتیب مقرر در اساسنامه مؤسسه اعتباری و در صورتی که اساسنامه در این خصوص تعیین تکلیف ننموده باشد، به نسبت سهام بین سهامداران تقسیم می‌شود.

ماده ۱۵۶- پس از اعلام خاتمه عملیات تصفیه، مدیر تصفیه موظف است برای سه بار و در فواصل زمانی یک‌ماهه از طریق انتشار آگهی در روزنامه کثیرالانتشار، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی را که مدعی هستند وجوه، اموال، اشیاء و اسناد و اوراق بهادار آن‌ها نزد مؤسسه اعتباری است، فراخوان نماید.

تبصره- آن‌ها که از وجوه و اموال متعلق به اشخاص که پس از یک ماه از تاریخ انتشار آخرین آگهی موضوع این ماده نزد مؤسسه اعتباری باقی مانده باشد، اموال مجهول المالک تلقی شده و مطابق قانون تعیین تکلیف می‌گردد.

ماده ۱۵۷- مدیر تصفیه باید همزمان با اعلام ختم امر تصفیه، دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری تصفیه شده را به بانک مرکزی تحویل دهد.

ماده ۱۵۸- امور مربوط به ورشکستگی، انحلال و تصفیه مؤسسات اعتباری تابع احکام مقرر در این قانون است و از شمول مفاد قانون تجارت و اصلاحیه‌های بعدی و سایر قوانین مغایر مستثنی می‌باشد و در مواردی که حکم آن در این قانون معین نشده است، تابع مفاد قانون تجارت و اصلاحیه‌های بعدی آن، قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی و سایر قوانین مربوطه می‌باشد.

ماده ۱۵۹- تمامی دعاوی علیه مدیر گزیر یا مدیر تصفیه به‌دلیل اقداماتی که در جریان گزیر یا تصفیه مؤسسه اعتباری در چهارچوب اختیارات قانونی خود انجام داده اند، باید به طرفیت بانک مرکزی مطرح شود.

ماده ۱۶۰- در صورتی که اعمال خارج از حدود اختیارات مدیر گزیر یا مدیر تصفیه منجر به ورود زیان به اشخاص شده باشد، زیان وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود. بانک مرکزی مکلف است در موارد تعدی و تفریط به تشخیص دادگاه، به اشخاصی که مرتکب تعدی یا تفریط شده اند، رجوع، یا علیه آنان اقامه دعوی نماید. دعاوی مزبور در همان دادگاهی رسیدگی می‌شود که به پرونده ورشکستگی رسیدگی می‌کند. تبصره- در تمامی دعاوی موضوع این ماده، بانک مرکزی مکلف به پرداخت هزینه‌های رسیدگی و معاضدت قضائی مدیر گزیر و مدیر تصفیه است. در صورتی که به حکم دادگاه، مدیر گزیر یا تصفیه مقصر باشند، بانک مرکزی می‌تواند برای دریافت هزینه‌های انجام شده به آنان رجوع کند.

ماده ۱۶۱- در صورتی که به تشخیص مرجع قضائی در جریان بازسازی، گزیر یا تصفیه مؤسسات اعتباری، ثباتی صورت گرفته، یا به ضرر تمام یا بخشی از غرما، قراردادهایی منعقد، یا اموالی حیث و میل شده باشد، مرتکب، مجرم شناخته شده و ضمن الزام به جبران ضرر و زیان وارده، طبق قانون مجازات می‌شود.

ماده ۱۶۲- توقف عملیات بازسازی و گزیر، فقط با درخواست رئیس کل، تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید هیأت عالی امکان پذیر است. طرح هرگونه دعوی از جمله دعوی سهامداران یا سایر ذی‌نفعان مؤسسه اعتباری در حال بازسازی یا گزیر در مراجع قضائی، منجر به توقف یا برگشت فرآیند بازسازی یا گزیر نمی‌شود.

ماده ۱۶۳- دادخواست ورشکستگی مؤسسات اعتباری در مراجع قضائی پذیرفته نمی‌شود، مگر پس از تأیید شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.

ماده ۱۶۴- تمامی دعاوی علیه مؤسسه اعتباری در جریان عملیات بازسازی، گزیر و تصفیه، به طرفیت مؤسسه اعتباری مزبور و حسب مورد با نمایندگی مدیر گزیر یا مدیر تصفیه اقامه یا تعقیب می‌گردد.

ماده ۱۶۵- دعاوی مربوط به بازسازی، گزیر، انحلال و ورشکستگی مؤسسات اعتباری به استثنای مؤسسات اعتباری منطقه‌ای، در یکی از شعب دادگاه عمومی تهران و به صورت خارج از نوبت رسیدگی می‌شود.

ماده ۱۶۶- مدیران بانک مرکزی و مدیران سابق و فعلی مؤسسه اعتباری و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیر دولتی که به اموال، اسناد و اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر یا در حال تصفیه دسترسی دارند، موظفند به درخواست مدیر گزیر یا مدیر تصفیه، اموال، اسناد و اطلاعات مزبور را در اختیار قرار داده و با وی همکاری نمایند. مستثقف، به مجازات های درجه ۵ یا ۶ ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

ماده ۱۶۷- در صورتی که اقدامات اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و سایر اعضای هیأت عامل، عالماً و عامداً به ایجاد وضعیت «در معرض خطر» یا «بحرانی» برای مؤسسه اعتباری منجر شده باشد، منفرداً و متضامناً در قبال خسارات وارده و هزینه های دادرسی انجام شده مسؤول هستند.

تبصره ۱- همزمان با تصویب انجام عملیات گزیر یا صدور حکم ورشکستگی به تقاضای بانک مرکزی، دادگاه می تواند اشخاص یادشده را ممنوع‌المعامله و ممنوع‌الخروج نماید.

تبصره ۲- در صورتی که مؤسسه اعتباری ورشکسته شود و تسویه تمام یا بخشی از دیون مؤسسه امکان پذیر نباشد، دادگاه می تواند به تقاضای هرذی نفع، هریک از اشخاص مذکور در صدر این ماده را که ورشکستگی مؤسسه اعتباری به نحوی از انحاء معلول اقدامات غیرقانونی آنان بوده است، منفرداً یا متضامناً به پرداخت مطالبات شاکیان محکوم نماید.

ماده ۱۶۸- مدیر گزیر و مدیر تصفیه در صورتی که تشخیص دهند معاملات صوری ناشی از تبانی یا به قصد فرار از دین در مؤسسه اعتباری اتفاق افتاده است، مکلفند نسبت به طرح دعوی در مرجع قضایی اقدام نمایند.

ماده ۱۶۹- سایر ضوابط ناظر بر بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه مؤسسات اعتباری، نحوه انتخاب، شرایط، وظایف، حدود اختیارات و میزان حق‌الزحمه مدیر موقت، مدیر تصفیه و عضو ناظر، و ضوابط ناظر بر نحوه ارزش‌گذاری، فروش و واگذاری دارایی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری در حال گزیر به موجب دستورالعملی است که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ماده ۱۷۰- ضوابط ناظر بر بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکتهای تعاونی اعتبار و دیگر «اشخاص تحت نظارت»، تابع دستورالعملی است که توسط بانک مرکزی تهیه می‌شود و به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

فصل هجدهم: مقررات ویژه بانک های توسعه ای

ماده ۱۷۱- به منظور تأمین منابع موردنیاز برای توسعه اقتصادی کشور، دولت موظف است تا یک‌سال پس از لازم الاجراءشدن این قانون، «بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» را تأسیس نموده، یا یکی از بانکهای تخصصی موجود را با حفظ وظایف و مأموریت های آن، به بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تبدیل کند. وظیفه اصلی بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی طرح های کلان توسعه ای است.

تبصره- منظور از طرح های کلان توسعه ای، طرح هایی است که اجرای آن ها برای تحقق اهداف برنامه های توسعه کشور ضروری بوده و می توانند زنجیره ای از فعالیت های مولد و ارزش آفرین را در اقتصاد کشور فعال کنند. از نظر این قانون، طرح های کلان توسعه ای طرح هایی هستند که پس از بهره برداری، از قابلیت ایجاد جریان درآمدی و جبران هزینه های انجام شده برخوردار باشند. طرح های احداث یا بازسازی زیرساخت ها توسعه حمل و نقل ریلی، جاده ای، هوایی و دریایی ایجاد و نوسازی بخش‌های بالادستی و پایین دستی صنعت نفت، گاز و پتروشیمی، صنایع فلزی و سایر صنایع زیربنایی کشور صنعتی کردن و روزآمدسازی بخش کشاورزی توسعه صنایع دانش بنیان و مینتی بر فناوری اطلاعات و تغییر ترکیب سبد صادرات کشور به سمت کالاها و خدمات مبتنی بر دانش، نمونه هایی از طرح های کلان توسعه ای هستند.

ماده ۱۷۲- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران دارای ارکان زیر است:

۱- هیأت امانه

۲- هیأت عامل

۳- هیأت نظارت.

ماده ۱۷۳- رئیس جمهور، رئیس هیأت امانه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران است و وزیر امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، نفت، نیرو، ارتباطات و فناوری اطلاعات، جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس سازمان برنامه و بودجه و رئیس هیأت عامل صندوق توسعه ملی، اعضای هیأت امانه آن را تشکیل می دهند. رئیس سازمان برنامه و بودجه دبیر هیأت امانه است و در غیاب رئیس جمهور، جلسات هیأت امانه را اداره می کند. هیأت امانه دارای وظایف و اختیارات زیر است:

۱- انتخاب رئیس و سایر اعضای هیأت عامل مطابق مفاد این قانون

۲- تصویب برنامه و بودجه سالانه بانک

۳- تصویب صورت های مالی بانک

۴- تصویب ساختار حکمرانی داخلی و کمیته های حاکمیت شرکتی در بانک

۵- موافقت اصولی با تأمین مالی طرحهای کلان توسعه ای توسط بانک.

ماده ۱۷۴- هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران متشکل از پنج نفر می باشد که به پیشنهاد رئیس سازمان برنامه و بودجه توسط هیأت امانه انتخاب می شوند. احکام رئیس و اعضای هیأت عامل توسط رئیس جمهور امضا می شود.

تبصره ۱- اعضای هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران باید ضمن داشتن صلاحیت های حرفه ای مورد نظر بانک مرکزی، از خبرگی و دانش کافی در حوزه اقتصادی، بانکی، مالی و سرمایه گذاری برخوردار بوده و حداقل ده سال سابقه و تجربه مدیریتی در حوزه تأمین مالی و اجرای طرحهای عمرانی یا مدیریت واحدهای اقتصادی بزرگ داشته باشند. صلاحیت حرفه ای اعضای هیأت عامل باید به تأیید بانک مرکزی برسد.

تبصره ۲- اعضای هیأت عامل و هیأت نظارت بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران مشمول احکام مذکور در اجزاء (۲)، (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۷) و (۱۰) بند (ج) ماده (۷) این قانون می باشند.

تبصره ۳- اعضای هیأت عامل و بستگان درجه یک آن ها نباید هیچ گونه رابطه مستقیم یا غیرمستقیم مالکیتی، مدیریتی یا مشاوره ای با شرکتها یا طرحهایی که از بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی می شوند، داشته باشند.

تبصره ۴- اعضای هیأت عامل برای یک دوره پنجساله منصوب می شوند. انتخاب آنها صرفاً برای یک دوره دیگر، بلامانع است.

تبصره ۵- انجام هرگونه کار دائم یا موقت برای شرکت هایی که توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی شده اند، یا ارائه هرگونه خدمات مشاوره ای به آنها، برای اعضای هیأت عامل، هیأت نظارت و مدیران مؤثر آن بانک، پس پایان دوره مسئولیت، به مدت دو سال ممنوع است.

ماده ۱۷۵- به منظور حصول اطمینان از تحقق اهداف بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، نظارت مستمر بر عملیات جاری آن و جلوگیری از هرگونه انحراف احتمالی از مفاد اساسنامه، هیأت نظارت بانک با ترکیب نمایندگان سازمان حسابرسی، رئیس دیوان محاسبات کشور و رئیس سازمان بازرسی کل کشور تشکیل می شود. احکام اعضای هیأت نظارت بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران به ترتیب توسط رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی و رئیس قوه قضائیه امضا می شود. نظارت این هیأت نافی وظایف قانونی دستگاههای نظارتی نظیر دیوان محاسبات و بازرسی کل کشور نمی باشد.

ماده ۱۷۶- سایر بخش های اساسنامه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، حداکثر سه ماه پس از تصویب این قانون توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی با همکاری رئیس کل بانک مرکزی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

فرآیند تأمین مالی طرحهای کلان توسعه ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱۷۷- فرآیند انتخاب و تأمین مالی طرحهای کلان توسعه ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر است:

الف- پیشنهاد اولیه طرحهای کلان توسعه ای می تواند توسط هر یک از اعضای هیأت امانه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران ارائه شود. طرحهای پیشنهادی باید هماهنگ با قوانین برنامه توسعه کشور بوده و از قابلیت ایجاد جریان درآمدی مناسب برای جبران هزینه های طرح برخوردار باشند. مرجع تشخیص هماهنگی با قوانین برنامه توسعه کشور، سازمان برنامه و بودجه است.

ب- طرحهایی قابل بررسی است که تأمین حداقل پنج درصد (۵٪) منابع موردنیاز آن ها توسط سرمایه گذاران بخش غیردولتی تعهد شده باشد.

پ- هیأت عامل موظف است طرحهای مورد تأیید سازمان برنامه و بودجه که تأمین حداقل پنج درصد (۵٪) منابع مورد نیاز آنها توسط سرمایه گذاران بخش غیردولتی تعهد شده است را بررسی نموده و صرفاً طرحهایی را که دارای توجیه اقتصادی، فنی، مالی، فرهنگی و زیست‌محیطی بوده و با منابع بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران قابل اجرا هستند، برای اجرا انتخاب نماید.

ت- رئیس هیأت عامل موظف است برنامه تأمین مالی طرحهای مورد تأیید، مشتمل بر جریان هزینه ها و درآمدهای طرح و سایر اطلاعات مالی و فنی مورد نیاز را تهیه و قبل از اجرا، به تصویب هیأت عامل برساند.

ث- تأمین مالی طرحهای کلان توسعه ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، از طریق تأسیس «شرکت پروژه» انجام می شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است پس از تأسیس شرکت پروژه مورد نظر، فراخوان پذیره نویسی سهام آن را در چارچوب مقررات بازار سرمایه منتشر کند. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران می تواند پس از انقضای مهلت پذیره نویسی، باقیمانده سهام شرکت پروژه را، که در هیچ شرائطی بیشتر از نود و پنج درصد (۹۵٪) سهام آن شرکت نخواهد بود، پذیره نویسی کند. سهام شرکت های پروژه مربوط به طرحهای کلان توسعه ای، قابل معامله در بورس است.

تبصره- در سه سال نخست اجرای این قانون، هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است طرح های نیمه تمام دولتی را که مطابق فرایندهای مذکور در بندهای «الف» تا «ث» این ماده انتخاب شده باشند، در اولویت قرار دهد.

عاده ۱۷۸- میزان پیشرفت طرحهای کلان توسعه ای که توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی می شود، باید پس از تأیید هیأت نظارت به صورت مستمر و برخط از طریق پایگاه اطلاع رسانی بانک به اطلاع عموم برسد.

ماده ۱۷۹- تزریق منابع به طرح های کلان توسعه ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، به صورت مرحله ای و پس از تأیید هیأت نظارت انجام می شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است در صورت درخواست هیأت نظارت، فرایندهای نظارت و حسابرسی طرحهای کلان توسعه ای را به بانک های توسعه ای بخشی یا شرکتهای مشاوره ای غیردولتی واگذار کند. صلاحیت عمومی و حرفه ای بانک توسعه ای بخشی یا شرکت مشاوره ای که نظارت و حسابرسی طرح های کلان توسعه ای را برعهده می گیرد، باید به تأیید هیأت نظارت برسد.

ماده ۱۸۰- تجهیز منابع بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران از طرق زیر امکان پذیر است:

۱- انتشار «اوراق توسعه» با تضمین دولت و قابل خرید و فروش در بورس اوراق بهادار

۲- سپرده گذاری منابع ریالی موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴» در بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران

۳- استفاده از سرمایه و کمک های خارجی در چارچوب قانون

استفاده از خطوط اعتباری بانک مرکزی با تصویب هیأت عالی

۵- استفاده از منابع ارزی صندوق توسعه ملی در چهارچوب ضوابط و مقررات صندوق.

تبصره ۱- سود سالانه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی معاف از مالیات بوده و به عنوان افزایش سرمایه منظور می شود.

تبصره ۲- دستورالعمل نحوه انتشار اوراق توسعه و تضمین آنها توسط دولت در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، ظرف مدت سه ماه، از تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد رئیس سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیأت امانت بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران می رسد. اوراق توسعه از قابلیت توثیق نزد بانک مرکزی برخوردار است.

ماده ۱۸۱- دولت موظف است در لایحه بودجه هر سال، معادل دو و نیم درصد (۲/۵٪) منابع بودجه عمومی را به عنوان افزایش سرمایه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران منظور و در صورت تصویب مجلس شورای اسلامی، تا پایان شهریور ماه همان سال، به صورت صددرصد پرداخت نماید.

ماده ۱۸۲- تعهدات بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران در قالب انتشار اوراق توسعه در هر زمان نباید از هشت برابر سرمایه ثبت شده آن بانک بیشتر باشد.

ماده ۱۸۳- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران حق سپرده پذیری از عموم را ندارد و صرفاً مجاز به افتتاح حساب جاری و ارائه خدمات بانکی از جمله ارائه ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی برای مجریان طرحهای کلان توسعه ای است. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، مشمول تودیع سپرده قانونی نمی باشد.

ماده ۱۸۴- بانک مرکزی میتواند در چهارچوب ضوابط و مصوبات هیأت عالی، جهت تشویق مؤسسات اعتباری به مشارکت در تأمین مالی توسعه کشور، از ابزارهای زیر استفاده نماید:

۱- پذیرش اوراق توسعه به عنوان سپرده قانونی

۲- اعمال تخفیف در نرخ سپرده قانونی، متناسب با میزان نگهداری اوراق توسعه توسط مؤسسه اعتباری

۳- اعطای تسهیلات موضوع تبصره (۱) ماده (۲۶) این قانون با نرخ ترجیحی در صورت وثیقه گذاری اوراق توسعه

۴- سایر ابزارهای حمایتی به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی.

ماده ۱۸۵- نگهداری و خرید و فروش اوراق توسعه توسط بانک مرکزی مجاز است.

تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال از طریق بانک های توسعه ای بخشی

ماده ۱۸۶- پس از لازم الاجراء شدن این قانون، بانک های تخصصی شامل بانک صنعت و معدن، مسکن، توسعه صادرات، کشاورزی، توسعه تعاون و پست بانک به عنوان بانک های توسعه ای بخشی ادامه فعالیت می دهند. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است اساسنامه هر یک از بانک های ذکر شده را با هدف توسعه بخش مربوط، حداکثر ظرف مدت یک سال مورد بازنگری قرار داده و اساسنامه جدید آنها را به تأیید هیأت عالی برساند. در مواردی که اساسنامه بانک تخصصی قبلاً توسط مجلس شورای اسلامی یا مرجع ذی صلاح دیگر، تصویب شده باشد، قانون یا مصوبه مربوط، پس از تأیید اساسنامه جدید نسخ می گردد.

ماده ۱۸۷- پس از لازم الاجراء شدن این قانون، منابع ریالی صندوق توسعه ملی، موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)»، بدون دریافت سود، نزد بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران سپرده گذاری می شود. منابع مزبور به همراه سایر منابع بانک از طریق بانک های توسعه ای بخشی صرف تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال، با اولویت واحدهای کوچک و متوسط می شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است در ابتدای هر سال، سیاست ها و دستورالعمل اعطای تسهیلات توسط بانک های توسعه ای بخشی، از جمله نرخ سود تسهیلات اعطایی به واحدهای اقتصادی را متناسب با نیاز بخش های مختلف اقتصاد کشور پس از تصویب هیأت امناء بانک، و تأیید هیأت عالی بانک مرکزی، به بانک های توسعه ای بخشی ابلاغ کند. سقف تسهیلات قابل پرداخت از محل منابع موضوع این ماده، هشت برابر منابع ریالی موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)»، می باشد.

تبصره ۱- منظور از واحد اقتصادی فعال، واحد اقتصادی است که ضمن داشتن مجوز فعالیت از نهاد ذی ربط، اطلاعات مالیاتی خود را در «سامانه مؤدیان» ثبت کرده و در صورت تعلق مالیات، مالیات متعلقه را پرداخت نموده یا ترتیب پرداخت آن را داده باشد. اعطای تسهیلات موضوع این ماده به واحدهای اقتصادی فعال، مطابق دستورالعملی است که به پیشنهاد رئیس سازمان برنامه و بودجه، به تصویب هیأت امنای بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران می رسد. دستورالعمل مزبور باید متضمن شاخص های عینی از جمله میزان اشتغال و مالیات و حق بیمه پرداختی آن واحدها باشد.

تبصره ۲- سود تسهیلات اعطائی به واحدهای اقتصادی فعال باید در کمترین نرخ ممکن و بدون در نظر گرفتن سود برای بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی تعیین شود.

تبصره ۳- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است گزارش عملکرد بانک های توسعه ای بخشی را در زمینه اعطای تسهیلات به واحدهای اقتصادی، به صورت عمومی و برخط منتشر نماید.

ماده ۱۸۸- بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، مقررات احتیاطی و نظارتی ویژه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی را با توجه به اهداف و مأموریت های آنها و مفاد این قانون تهیه نماید و به تصویب هیأت عالی برساند.

فصل نوزدهم: نهادهای مکمل صنعت بانکداری

شرکتهای گزارشگری اعتباری

ماده ۱۸۹- تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری منوط به دریافت موافقت اصولی از «شورای سنجش اعتبار» و اخذ مجوز از بانک مرکزی است. نظارت بر عملکرد مؤسسات مزبور و تمدید یا لغو مجوز آنها بر عهده بانک مرکزی می باشد. شرکتهای گزارشگری اعتباری، مؤسسه های هستند که با استفاده از پایگاه داده اعتباری کشور و سایر طرقی که استفاده از آنها به تأیید شورای سنجش اعتبار رسیده باشد، نسبت به تهیه گزارش اعتباری اشخاص حقیقی و حقوقی، حسب درخواست خود آن اشخاص یا مؤسسات اعتباری اقدام می کنند. همچنین شرکتهای گزارشگری اعتباری می توانند گزارش اعتباری اشخاص حقیقی یا حقوقی را با موافقت خود آنان، در اختیار اشخاص ثالث، غیر از مؤسسات اعتباری، قرار دهند.

ماده ۱۹۰- به منظور سیاست گذاری، هماهنگی و راهبردی نظام سنجش اعتبار، شورای سنجش اعتبار به ریاست قائم مقام رئیس کل و عضویت معاون نظارتی بانک مرکزی و معاونین ذی ربط وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت اطلاعات، دادستانی کل کشور و سازمان بورس و اوراق بهادار تشکیل می‌شود. دبیرخانه شورا در بانک مرکزی مستقر می‌شود. وظائف این شورا عبارت است از:

تدوین دستورالعمل نحوه تأسیس و فعالیت شرکتهای گزارشگری اعتباری و ارائه آن به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برای تصویب صدور موافقت اصولی تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری

تعیین سقف مجاز تملک سهام شرکتهای گزارشگری اعتباری برای اشخاص حقیقی و حقوقی

تصویب انواع محصولات اعتباری قابل ارائه توسط شرکتهای گزارشگری اعتباری

استانداردسازی فرآیندهای مورد استفاده شرکتهای گزارشگری اعتباری برای سنجش اعتبار اشخاص، اعم از مؤسسات اعتباری و مشتریان آنها، ضامنین و مؤسسات تضمین تعهدات

تأیید اساسنامه شرکتهای گزارشگری اعتباری

تعیین مراجعی که ملزم به ارائه داده به بانک مرکزی (پایگاه داده اعتباری کشور) هستند و کیفیت و کفایت داده ها

۸- تدوین دستورالعمل نحوه تبادل و حفاظت اطلاعات و حفظ محرمانگی و امنیت داده ها، دستورالعمل نحوه اعتراض به گزارش های اعتباری و سایر دستور العمل های موردنیاز، و ارائه آن به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی برای تصویب

۹- تعیین استفاده کنندگان مجاز از خدمات پایگاه داده اعتباری کشور و شرکتهای گزارشگری اعتباری و مقررات حاکم بر نحوه استفاده آنها

۱۰- سایر موضوعات مرتبط که رئیس کل به شورا ارجاع می دهد.

تبصره- شرکتهای گزارشگری اعتباری و رتبه بندی که در حوزه عملیات بانکی فعالیت ندارند، نیاز به اخذ مجوز از بانک مرکزی ندارند. صدور مجوز و نظارت بر فعالیت این شرکتها توسط سازمان بورس اوراق بهادار انجام می شود .

ماده ۱۹۱- کلیه دستگاههای اجرائی، اعم از دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و نیز کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی (به تشخیص شورای سنجش اعتبار) موظفند اطلاعات موردنیاز برای اعتبارسنجی مشتریان مؤسسات اعتباری، ضامنین و مؤسسات تضمین تعهدات را در قالب های موردنظر شورای مزبور به صورت برخط در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. بانک مرکزی موظف است با استفاده از اطلاعات دریافتی، پایگاه داده اعتباری کشور را ایجاد و مدیریت کند. در صورتی که ارائه اطلاعات توسط اشخاص فوق‌الذکر در سایر قوانین ممنوع یا منوط به رعایت تشریفات خاصی شده باشد، ارائه اطلاعات به پایگاه داده اعتباری کشور از آن قوانین مستثنی است.

تبصره ۱- بانک مرکزی موظف است امکان استعلام از پایگاه داده اعتباری را برای دستگاههای اجرائی، اشخاص تحت نظارت در این قانون و سایر اشخاص که مطابق قوانین و مقررات ملزم به استعلام از پایگاه داده مذکور هستند به صورت سیستمی و برخط فراهم نماید.

تبصره ۲- اشخاصی که با مجوز بانک مرکزی مجاز به استفاده از اطلاعات پایگاه داده اعتباری کشور شده اند موظفند از اطلاعات دریافتی در چهارچوب دستورالعمل های شورای سنجش اعتبار استفاده کنند. در غیراین صورت، مشمول مجازات های افشای سر موضوع ماده (۶۴۸) کتاب پنجم- قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ می‌باشند. در صورتی که برای بانک مرکزی محرز شود که شخص استفاده کننده از اطلاعات دریافتی، مغایر یا هدف اعلام شده استفاده کرده یا اطلاعات دریافتی را بدون اطلاع بانک مرکزی در اختیار اشخاص ثالث قرار داده است، بانک مرکزی موظف است نزد مراجع قضائی طرح دعوی کند.

ماده ۱۹۲- پرداخت تسهیلات یا ایجاد تعهد توسط مؤسسات اعتباری، از زمانی که بانک مرکزی اعلام می‌کند، منوط به دریافت گزارش اعتبارسنجی است. این امر، نافی مسؤولیت مؤسسات اعتباری در شناسایی ریسک اعتباری متقاضی نمی‌باشد. مؤسسات اعتباری موظفند متناسب با نتایج حاصل از گزارش اعتباری اشخاص طبق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی نسبت به اخذ وثایق و تضمین‌های لازم اقدام کنند. دستورالعمل اجرائی این ماده به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

مؤسسات تضمین تعهدات

ماده ۱۹۳- مؤسسات اعتباری موظفند تضمین مؤسسات تضمین تعهدات را، متناسب با وضعیت اعتباری مؤسسات مزبور که به تأیید شرکتهای گزارشگری اعتباری رسیده است، بپذیرند .

ماده ۱۹۴- به منظور ارائه انواع ابزارهای تضمین موردنیاز بخش تولیدی و خدماتی کشور، اعم از ضمانت نامه شرکت در مناقصه، پیش پرداخت، حسن انجام کار، حسن انجام تعهدات، کسر وجه الضمان و سایر ضمانت نامه های موردنیاز، بانک مرکزی موظف است ظرف مدت شش‌ماه از تاریخ لازم الاجراءشدن این قانون، دستورالعمل تشکیل، فعالیت و نظارت بر مؤسسات تضمین تعهدات را به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برساند. مؤسسات تضمین تعهدات می‌تواند توسط اشخاص حقوقی، تشکلهای حرفه‌ای، اتحادیه های صنفی یا شرکت های بیمه که توانگری مالی آنها به تأیید بیمه مرکزی رسیده باشد، ایجاد شود.

تبصره- قراردادهایی که توسط مؤسسات تضمین تعهدات منعقد می‌گردد، در حکم اسناد رسمی و لازم‌الاجراء است و از کلیه مزایای اسناد تجاری از جمله عدم نیاز به تودیع خسارت احتمالی بابت اخذ قرار تأمین‌خواسته برخوردار می‌باشد.

ماده ۱۹۵- کلیه صندوق های ضمانت که به موجب سایر قوانین تشکیل شده اند، موظفند ظرف مدت یک سال از تاریخ لازم الاجراء این قانون، اساسنامه خود را به تأیید «شورای سنجش اعتبار» و تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برسانند. پس از انقضای مهلت مزبور، صندوق های ضمانت جزء «اشخاص تحت نظارت» محسوب و مشمول نظارت های بانک مرکزی می‌شوند.

صندوق ضمانت سپرده‌ها

ماده ۱۹۶- به منظور اطمینان بخشی به سپرده گذاران حقیقی و حقوقی در مؤسسات اعتباری مبنی بر تضمین سپرده های آنان تا سقف معین، به صندوق ضمانت سپرده‌ها اجازه داده می‌شود با رعایت شرایط مقرر در این قانون به فعالیت‌های خود ادامه دهد. اصلاحات اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها بنا به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- صندوق ضمانت سپرده‌ها نهاد عمومی غیردولتی است.

تبصره ۲- توقف فعالیت یا انحلال صندوق ضمانت سپرده ها فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

ماده ۱۹۷- وظایف صندوق به قرار زیر می‌باشد:

۱- دریافت حق عضویت از اعضا

۲- جبران خسارت سپرده‌های سپرده‌گذاران تا سقف تضمین شده، در چهارچوب فصل هفدهم این قانون

۳- ارزیابی و پایش عملکرد مؤسسات اعتباری از جهت رعایت مقررات لازم الرعایه، و ارائه گزارش تخلفات به بانک مرکزی

۴- ارزیابی صحت گزارش‌های ارائه شده از سوی مؤسسات اعتباری در خصوص اطلاعات سپرده‌ها و محاسبه حق‌عضویت قابل پرداخت به صندوق و ارائه گزارش های مربوط به بانک مرکزی.

تبصره ۱- صندوق ضمانت سپرده ها می تواند از مؤسسات اعتباری که وضعیت آن ها توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی «در معرض خطر» یا «بحرانی» تشخیص داده شده، با تأیید هیأت عالی، حق عضویت بیشتری دریافت کند.

تبصره ۲- مؤسسات اعتباری موظفند مفاد بند ۲ این ماده را در قراردادهای سپرده گذاری درج نمایند.

تبصره ۳- با پرداخت سپرده های ضمانت شده، صندوق به عنوان قائم مقام سپرده گذاران در ردیف غرمای موسسه اعتباری جهت وصول هزینه های ناشی از انجام وظایف و اختیارات نسبت به موسسه اعتباری متوقف یا ورشکسته قرار می گیرد.

ماده ۱۹۸- صندوق ضمانت سپرده ها از اختیارات زیر برخوردار می‌باشد:

۱- الزام مؤسسات اعتباری به تبعیت از تعهدات قانونی مندرج در این فصل مستقیماً از سوی صندوق یا غیرمستقیماً از طریق بانک مرکزی

۲- ارائه پیشنهاد به بانک مرکزی مبنی بر اعمال اقدامات نظارتی و تنبیهی مذکور در مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون در خصوص مؤسسات اعتباری که از انجام تعهدات خود در مقابل صندوق، استنکاف می ورزند

۳- ارائه مشاوره تخصصی به مؤسسات اعتباری و در صورت لزوم، درخواست از بانک مرکزی برای ارائه برنامه‌های احتیاطی الزام آور به آنها، به‌منظور پیشگیری از بروز شرایط نامطلوب یا برون‌رفت از آن

۴- انجام وظیفه به عنوان مدیر گزیر و مدیر تصفیه مؤسسات اعتباری

۵- درخواست ارائه گزارش نظارتی در خصوص وظایف مرتبط با صندوق از بانک مرکزی و سایر نهادهای ناظر

۶- اقامه دعوی علیه هیأت مدیره، مدیران و سایر اشخاص دخیل در توقف یا ورشکستگی موسسه اعتباری.

ماده ۱۹۹- عضویت کلیه مؤسسات اعتباری دولتی و غیردولتی در صندوق ضمانت سپرده‌ها الزامی است.

ماده ۲۰۰- مؤسسات اعتباری موظفند در مواعد مقرر حق عضویت صندوق ضمانت سپرده ها را صرفاً به‌صورت نقدی پرداخت کنند در غیر این صورت بانک مرکزی موظف است حق عضویت را حسب درخواست صندوق از حساب موسسه اعتباری نزد خود برداشت و به حساب صندوق واریز نماید.

تبصره ۱- حق عضویت محاسبه‌شده توسط صندوق ضمانت سپرده ها برای هر یک از اعضا، تحت هیچ شرایطی قابلیت کاهش ندارد.

تبصره ۲- حق عضویت‌های پرداختی موسسه اعتباری به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی همان سال موسسه اعتباری منظور می‌گردد.

تبصره ۳- مؤسسات اعتباری و شرکت های تابعه آنها موظفند آمار، اطلاعات و گزارش های مورد درخواست را حسب تقاضای صندوق ارائه نمایند.

ماده ۲۰۱- ترتیبات اجرائی ناظر بر فعالیت صندوق ضمانت سپرده ها از جمله تعیین «اشخاص تحت نظارت» مشمول، الزامات پذیرش عضویت، تعیین عسادیق سپرده‌های بانکی مشمول تضمین صندوق، سقف تضمین، ترتیبات و شرایط سرمایه‌گذاری منابع صندوق از جمله

محل و شیوه آن، ترتیبات و شرایط حق عضویت‌ها در صندوق از جمله میزان، انواع و نحوه محاسبه و پرداخت آنها به صندوق، سازوکار اجرایی پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران، و استیفای مطالبات صندوق از مؤسسه اعتباری ناشی از پرداخت سپرده‌های مشمول تضمین مؤسسه اعتباری، در صورتی که در اساسنامه ذکر نشده باشد، به موجب دستورالعملی است که به تصویب هیأت امنای صندوق ضمانت سپرده‌ها می‌رسد.

ماده ۲۰۲- صندوق ضمانت سپرده ها موظف است حداکثر ظرف مدت یک‌ماه پس از اعلام رئیس کل، نسبت به تأدیه مانده سپرده‌های سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری در حال گزیر تا سقف تضمین‌شده، به صورت پرداخت نقدی و یا ایجاد سپرده‌ای به همان میزان و شرایط در مؤسسه اعتباری دیگر برای سپرده‌گذار، اقدام نماید. مطالبات سپرده‌گذاران بیش از سقف تضمین‌شده توسط صندوق، از محل دارایی‌های مؤسسه اعتباری مذکور و با رعایت احکام فصل هفدهم این قانون تصفیه می‌شود.

ماده ۲۰۳- منابع مالی صندوق ضمانت سپرده ها به شرح زیر است:

۱- حق عضویت‌های دریافتی از اعضا

۲- درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها

۳- کمک‌های مالی دولت

۴- تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی در موارد ضروری

۵- انتشار اوراق بهادار طبق قوانین و مقررات مربوط

۶- جریمه‌های نقدی اخذشده از «اشخاص تحت نظارت» متخلف موضوع مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون

۷- سایر منابع پس از تصویب هیأت عالی

تبصره ۱- صندوق در موارد ضروری مجاز است با تأیید هیأت عالی، مؤسسات عضو را مکلف به پرداخت حق عضویت‌های آتی، حداکثر تا دو برابر مبلغ آخرین حق عضویت سالانه، نماید و در این صورت مؤسسات اعتباری عضو مکلف هستند در مهلت مقرر، مبالغ تعیین شده را در اختیار صندوق قرار دهند.

تبصره ۲- حق عضویت‌های دریافتی صندوق ضمانت سپرده ها از هرگونه مالیات معاف می‌باشد.

تبصره ۳- منابع سرمایه‌گذاری نشده صندوق ضمانت سپرده ها باید صرفاً در حسابی نزد بانک مرکزی نگهداری شوند.

ماده ۲۰۴- مرجع رسیدگی به اختلافات احتمالی صندوق ضمانت سپرده ها با مؤسسات اعتباری، رئیس کل بانک مرکزی است. در صورت اعتراض به نظر رئیس کل بانک مرکزی، موضوع در هیأت عالی مطرح و اتخاذ تصمیم می‌شود. رأی هیأت عالی قطعی است و برای طرفین لازم‌الاجراء می‌باشد.

ماده ۲۰۵- مؤسسات اعتباری موظفند آمار، اطلاعات و گزارش‌های موردنیاز صندوق ضمانت سپرده ها را در چارچوب وظایفی که به موجب این قانون برعهده صندوق گذاشته شده است به صندوق ارائه نمایند. همچنین بانک مرکزی موظف است آمار، اطلاعات و گزارش‌های مرتبط با فعالیت صندوق را در اختیار صندوق قرار دهد. صندوق موظف به رعایت ضوابط محرمانگی است.

تبصره- شیوه تبادل اطلاعات به موجب دستورالعملی است که ظرف مدت شش‌ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به پیشنهاد بانک مرکزی و صندوق ضمانت سپرده ها به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۲۰۶- صندوق موظف است اطلاعات زیر را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود به اطلاع عموم برساند:

۱- فهرست به روزشده مؤسسات اعتباری عضو صندوق

۲- فهرست به روزشده سپرده‌های مشمول ضمانت و سقف تضمین

۳- قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های مربوط به نحوه بهره‌مندی سپرده‌گذاران از مزایای تضمین سپرده‌ها.

۴- اطلاعاتی‌ها و شرایط جبران خسارت های مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر.

ماده ۲۰۷- اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و مدیران ارشد صندوق ضمانت سپرده‌ها در حین عضویت و پس از آن به مدت دو سال از هرگونه سهام‌داری و تصدی سمت‌های مدیریتی، اجرایی در مؤسسات اعتباری ممنوع هستند. همچنین عضویت مدیران و کارکنان و سهامداران مؤسسات اعتباری نیز در هیئت مدیره صندوق ضمانت سپرده ها ممنوع است.

کانون مؤسسات اعتباری

ماده ۲۰۸- به منظور کمک به پیشرفت حرفه بانکداری و ارتقاء دانش حرفه‌ای مدیران و کارکنان مؤسسات اعتباری، تهیه برنامه‌های لازم به منظور التزام اعضای کانون به رعایت قوانین و مقررات، برقراری سیستم‌های کنترل داخلی، احترام به اخلاق حرفه‌ای و تأکید بر ارائه گزارش‌های شفاف و منصفانه و اعلام موارد عملکرد غیرحرفه‌ای اعضا به بانک مرکزی، تدوین دستورالعمل، شرایط و استانداردهای حرفه‌ای و

تضیاطی در چارچوب قوانین و مقررات بانک مرکزی و بررسی اختلافات بین اعضاء، کانون مؤسسات اعتباری با مشارکت مؤسسات اعتباری‌ای که در ایران فعالیت می‌کنند، تشکیل می‌شود. عضویت تمامی مؤسسات اعتباری در کانون مؤسسات اعتباری الزامی است.

تبصره ۱- کانون مؤسسات اعتباری، دارای شخصیت حقوقی مستقل و برخوردار از استقلال مالی می‌باشد و به موجب اساسنامه‌ای که به تصویب هیأت عالی می‌رسد، اداره می‌شود. انتصاب دبیرکل کانون منوط به تأیید صلاحیت وی توسط بانک مرکزی می‌باشد. کانون تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌نماید. هرگونه تغییرات اساسنامه کانون موکول به موافقت بانک مرکزی و تصویب هیأت عالی است. انحلال کانون صرفاً با تشخیص بانک مرکزی ممکن است.

تبصره ۲- اختلافات بین اعضای کانون یا یکدیگر، در مرحله اول در کانون مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت عدم سازش، در مراجع قانونی دیگر قابل طرح است.

تبصره ۳- بانک مرکزی می‌تواند برای سایر «اشخاص تحت نظارت» نظیر صندوق های قرض‌الحسنه، تعاونی های اعتبار، صرافی‌ها و شرکت‌های واسپاری (لیزینگ) نیز کانون ایجاد کند. در این صورت، احکام این ماده در ارتباط با کانون‌های جدید نیز نافذ است.

فصل بیستم: سایر مقررات

ماده ۲۰۹- احکام مقرر در این قانون شامل کلیه «اشخاص تحت نظارت» اعم از خصوصی، تعاونی و دولتی است.

ماده ۲۱۰- سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان امور مالیاتی و سایر دستگاه‌های اجرایی، بنا به درخواست بانک مرکزی، موظف به همکاری با آن بانک و ارائه اطلاعات خواسته شده هستند.

ماده ۲۱۱- جریمه‌های نقدی موضوع احکام این قانون، متناسب یا شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی که توسط مراجع رسمی اعلام شده باشد، تعدیل می‌گردد. وجوه ناشی از اعمال جریمه نقدی علیه اشخاص تحت نظارت متخلف، به حساب درآمد عمومی واریز شده و معادل آن از طرف خزانه داری کل به حساب صندوق ضمانت سپرده‌ها تخصیص داده می‌شود.

ماده ۲۱۲- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۱۸ و اصلاحات بعدی آن، لایحه قانونی اداره امور بانکها مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۳ و اصلاحات بعدی آن و قانون اجازه تأسیس بانکهای غیردولتی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱، نسخ می‌شود. تا زمانی که آیین‌نامه ها و دستورالعمل‌های اجرایی این قانون به تصویب نرسیده است، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سابق، مشروط بر این که با مفاد این قانون، به تشخیص بانک مرکزی، معارض نباشد، لازم‌الاجراء می‌باشد.

ماده ۲۱۳- رئیس جمهور باید حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، اعضای هیأت عالی را مطابق احکام مندرج در قسمت اول این قانون انتخاب و احکام آنان را صادر کند. رئیس کل بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از صدور احکام اعضای هیأت عالی توسط رئیس جمهور، اعضای هیأت عامل بانک مرکزی را منصوب، و شوراهای تخصصی ذیل هیأت عالی را تشکیل دهد.

ماده ۲۱۴- پس از انقضای مهلت های مذکور در ماده (۲۱۳)، قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۱۸ و اصلاحات بعدی آن، لایحه قانونی اداره امور بانکها مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۳ و اصلاحات بعدی آن و قانون اجازه تأسیس بانکهای غیردولتی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱، نسخ می‌شود. تا زمانی که آیین‌نامه ها و دستورالعمل‌های اجرایی این قانون به تصویب نرسیده است، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سابق، مشروط بر این که با مفاد این قانون، به تشخیص بانک مرکزی، معارض نباشد، لازم‌الاجراء می‌باشد.